

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET LAPJA

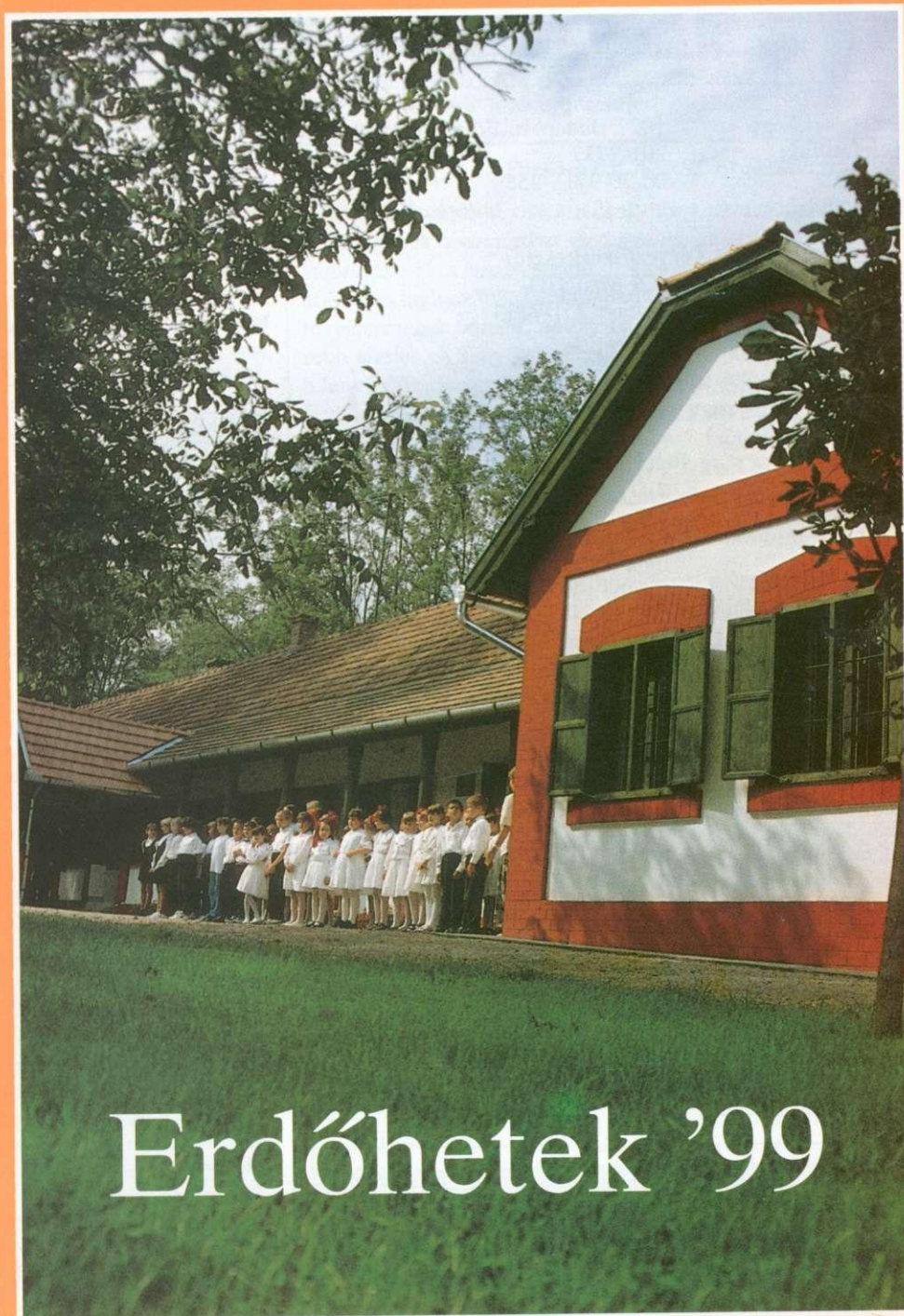
ALAPÍTVÁ:
1862-BEN

Főszerkesztő:
PÁPAI GÁBOR

1999.
NOVEMBER

CXXXIV. évfolyam

Erdőhetek '99

Erdészeti Lapok

Az Országos Erdészeti Egyesület folyóirata

CXXXIV. évfolyam 11. szám

(november)

Főszerkesztő:
PÁPAI GÁBOR

A Szerkesztőbizottság elnöke:
DR. SZIKRA DEZSŐ

A Szerkesztőbizottság tagjai:
dr. Bartha Dénes, Bartha Pál, dr. Bondor Antal,
Dévai Péter, Gencsi Zoltán, dr. Járasi Lőrinc,
dr. Király Pál, Oláh Tibor, Pintér Ottó,
Répászky Miklós, dr. Somogyi Zoltán,
Szakács László, Tóth Miklós.

Szerkesztőség: 1027 Budapest, Fő u. 68.
Telefon/fax: 201-7737
Mobil: 06-30-9715-255
Internet: <http://larix.efe.hu/oe>

Tervezőszerkesztő:
SÁGI MARGIT
Telefon/fax: 351-7253

Kiadó:
Országos Erdészeti Egyesület
1027 Budapest, Fő u. 68.

Felelős kiadó:
KÁLDY JÓZSEF

Nyomdai munkák: Csathó és Társa Nyomdaipari Kft.
Eger

Felelős vezető: Csathó Emil

A kézirat lezárva: 1999. október 28.

ISSN: 1215-0398

Terjeszti: az Országos Erdészeti Egyesület. Felvilágosítást a lappal kapcsolatban az Egyesület ad (1027 Budapest, Fő u. 68.) Megjelenik havonta.

A címlaphoz: Erdei Iskola Sziágyon

Fotó: Pápai Gábor

A beküldött kéziratokat, fényképeket nyilvántartásba vesszük. A cikkek, írások nem feltétlenül azonosak a szerkesztő véleményével, azok tartalmáért mindenkor a szerző felel. A szerkesztőség fenntartja magának a szerkesztés jogát. Honoráriumot – megegyezéssel – csak felkért íráso-kért, a fotóért, illetve grafikai munkákért fizetünk.

Decemberi számunk tartalmából

A mezőgazdasági őstermelők egészségügyi hozzájárulás fizetési kötelezettsége

Madárvártán

A faragott székelő kapu

TARTALOM

ERDÉSZETI POLITIKA

- Dr. Várhelyi István: Az EU-s csatlakozás egyes erdészeti lehetőségekről 333
Bartha Pál: Az erdőgazdálkodó nyilvántartásba vételének jelentősége 335
Dr. Markovics Tibor: Erdőtelepítés a XXI. század elején 336
Dr. Kollwenz Ödön: Nemcsak „Egy gondolat bánt engemet”... 337

ERDÉSZETI TUDOMÁNY

- Dr. Horváth Béla – Dr. Varga Mihály: Erdészeti és faipari gépek munkavédelmi megfelelősége... 338

TERMÉSZETVÉDELEM

- Gencsi Zoltán – Gazdag Izabella: A gyöngyvirágos kerekerdő 339
Dr. Bartha Dénes: Védett erdőterületek Európában 341
Dr. Csöre Pál: Gondolatok a tűzokról 342
Dr. Szodfridt István: A tűzok vadászatáról 342

MAGÁNERDŐ-GAZDÁLKODÁS

- Borbényi Józsefné: Az egyéni erdőgazdálkodás 1999. évre vonatkozó személyi jövedelemadó törvény legfontosabb változásai 344

ERDŐK HETE

- Erdők Hete 1999. (Összeállította: Pápai Gábor) 346
Gerencsér Kinga – Héjj Botond – Merse Bernadett: Fedezzük fel újra az erdei tornapályát! 349

ERDŐKERÜLŐBEN

- Ormos Balázs: Erdészeti szakmai tanulmányút Norvégiában 351
A BEFAG Rt. Erdőművelési és Vadgazdálkodási Osztálya szakmai bemutatója 355
Pápai Gábor: Az Erdővédelmi Szakosztály tanulmányútja Szlovéniában 356
Bezzegh Péter: Egy kis tölgyes megmentése 358
KÖNYVESPOLC 359
EGYESÜLETI HÍREK 361

CONTENTS

- Dr. Várhelyi, I.: Forestry and the accession of Hungary to the EU 333

INHALT

- Dr. Várhelyi, I.: Über den forswirtschaftlichen Möglichkeiten der Aufnahme von Ungarn in die EU 333

E havi számunk szerzői

Borbényi Józsefné	APEH	Kecskemét
Csöre Pál	erdőmérnök	Budapest
Bartha Dénes	Egyetem	Sopron
Bartha Pál	FVM	Budapest
Bezzegh Péter	erdész	Budapest
Gazdag Izabella	Hortobágyi NP	Debrecen
Gencsi Zoltán	Hortobágyi KHE	Debrecen
Gerencsér Kinga	Egyetem	Sopron
Héjj Botond	Egyetem	Sopron
Horváth Béla	Egyetem	Sopron
Kollwenz Ödön	erdőmérnök	Pécs
Markovics Tibor	Fertődi Hanság	NP Fertőd
Merse Bernadett	Egyetem	Sopron
Ormos Balázs	OEE	Sopron
Paczolay Gyula	vegyészmérnök	Veszprém
Szodfridt István	Egyetem	Sopron
Varga Mihály	Egyetem	Sopron
Várhelyi István	erdőmérnök	Sopron

DR. VÁRHELYI ISTVÁN

Az EU-s csatlakozás egyes erdészeti lehetőségeiről

Az EU-s csatlakozások időszakában vagyunk. Nagy az érdeklődés ez irányú lehetőségeink kihasználása iránt. Ezért e rövid tanulmány keretében elsősorban az erdőgazdálkodás oldaláról, az erdészet és az agráriummal való kölcsönhatásban elemezzük a felkészülés tapasztalatait, a lehetőségeket, az egyes feltételek teljesítésének alternatíváit. (Részletes kutatási anyagunk a „Stratégiai kutatások az MTA-n” EU csatlakozás könyvsorozat Zöldbelépő 28. sz. található.)

Magyarországon az EU-hoz való csatlakozásnak a felkészülési időszakában a legnehezebb területe a környezetvédelmi problémák mellett a mezőgazdálkodással kapcsolatos kérdéskör, amely az erdészetet is érinti. Ugyanis *sokféle kihívással* kell szembenéznie, és azokkal számolni. Ilyen kihívás például: a keresleti fapiac és a hazai faimportigények; a hagyományos fatermelő erdőgazdaság és az erdő iránti változó társadalmi igények feszültségei; az átalakuló tulajdonviszonyok és a magántulajdonú erdőgazdálkodás üzemi körülményeink problémái; az elmaradott technika, erdészeti és faipari technológia, a tartós tőkehiány és a vertikális integráció ellentmondásai stb. Eközben az EU-s csatlakozásra való felkészülés nehézségeivel (azon belül például a környezeti minőség fejlesztéseinek hiányosságaival) kell megbirkózni.

Az erdőnek a faanyagtermelés az alapvető feladata. De az ebbéli funkciója mellett, vele párhuzamosan egyre nagyobb szerepet kell vállalni más feladatok – például immateriális szolgáltatásainak – teljesítésében. Az erdővel szemben az *elvárások* EU-s szempontból is több pontban *összefoglalhatók*. A legfontosabbak:

- a szárazföldi élővilág evolúciós és önszabályozó képességének megőrzése;
- jelenleg még uralkodó ökológiai körülmények, a biodiverzitás megtartása;
- az üvegházhatás mérsékelése, a különböző káros gázok kibocsátásának csökkentése;
- a mezo- és mikroklíma javítása, stabilitásának megőrzése;
- a termőtalaj és humuszának megtartása, állapotának javítása;
- a vizek tisztaságának védelme és az árvízveszély csökkentése;
- az erdők rekreációs szerepének növelése, hatásainak megőrzése;
- a környezetet terhelő ipari alapanyagok és energiahordozók kiváltása;
- az új erdők létesítése jobban feleljen meg a természetközeli gazdálkodásnak;
- az erdő- és mezőgazdálkodás elkülönülése mérséklődjön stb.

Európai kitekintésben *hazánk erdőgazdálkodása* (erdészete) általában meg tud felelni az egyes elvárásoknak és viszonylag kedvező helyzetben is van.

Az egyes *fajlagos mutatók* is jelzik például az egy hektárra (ha) jutó fatömeg (élőfakészlet), az évi fanövedék mutatói stb. növekedését is Magyarországon (lásd táblázat).

1. táblázat
Egyes fajlagos mutatókról

	1986	1996
Az élőfakészlet (br m ³ /ha)	167	182
Az évi fanövedék (m ³ /ha/év)	6,6	6,7
Az ezer lakosra jutó erdőterület (ha/1000 fő)	154	166

Forrás: FM-AERSZ Erdőadattár 1996.

Más előnyünk is van, például, hogy az európai átlagnál kedvezőbbek a *klimatikus viszonyaink*, az erdeink *ökológiai stabilitása* és a biodiverzitás is nagyobb. A *lombos erdők* aránya is kedvezőbb. De komparatív hátrányban vagyunk a *fenyőtermékek piacán*, amely az európai fapiac legjelentősebb tétele. A fenyőtermékekkel nem tudunk versenyezni, a fenyő fajcsoport arányát sem növelhetjük, mert nagyobb fenyőarány nem felel meg természetes erdőzóna viszonyainknak. Értékesebb keménylombos fafajaink viszont komoly fapiaci potenciált jelentenek. Ezekből a fafajokból az európai országok többsége behozatalra szorul, amit távolabbi helyekről kell importálniuk (esetleg nagyobb költséggráfordítással és nem jobb minőségben).

Az EU országainak átlagához képest a *kedvezőbb helyzet kihasználása* az agrár, illetve az erdőgazdálkodási támogatással (pénzügyi alapokkal) tovább ösztönözhető, például környezet- és tájvédelemre, azok megőrzését szolgáló hatékonyabb agrár- és erdőgazdálkodásra (a természetközeli közeliséget figyelembe véve).

Az alábbiakban összehasonlító analízissel bemutatjuk a különbségeket az EU-s országok és Magyarország átlagadatai alapján. Ezek is jelzik a lehetőségeket, amelyeket célszerű kihasználni.

2. táblázat
A magyarországi erdők és az EU-s erdők, illetve azok mutatóinak összehasonlítása (1990)

Megnevezés	Mértékegység	Magyarország	EU országok
1. Erdősültség aránya	%	18,0	29,9
2. Élőfakészlet aránya	br m ³ /ha	172,0	123,0
3. Évi folyónövedék	m ³ /ha/év	6,6	4,3
4. Évi fakitermelés	br m ³ /ha	4,4	2,9
5. Évi fakitermelés mértéke a folyónövedék százalékában	%	67,0	66,0
6. Lomb/fenyő arány	%	85/15	30/70
7. Állami erdők aránya	%	69,0	21,0

Forrás: FM-AERSZ Erdőadattár (1996)

A 2. táblázatból kitűnik, hogy az erdősültség arányának kivételével a többi mutatónk kedvezőbb, mint az EU országok átlaga, vagyis az egységnyi területre eső faproduktumok jobbak Magyarországon. Erdősültségi hátrányunk a mezőgazdasági termelés alól felszabaduló földterület beerdősítésével, a faállománnyal való borítottság növekedésével kedvezőbbé válhat.

Erdősültségi lemaradásunk behozása tekintetében egyre inkább felvetődik, hogy az állami tulajdonú erdőgazdálkodóknak (például a beékelődött területen) is legyen lehetősége földvásárlásra további erdőtelepítés céljából. Jelenleg ugyanis az állami tulajdonú erdőgazdálkodók nem rendelkeznek szabad, üres földterülettel, ahol új erdőt lehetne telepíteni.

Hazánk erdészeti átlagarányait tekintve, illetve az átlag mutatóit vizsgálva és az országon belül az egyes térségeket összehasonlítva eléggé változó a kép, eltérőek az arányok (gyengébbek például az Alföldön és jobbak a Dunántúlon), amelyet több tényező is befolyásol.

3. táblázat
Egyes térségek arányai (1996-ban, területre vetítve)

Megnevezés		Mértékegység	A térségek és az ország átlagai			
			Alföld	Észak-M.o.	Dunántúl	Országos
1.	Az erdősültség (ma, ill. jelenleg)	%	12,2	27,2	22,8	18,5
2.	Az erdősültség (jövőben, ill. 35-50 év múlva)	%	22,1	35,6	29,2	26,8
3.	Az élőfakészlet	br. m ³ /ha	128,0	200,0	208,0	182,0
4.	Az évi folyónövedék	m ³ /ha/év	7,7	6,1	6,8	6,6
5.	A lomb/fenyő arány	%	81/19	91/9	84/16	85/15

Forrás: FM-AERSZ Erdőadattár (1996)

A 3. táblázatból is megállapítható, hogy az erdősültség (12,2%) és az élőfakészlet (128 m³/ha) fajlagos mutatói az Alföldön a legkisebb arányúak. Itt az évi folyónövedék viszonylag nagyobb, mégpedig 7,7 m³/ha/év, amely a gyorsan növő akác, nyár fajok csoportok nagy arányából adódik. (Az Alföldön a nyárarány 22%-os, országosan alig 10%-os, az akácarány az Alföldön közel 30%-os, országosan 20%-ot képvisel.) Az erdősültség Észak-Magyarországon, az élőfakészlet, a folyónövedék aránya pedig a Dunántúlon a legnagyobb.

A lomb/fenyő részarány (ahogy a 2. és 3. táblázatban látható) országosan 85/15; addig az Alföldön 81/19; Észak-Magyarországon 91/9; Dunántúlon 84/16-os értéket mutat.

Egyes megyéket is elemezve és a legnagyobb részarányokat kimutatva például akácnál – az Alföldön belül – Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében 47%-os, Hajdú-Bihar megyében 39%-os, vagy a nyár térhódítása Jász-Nagykun-Szolnok megyében 47%-os és Csongrád megyében 34%-os arányúak stb.

(A többi megyére vonatkozó adatok az 1996-ban megjelent FM AERSZ könyvben található és összehasonlíthatók).

A 2000. január elsején soproni székhellyel létrejövő Nyugat-magyarországi Egyetem ideiglenes intézményi tanácsa zárt ülésen huszonnyolc igen és egy nem szavazattal rektorrrá választotta dr. Koloszar Józsefet, melyhez szívből gratulálunk!

Az erdőnek igen fontos a környezetvédelmi szerepe. Ez EU-s elvárás is. A lakosság körében is eléggé közismert már, hogy az erdőnek kedvező szerepe van környezetünk védelmében, az emberi környezet minőségének javításában. Az erdő ebbéli funkcióját nemcsak az új erdők (lehetőleg természetközeli) létesítésével, hanem a meglévők minőségi fejlesztésével is, sőt a kettő együttesében fokozhatóak, tehát az erdőnek pozitív hatása van a környezetre.

Az asszimilációs felületet, a faállománnyal való borítottság (az egybefonódó zöldterületek) nemcsak mennyiségileg fokozza, hanem jobb környezeti minőséget is teremt. Az erdők közcélú, különleges és közjóléti szerepe iránt egyre nagyobb a társadalmi igény. A magántulajdonú erdők lassan közel a felét teszik ki erdőterületünknek. Csak együttesen lehetséges, hogy ezt a különleges funkciót hazánkban, valamennyi térségben az erdők betöltsék a lehetőségek határában belül. A magánerdők közjóléti szerepének érvényesítéséhez a nagyobb mértékű állami támogatás mellett a szakszerűbb erdőgazdálkodás biztosítása is szükséges, ami a hatékonyságot növelné.

Végül szeretném újról megjegyezni a következőket. Egyfelől, hogy a környezeti jószág javítása például a nagyobb mértékű erdősültséggel azért is szükséges, mert a mezőgazdasági művelés (termelés) alól felszabaduló termőterület (700-800 ezer, ha) folyamatosan hasznosítani kell. A racionális földhasznosításnak egyik alternatívája az azokon való új erdők létesítése lenne. Elkészültek a különböző rövid és hosszabb távú erdőtelepítési programok, megvalósításuk azonban lelassult, sőt akadozik. Az elmúlt több mint tíz év alatt három kormányerejű határozatban is erdőtelepítési programokat fogadtak el. Az utóbbi időben azonban a támogatás rendszere, mértéke meggyengült és a nagyobb lehetőségek mérséklése miatt is az évezred végéig sajnos nem teljesül például a tervezett 150 ezer hektáros erdőtelepítési program (1997-ig alig 40 ezer hektáron teljesültek csak a célkitűzések).

Az új erdőtörvény és főleg annak miniszteri végrehajtási utasításai érvényesítésével, továbbá a jelenlegi területarányhoz (18%-os) közeli (és nem csupán 2%-os) támogatás pénzüsszeggel az új erdőtelepítésre gyorsítása lehetővé válik. Potenciálisan már rendelkezésre állnak a mezőgazdasági művelés alól felszabaduló erdősíthető termőterületek.

Másfelől az élelmiszertermelés mérséklése következtében, annak helyébe a többcélú, nem élelmiszer produktumok előállítását indokolt megvalósítani, főleg az alacsony hatékonyságú termőterületeken. A nem élelmiszer-termelés egyik alternatívája a marginális földterületeken új erdők létesítése, ami környezetvédelmi szempontból is szükséges. A jelenlegi 18,5%-os faállománnyal való borítottság mértéktartó tudományos vélemények alapján 25-27%-ra lenne növelhető. Az erdőtelepítés-kutatások jelentései alapján ez nem túlzott, hanem reális cél és hosszú távon megvalósítható.

Az erdőgazdálkodó nyilvántartásba vételének jelentősége

A tulajdonrendezés során több mint 700 ezer ha – zömében volt szövetkezeti és állami gazdasági kezelésű – erdő került (került) magántulajdonba, és e mennyiség az erdőtelepítések következtében mára eléri a 750 ezer ha-t.

Sajnos e jelentős területnek jelenleg alig felén folyik gazdálkodás. Ennek oka egyrészt a részarány-tulajdonok kiadásának elhúzódnása, másrészt az, hogy az erdőtulajdonosok sok esetben nem gondoskodnak erdőgazdálkodóról és annak erdészeti hatóság általi nyilvántartásba vételéről.

Az erdőgazdálkodóról való gondoskodás az erdőről és az erdő védelméről szóló 1996. évi LIV. tv. (Erdőtörvény) 13. §-a alapján olyan sajátos kötelezettsége az erdőtulajdonosoknak, amely elkerülhetetlenül szükséges az erdő jogszert használatahoz. Ez egyrészt az Erdőtörvényből, másrészt – osztatlan közös tulajdon esetében – a Polgári Törvénykönyvből (Ptk.) fakad (XII. fejezet, Közös tulajdon).

Az Erdőtörvény 13. § (1) bekezdése szerint **erdőgazdálkodó az erdő tulajdonosa, vagy az erdőgazdálkodási tevékenységet folytató jogszerű használó.**

A következőkben arról lesz szó, hogy milyen feltételek mellett lehet az erdő tulajdonosa erdőgazdálkodó, illetve mit jelent és hogyan jön létre a jogszerű erdőgazdálkodó.

Az erdő tulajdonosa a 29/1997. (IV. 30.) FM rendelet (Vhr.) 16. §-a alapján akkor lehet erdőgazdálkodó, ha az erdészeti hatóság az erdőtulajdonos által birtokolt erdőterületet önálló erdőgazdálkodásra alkalmasnak ítéli.

Az önálló erdőgazdálkodásra való alkalmasság feltételei – figyelemmel a körülmények rendkívüli változatosságára – taxatív módon nincsenek felsorolva az Erdőtörvényben. A kérelem elbírálása során az erdészeti hatóságnak azt kell vizsgálnia, hogy teljesítése esetén az ütemterv szerinti gazdálkodás kötelezettsége (Erdőtörvény 26. §) jelentős sérelemmel jár-e vagy sem.

E vonatkozásban a főbb szempontok:

- az ütemterv szerinti gazdálkodás térbeli rendjét rögzítő erdészeti ütemtervi térkép összhangba hozható-e a tulajdonlást rögzítő földnyilvántartási térképpel,

- a birtokhatár terepen való egyértelmű beazonosíthatósága,

- a szolgalmi jog nélküli megközelíthetőség,

- nem keletkezhet ésszerűtlenül kicsi üzemi terület (jelenleg az átlagos erdőtulajdon mértéke alig 2 ha, de ez is igen gyakran több parcellában van).

Fenti okokra visszavezethetően az egyéni erdőgazdálkodás alatt álló erdőterület mindössze 18%-ot tesz ki a rendezett tulajdonú működőképes gazdálkodói struktúrából.

Amennyiben a földrészletnek több tulajdonosa van, illetve a földrészlet önálló erdőgazdálkodásra alkalmatlan, az erdészeti hatóság társult erdőgazdálkodást rendel el. A társulási kötelezettség tehát földrészleten belül a tulajdonostársi jogviszonyon – Ptk. XII. fejezet –, földrészletek között pedig az Erdőtörvény 13. § (4) bekezdésén alapul.

Társulásra kötelezett erdőterületen az erdőtulajdonosok a fenti két törvényből kifolyólag csak akkor jogosultak bármilyen tevékenységet végezni, ha megegyezésre jutnak az erdő használatát, hasznosítását illetően, azaz erdőgazdálko-

dórol gondoskodnak. **Az erdőgazdálkodóról való gondoskodás azt jelenti, hogy az erdőtulajdonosok az Erdőtörvény 14. §-ában foglalt erdőgazdálkodói jogait és kötelezettségeiket átruházzák (Vhr. 15. §).**

Az erdőgazdálkodói jogok átruházásának típusai:

- az erdőtulajdonosok az 1994. évi XLIX. törvény alapján erdőbirtokossági társulatot alapítanak és érdeiket az **alapszabály szerint** annak használatába adják,

- az erdőtulajdonosok a társasági törvény (1997. évi CXLIV. számú törvény) alapján valamilyen gazdasági társaságot alapítanak és érdeiket **társasági szerződéssel** annak használatába adják,

- az erdőtulajdonosok az 1992. évi I. tv. alapján kizárólag erdőgazdálkodás céljából erdőszövetkezetet alapítanak és érdeiket az **alapszabály szerint** annak használatába adják,

- az erdőtulajdonosok érdeiket **polgárjogi szerződéssel** más erdőgazdálkodó szervezet vagy személy részére haszonbérbe adják,

- az erdőtulajdonosok érdeik kezelését **polgárjogi szerződéssel**, más erdőgazdálkodó szervezetre vagy személyre bízják.

Az erdőgazdálkodó főbb jogai és kötelezettségei

– melyek a tulajdonosról átszállnak a jogszerű használóra

Erdőtörvény 14. §-a szerint:

- közreműködés a gazdálkodás kereteit meghatározó 10 éves ütemterv elkészítésében,

- az éves erdőgazdálkodási terv (fakitermelés, erdőszítés, ápolás) engedélyeztetése,

- az állammal szembeni pénzügyi kötelezettségek teljesítése,

- állami támogatás igénylése,

- erdőgazdálkodási bírság viselése,

- erdőgazdálkodási tevékenységgel kapcsolatos képviselői hatósági és bírósági eljárásban;

Ptk. szerint:

- a hasznok szedésének a joga, valamint a terhek viselésének kötelezettsége (Ptk. 99. §),

- meghatározott körben szerződéses kötelezettségvállalás.

A gazdálkodói jogok átruházása után az erdőtulajdonosnál a tulajdonosi jogok közül lényegében véve csupán az elidegenítés és megterhelhetőség joga marad.

Amennyiben a társulásra kötelezett erdőterületen az erdőtulajdonosok nem gondoskodnak erdőgazdálkodóról – azaz nem adják tovább fent jelzett erdőgazdálkodói kötelezettségeiket, az Erdőtörvény 13. § (4) bekezdése alapján az erdő védelméért és fenntartásáért egyetemlegesen felelősek. Ezen túlmenően a földrészletre vonatkozó összes teher (pl. erdőgazdálkodási bírság) a Ptk. 99. §-a alapján bármelyik erdőtulajdonosra ráterhelhető. Ennek továbbhárítása a tulajdonostársakra viszont csak hosszadalmas bírósági eljárással lehetséges, amit erdőgazdálkodóról való gondoskodással célszerű lenne megelőzni.

Bartha Pál

Erdőtelepítés a XXI. század elején

A huszadik század vége a mezőgazdasági termékek piacának beszűkülését hozta. Az Európai Unió, melynek várhatóan nem túl sokára hazánk is tagja lesz, túltermelési válsággal küzd az agrárium területén, ezért mindent megtesz a művelés alá vont területek csökkentése érdekében. A fel szabaduló területek, döntő részben szántók, legcélszerűbb hasznosítása az erdősítés lenne. Nem kis tételről, egyes vélemények szerint mintegy hétszáz ezer hektár beerdősíthetőségéről van szó. Ilyen mértékű erdősítés megkezdése előtt alapos tervezés szükséges, hiszen nem mindegy, hogy a következő 50-100 évben milyen erdővel, faanyaggal rendelkeznek majd az unokáink.

A társadalmi elvárás, de az Európai Unió is az eladhatatlan terméket előállító nagyüzemi kukoricatermelésről nem az intenzív erdőgazdálkodásra való áttérést kívánja, olyan stabil életközösségek kialakítását várja helyette, mint amilyenek a természetközeli erdők vagy gyepek.

Az erdőtelepítés alapvető kérdései: *hol, milyen fajokkal erdősítsünk, s kik végezzék e munkát.*

Először az erdősítés helyéről. Szakmai megközelítésből aligha kérdéses, hogy – gazdálkodásról lévén szó – olyan területek beerdősítése indokolt, melyek erdőtenyésztés számára a legalkalmasabbak, ahol a befektetett költségek biztosan megtérülnek.

Nyilvánvaló politikai nyomás nehezedik majd az erdősítésért felelős személyekre, hogy alföldi pusztáinkon, sőt a szikeseken is támogassák az erdősítést, de elég csak az egyes régiók területére eső élőfakészleteit vizsgálni, hogy még az erdőgazdálkodásban járatlan is belássa, ennek

semmi értelme. Ha tovább növeljük a gazdaságosság küszöbét el nem érő erdőink arányát, akkor az Erdőfenntartási Alap sem lesz képes fedezni a rossz helyre telepített erdők veszteségeit.

Támogassa az EU bármennyivel is a telepítést, nyilván számon is kéri annak eredményességét. Ha ez nem lesz megfelelő, úgy vissza kell fizetni a költségeket, melyre még a tőkeerős nagyvállalatok sem valószínű, hogy képesek lennének, nemhogy a kisbirtokok gazdái. Tudomásul kell vennünk, hogy hazánk egy része az erdős puszták övébe tartozik, ahol az erdők léte labilis, növedékük minimális. Komoly természeti, esztétikai értéket képviselnek, fontos szerepük lehet például a futóhomok megkötésében, de gazdasági szempontból versenyképtelenek.

Ezzel szemben jelentős szántóterületek találhatók elsősorban a Dunántúlon és az Északi-középhegység körzetében, melyek mezőgazdálkodásra alkalmatlanok, de kiváló erdőket nevelhetnénk rajtuk, s ugyanez vonatkozik a sík vidéki árterületeink szántóira is.

A fajok közül a hazai lágy- és keménylombosokon túl az akácnak és a nemesnyár-klónoknak juthat szerep. Az erdőtvény az őshonos – talán szerencsésebb, ha tájban honosról beszélünk – fajok telepítését tartja kívánatosnak. Az ilyen fajokból álló, a természeteshez hasonlóan elegyes erdőink a legellenállóbbak, s általában jövedelmezőségük is kielégítő.

Nagyon óvatosan kell kezelni az intenzív gazdálkodásra alkalmas nemesnyár-klónok, s általában minden monokultúra telepítését. Az ültetvények erőltetése számos megoldhatatlan erdővédelmi problémát gerjeszt. Aki kételkedik ebben, nézze meg beteg erdeifenyveseinket, a nemesnyár-temetőket, vagy gondoljon a Nyugat-Dunántúlon lezajlott lucpusztulásra.

Hogy milyen fajok kerüljenek telepítésre, elsősorban a szabályzórendszerrel befolyásolható. A korábbi termelhetőség, gyorsabb megtérülés érveivel szemben megfelelő támogatási rendszer kialakításával ösztönözhetők a gazdák a természetszerű erdők kialakítására.

Végül kik telepítsék, neveljék ezeket az erdőket. A legtöbb mezőgazdasági művelésből kikerülő terület elaprózott parcellákon, magánkézben van. Szétszabdalt erdők helyett szerencsésebb volna tömböket erdősíteni. Az erdők nevelése, szakszerű kezelése felkészült szakembereket kíván. Legalkalmasabbak e program végrehajtására az erdőgazdaságok volnának, s a privatizáció során elvesztett erdeik pótlása ösztönzi is őket erre. A jelenlegi jogszabályok ugyan nem teszik lehetővé, hogy földterületeket vásároljanak, de ezen lehet változtatni. Hasonló módon kellene eljárni, mint ahogy a kincstár számára a nemzeti parkok felvásárolják a természetvédelmi oltalom alatt álló területeket.

Összefoglalva: az erdőtelepítési program során erdőgazdálkodásra alkalmas méretű területeken és termőhelyeken, döntően tájban honos fajokból álló elegyes erdők telepítésével érhetjük el, hogy a társadalmi elvárás, a tartamos erdőgazdálkodás és a gazdaságosság követelményének egyaránt megfeleljünk.

Szakmánk korábbi nagyon jó társadalmi megítélése az utóbbi évtizedekben romlott. Hogy ez mely irányba változik a jövőben, azt jelentősen befolyásolja majd, hogy a nagy szabású erdőtelepítési program milyen visszhangot vált ki, a kritikák keresztútjába kerül, vagy a kérdésben érintettek megalégedésére valósul meg.

Dr. Markovics Tibor

FVM Erdészeti Hivatal szervezeti felépítése

Elnök Barátossy Gábor (főosztályvezető, elnöki cím viselésével); **elnöki titkárnő Erős Sándorné** (főmunkatárs).

Erdészeti politikai Osztály: *osztályvezető Holdampf Gyula* (főosztályvezető-helyettes, elnökhelyettesi cím viselésével); *Horváthné Sándor Erzsébet* (szakfőtanácsos), *dr. Nyárs József* (főtanácsos), *Szedlák Tamás* (junior szakértő), *dr. Szabó Tibor* (szakfőtanácsos), *László Istvánné* (főelőadó), *Tóth Gézánné* (titkárnő).

Erdészeti Igazgatási és Erdővédelmi Osztály: *osztályvezető Balsay Antal* (szakmai tanácsadó); *Beró Csaba* (szakfőtanácsos), *Lapos Tamás* (erd. igazgatási ügyintéző), *dr. Ádámfi Tamás* (szakfőtanácsos), *dr. Kárpáti János* (szakfőtanácsos), *Karádi László* (tanácsos II.), *dr. Villányi Lászlóné* (titkárnő, főelőadó).

Magánerdő-gazdálkodási és Szabályozási Osztály: *osztályvezető: Wisnovszky Károly* (oszt.vez.); *dr. Verbay József* (szakmai tanácsadó), *Bartha Pál* (szakfőtanácsos), *Ósz Előd* (főtanácsos), *Osváth Györgyné* (szakfőtanácsos), *Béressné dr. Terenyi Katalin* (tanácsos I.), *Szegedi András* (szakfőtanácsos), *dr. Illár Sándorné* (titkárnő).

Dauner Márton az FVM Ellenőrzési Főosztályán, főosztályvezető-helyettesi beosztásban dolgozik.

Nemcsak „Egy gondolat bánt engemet” avagy ki mit vett, azt aratja?

A privatizáció folyamán az erdőknek mintegy 40%-a magántulajdonba jutott. Ezek telekkönyvi rendezése csak lassan halad, minek következtében sem az erdőgazdálkodás, sem az erdő őrzése a telekkönyvileg rendezetlen helyeken megoldva nincs. Ez a helyzet nagyban hozzájárult a fatolvajlás nagyüzemesítéséhez, amidőn az erdő fáit csapatokba verődve termelik ki és szállítják el, igazoltatásuk lehetetlen, sőt (élet)veszélyes. Ezek az erdő pusztítását, az erdőbirtokos vagyonának elrablását büntetlenül végezhetik. A feljelentést követő rendőrségi nyomozás rendszerint eredménytelenül végződik. Ha viszont az erdőgazdálkodó a falopásról az illetékes rendőri szerv és az erdészeti hatóság felé a bejelentést elmulasztaná, az erdőgazdálkodót az erdészeti hatóságnak (erdőfelügyelőség) erdőgazdálkodási bírsággal kell sújtania (Vhr. 103. §). Ugyancsak akkor is, ha egy erdőbirtokos attól való félelmében, hogy „ismeretlen tettesek” erdejéből a fát ellopják és erdészeti hatósági (erdőfelügyelőségi) engedély nélkül erdejét kivágja, mert pontosan ráülnek az erdőtörvény 102. § (1) a/ pontjában foglaltak: „erdejében neki felróható okból engedély nélküli fakitermelést végzett.”

Ugyanakkor, amidőn az erdőtörvény hivatkozott rendelkezéseit helyesnek kell elismerni, *nem lehet egyetérteni azzal, hogy az ugyanazt az eredményt produkáló, de a tolvaj nagyobb súlyú szabálysértése (esetleg bűntette) megtorlás nélkül történhet, ugyanakkor az erdőbirtokost sújtó pénzbüntetés annak anyagi romlását is okozhatja.*

Az alábbi javaslat a törvényi szabályozások tiszteletben tartása mellett az erdőbirtokos anyagi romlását is megakadályozhatja. Ennek feltételei:

1. az erdőbirtokos fakitermelési szándékát írásban vagy szóban (telefonon) az erdészeti hatóságnak (erdőfelügyelőségnek) bejelentse;

2. az erdészeti hatóság szóbeli bejelentés esetén arról írásbeli feljegyzést készít, amelyen a bejelentés pontos idejét (hónap, nap, óra), a bejelentő nevét, lakhelyét, a fahasználattal kapcsolatos ingatlanra vonatkozó szükséges adatokat (község, hrsz, terület stb.) kell jelezni. Az így elkészített feljegyzést annak összeállítója dátumozza és aláírja. Ha a szóbeli bejelentést az erdőbirtokos személyesen végzi, úgy a feljegyzés vele is aláíratandó;

3. a feljegyzés ügyiratként iktatandó és az illetékes erdőfelügyelő részére azonnal kézbesítendő;

4. az erdőfelügyelő a bejelentéstől számított tíz napon belül helyszíni vizsgálattal dönt az erdő további sorsáról: amennyiben a fahasználati engedély megadásához szükséges valamennyi feltétel megvan, a kitermeléshez a három példányban kiállított engedélyt az alább felsorolt feltételekkel ideiglenesen adja meg:

4.1. a kérelmező erdőbirtokos a helyszínelést követő harminc napon belül kérelmét írásban a szükséges mellékletekkel együtt megismétli;

4.2. a harminc napos határidők be nem tartása az engedélyezést érvényteleníti és az erdészeti hatóság köteles a törvényben előírt erdőgazdálkodási bírságot megállapítani és kivetni;

4.3. a fakitermelés megkezdését engedélyező iratot az erdőbirtokosnak abbéli nyilatkozatával kell lezárni, hogy az abban foglaltakat egyetértőleg tudomásul vette.

Az engedélyező iratot az erdőfelügyelő és az erdőbirtokoson kívül még két – az aláírások valóságát igazoló – tanúval is alá kell íratni. Mind az erdőbirtokos, mind a két tanú pontos lakáscíme és személyi vagy a TAJ-száma is feltüntetendő.

Az engedély megírásához három példányos átírótüb birtosítandó. Az első (eredeti) példány az erdészeti hatósági irattárá, a másodpéldány az erdőbirtokosé, a tőpéldány az erdőfelügyelő tübmbjében marad, amelyre az ügyirat iktatószámát is fel kell írni. Az engedély megadásának jogosságáért, a feltételek lelkiismeretes vizsgálatáért az erdőfelügyelő felelősséggel tartoznak.

A fentiek az erdőbirtokosok részére a törvényi előírások betartását elősegítenék. Ehhez természetesen szükséges az FVM Erdészeti Hivatalának erre vonatkozó egyetértése azáltal, hogy az erdészeti hatóság, illetve az erdőfelügyelők részére erre a meghatalmazást megadja, aminek véleményem szerint törvényi akadályja nem áll fenn.

Valószínűleg lesznek olyanok, akik az erdőtörvény előírásait *nem akarják magukra nézve kötelezőnek elismerni* abban a reményben, hogy a múlt rossz emlékü „szocialista összeköttetése” ma is még „él”, és az elkövetett törvénysértés miatt kiszabott pénzbüntetés tudomásulvétele helyett az azt megállapító erdészeti hatóságot hibáztathatják és bepanaszolják. Ma már jogállam lévén a törvény mindenkire kötelező, a hatóság elmarasztalása bizonyára elmaradna.

Dr. Kollwenz Ödön

Joglesen

Magyar Közlöny

139/1999. (IX.3.) Korm. r. A védett állatfajok védelmére, tartására, bemutatására és hasznosítására vonatkozó részletes szabályokról szóló 8/1998. (I.23.) Korm. rendelet módosításáról
1999. LXXXVIII. tv. Az adózás rendjéről szóló 1990. évi XCI. törvény módosításáról

Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Értesítő

63/1999. (VII.21.) FVM-HM-PM e.r. A földmérési és térképészeti állami alapadatok kezeléséről, szolgáltatásáról és egyes igazgatási szolgáltatási díjakról
75/1999. (IX.1.) FVM r. Az 1999. júniusi és júliusi rendkívüli időjárás okozta mezőgazdasági károk enyhítéséhez nyújtott támogatásról
42/1999. (X.13.) OM r. Az Országos szakértői és Országos vizsgáztatási névjegyzékről és a szakértői tevékenységről
1998. évi XXVIII. tv. Az állatok védelméről és kíméletéről

DR. HORVÁTH BÉLA – DR. VARGA MIHÁLY

Erdészeti és faipari gépek munkavédelmi megfelelés tanúsításának tapasztalatai

1. Bevezetés

A Soproni Egyetem Erdészeti Géptani Tanszéke és Faipari Gépészeti Intézete akkreditált vizsgálólaboratóriumot működtet az erdészeti és a faipari gépek, valamint az erdőgazdaságban is használt mezőgazdasági gépek munkavédelmi megfelelésének tanúsítására.

2. Vizsgálati módszerek

A munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény [módosította az 1995. évi LXXIII. törvény 31. §-a, az 1996. évi LXII. törvény 104. § (2) bekezdése és az 1997. évi CII. törvény] egyes rendelkezéseinek végrehajtására kiadott 5/1993. (XII.26.) MüM rendelet [módosította a 9/1996. (XII.20.) MüM számú rendelet és a 20/1997. (XII.19.) MüM számú rendelet] szerint a belföldi gyártású és a külföldről behozott munkaeszközök munkavédelmi megfelelését minden esetben tanúsítani kell. A tanúsítás alapjául szolgáló vizsgálat a vonatkozó szabványok és rendeletek előírásai szerinti megfelelést igazolja:

- az azonosíthatóság,
- az üzemeltetési dokumentáció,
- a géphasználati információk (kezelőelemek, feliratok, szín- és alakjelek, jelképek),
- a gép által okozható veszélyek (mechanikai veszélyek: stabilitás, törés és kirepülő tárgyak által előidézett kockázatok, felületek, sarkok és élek által előidézett kockázatok, mozgó részekkel kapcsolatos kockázatok, összeépítés, hidraulikus veszélyek, villamos veszélyek, hőhatás okozta veszélyek, zaj okozta veszély, rezgés okozta veszély, sugárzás okozta veszély, nyersanyagok, valamint egyéb anyagok és készítmények okozta veszély, a gép kialakításakor mellőzött ergonómiai szempontok okozta veszély),
- a kezelési és az üzemeltetési feltételek (szállíthatóság, tárolhatóság, kezelhetőség, működtetés, üzemzavar-elhárítás), valamint
- az üzemeltetés biztonságos fenntartása, a karbantartás és a javítás biztonságos elvégezhetősége elemzésén keresztül.

A gépek bizonyos körére a gyártó vagy a forgalmazó is elkészítheti a minőségtanúsítást, de bizonyos gépkörre – a vonatkozó előírások szerint – kötelező a második szintű tanúsítás, mely a Magyar Akkreditációs Terület által akkreditált vizsgálólaboratórium munkabiztonsági gépvizsgálati jegyzőkönyvén alapul. Természetesen az akkreditált vizsgálólaboratórium az első szintű tanúsításhoz szükséges vizsgálatokat is elvégezheti, ha ezzel a gyártó vagy a forgalmazó megbízza. Második szintű minőségtanúsításra – a többször módosított 5/1993. (XII.26.) számú MüM rendelet értelmében – szakterületünkön a gépek, berendezések következő csoportjai kötelezettek: motorfűrészek, erdészeti daruk, erdészeti kötélpályák, erdészeti rakodógépek, mező- és erdőgazdasági traktorok, faipari fűrészgépek, faipari marógépek, faipari gyalugépek, faipari fűrész-, maró- és gyalugépek kombinációi, faipari rakodógépek, prések, hajlítógépek, szögbelővők.

3. Laborhátér

A Soproni Egyetem Erdőmérnöki Karának Erdészeti Géptani Tanszéke és Faipari Mérnöki Karának Faipari Gépészeti Intézete akkreditált vizsgálólaboratóriumot működtet, a Soproni Egyetem Munkabiztonsági Vizsgálólaboratóriuma (akkreditációs száma: 501/0382) néven (postacím: 9400 Sopron, Ady E. út 5. Telefon: (99) 311-100, fax: (99) 311-103).

A vizsgálólaboratórium:

- erdészeti gépek, az erdőgazdálkodásban is használt mezőgazdasági gépek, valamint faipari gépek munkabiztonsági megfelelésének tanúsítására, illetve e gépek időszakos felülvizsgálatára,
- zaj- és rezgésvizsgálatok elvégzésére,

- por- és egyéb szilárd szennyezés mérésére, valamint
- hőmérséklet, páratartalom és légsebesség mérésére szóló jogosítványokkal rendelkezik.

Az erdészeti gépek és a hozzájuk tartozó témakörökben dr. Horváth Béla tanszékvezető egyetemi tanár, laborvezető-helyettes, a faipari gépek és a hozzájuk tartozó témakörökben dr. Varga Mihály egyetemi docens, laborvezető ad további részletes információt.

A laboratórium a fent felsorolt, illetve a kötelezettségi körbe nem tartozó gépekre, berendezésekre vonatkozóan megrendelés esetén a munkavédelmi megfelelés tanúsítást elvégzi úgy, hogy vizsgálataival párhuzamosan megadja a szükséges segítséget annak érdekében, hogy a gépeken, berendezéseken – ha szükséges – végrehajthatók legyenek azok a módosítások, melyek után a hatályos munkavédelmi rendeletek és szabványok követelményeinek megfelelnek. A vizsgálólaboratórium a gép vagy munkaeszköz munkabiztonsági megfelelésének tanúsításához „**Munkabiztonsági gépvizsgálati jegyzőkönyvet**” ad ki a megrendelőnek. E jegyzőkönyvvel fordulhat – ha az megfelelt végmiősítésű – a megrendelő a Magyar Szabványügyi Testület Munkavédelmi Tanúsítási Titkárságához (1091 Budapest, Üllői út 25.) a munkaeszközre vonatkozó „**Megfelelési tanúsítvány és jel**” kiadásáért.

4. Vizsgálati tapasztalatok

A laboratórium működése óta megrendelt vizsgálatok kb. 60%-a olyan gép vizsgálatát jelentette, melynél a „Megfelelt” minősítésű Munkabiztonsági gépvizsgálati jegyzőkönyv a gép átalakítása nélkül kiadható volt. A többi esetben a pozitív minősítésű jegyzőkönyv a gép kisebb-nagyobb átalakítása után, vagy „Nem felelt meg” minősítéssel került kiadásra. Az előforduló jellegzetes hiányosságok a következők voltak:

- dokumentációs hiányosságok (adattábla hiánya, adattábla hiányos tartalma, üzemeltetési dokumentáció teljes vagy részleges hiánya);
- gépészeti, telepítési hiányosságok (burkolatok hiánya, a meglévő burkolatok kialakításának eltérése a vonatkozó előírásoktól, az egyéni védőeszközök hiánya, a kezelőelemek hibás elhelyezése, a kezelőre, a karbantartásra, valamint a munkavédelmi és biztonságtechnikai előírásokra vonatkozó feliratok, jelek, jelképek hiánya);
- elektromos hiányosságok (helytelen elektromos vezetékkelések, elektromos vezetékek hibás színjelölése, vezérlőszekrények tömítettségi hiánya, zárlatvédelem hiánya, feszültség-kimaradás utáni újraindulás elleni védelem hiánya, az elektromos motorok túlterhelés elleni védelmének hiánya, az elektromos vezetékek helytelen mechanikai védelme, a vezérlő áramkörök nem megfelelő feszültsége, az érintésvédelmi hálózatba kötés hibás vagy hiányos volta).

Összefoglalás

A termelőeszközök – ezeken belül az erdészeti és a faipari gépek, valamint az erdőgazdaságban is használt mezőgazdasági gépek – munkabiztonsági megfelelés tanúsításának rendszere jogszabályok által meghatározott, és illeszkedik az általános minőségtanúsítás rendszerébe. Eszerint valamennyi erdészeti és faipari gép, valamint az erdőgazdaságban is használt mezőgazdasági gépvizsgáló munkabiztonsági megfelelés tanúsításra, illetve a veszélyesnek ítélt gépek akkreditált vizsgálólaboratórium általi minősítésre kötelezettek. A Soproni Egyetem 1987 óta folyamatosan végzi az erdészeti és a faipari gépek, valamint az erdőgazdaságban is használt mezőgazdasági gépek munkavédelmi minősítését, illetve 1996 óta munkavédelmi megfelelés tanúsítását.

GENCSI ZOLTÁN – GAZDAG IZABELLA

A GYÖNGYVIRÁGOS KEREKERDŐ

Az első hazai védett terület hatvan éve született

A Nagyerdő Debrecentől északra a Nyírség és a Hajdú-sági Lőszhát határán terül el. Török Gábor városi erdőmester 1903-as közgyűlési jelentését a csaknem 1400 hektáros erdő kezeléséről készíti, amely napjainkra 1100 hektárnyi egybefüggő erdőségre szűkült.

A dombhátak gyengén humuszos homokjait, a lankák rozsdabarna és kovárványos barna erdőtalaját és a buckaközkök, zárt mélyebb fenekék réti talaját valaha az alábbi fás növényegyüttesek borították:

Bokorfüzes (*Salicetum triandrae*); Fűz-nyár ligeterdő (*Salicetum albae-fraxilis*); Tölgy-kóris-szil ligeterdő (*Fraxino pannonicae-Ulmetum*); Gyertyánoskocsányos tölgyes (*Quercus robori-Carpinetum*), Homoki tölgyes (*Festuco rupicolae-Quercetum roboris*); Gyöngyvirágos tölgyes (*Convallario-Quercetum roboris*).

A századforduló népi nevei az egykori vízviszonyok mellett az elfeledett hasznosításokat és a letűnt élővilágot is idézik: Róka tanya, Kígyótelep, Margaréta telep, Nyúl tanya, Mátyás madarak fészkelője, Farkasfogó zug, Holló telep, Fülemlüle telep, Remetelyuk, Kis vízállás, Gyöngyvirág út, Gerle telep, Répás kert, Szőke hegy, Kondás tanya, Bernát-kúti lapos, Gyantafőző, Nagy vízállás, Körtefa tisztása, Bozontos telep, Harangvirág telep, Hangya telep, Szarka madarak fészkelője.

A Dél-Nyírségben a tölgyesek számára hasonlóan kedvező környezeti feltételű területeket csak szigetszerűen találunk (Bagamér, Gút és Hajdúhadház).

Nagy Jenő, a debreceni kollégium ornitológus tanára által életrehívott Tiszántúli Madárvédelmi Egyesület munkásságának egyik legértékesebb eredménye hazánk első természetvédelmi területeinek létrehozása. Javaslatukra a város erdőbirtokán 1939. október 10-én az Ohatitól a Gúti erdőig összesen 35 helyen és 74 hektáron jelöltek ki természeti emléket. A magyar Természetvédelmi Törzskönyv első tételeként jegyezték be a Nagyerdő északkeleti sarkának egy harminchektáros és alább még öt kisebb darabját. A magyar természetmegőrzési törekvések e jelentős állomását követően fonódott szorosan össze a három szó: Debrecen – Nagyerdő – Természetvédelem.

Az első természeti emlék a második világháború során szinte teljesen elpusztult, helyette 1959-ben az erdő északi felében öt helyen (Medvesarok, Pallagi út mente) harmincöt hektáron került védelemre öreg tölgyes.

A tölgyesek egészségi állapotának (a későbbiekben részletesen kifejtésre kerülő okok miatti) romlásával az 1972-es üzemtervezéskor a területek felülvizsgálata két tömbben kevés híján száz hektár koros erdő kijelölésére vezetett.

A város terjeszkedésével szemben a Nagyerdő teljes területének védelme és a még fellelhető 190 hektárnyi öreg tölgyes megőrzése érdekében a környezetvédelmi miniszter 1992 tavaszán az egész erdőtömbre kiterjesztette a védelmet.

Ezt megelőzően a környezeti feltételek változásával (a város terjeszkedése, nyomvonalas létesítmények – út, vasút – kiépülése, a rekreációs terhelés növekedése, az intenzív erdőgazdálkodási módok meghonosodása, a talajvízszint süllyedése, a másfél évtizedes légköri szárazodás) a Nagyerdőből egyes növénytársulások eltűntek vagy átalakultak. Napjainkban a Nagyerdőn már csak igen kis kiterjedésű tölgy-kóris-szil ligetek, gyertyános-tölgyesek, elakácósodó homoki és gyöngyvirágos tölgyesek és ún. kultúrerdők (akácok, vörös tölgyesek, eredeifenyvesek stb.) fordulnak elő.

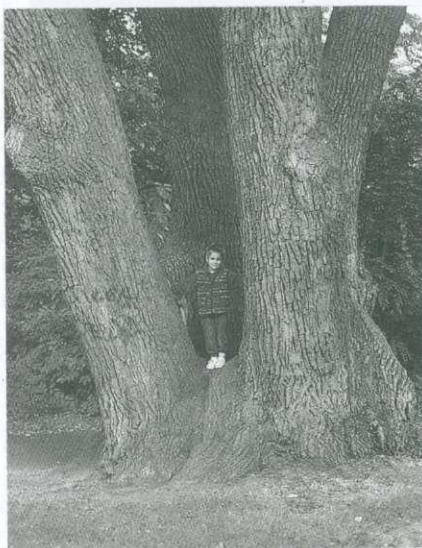
Az élőhelyek átalakulásával számos ritka növény örökre eltűnt a társulásokból, így az egyhajúvirág, madárfészek, hóvirág, tavaszi kankalin, homoki nőszirm, széleslevelű nőszőfű, erdei borkóró, erdei szellőrózsa, nagy ezerjófű, magyar kőkörcsin stb.

Az idős tölgyesek harminchat erdő-részletben, százhetven hektáron foglalnak helyet és számos, az Alföldön veszélyeztetett, ritka növényfajnak adnak menedéket. Itt talál oltalmat a tavaszi csillagvirág, kétlevelű sarkvirág, debreceni csormolya, kontyvirág, odvas és ujjas keltike, bogláros szellőrózsa, sárga árvacsallán, enyves zsálya, erdei tisztessű, békabogyó, gyöngyvirág, széleslevelű salamonpecsét, fodros golyaorr, nagyvirágú szegfű, sasharaszt, sárga gyűszűvirág, medvetalp, turbánliliom, bársonyos tüdőfű, erdei ibolya, kis télizöld és a fokozottan védett magyar nőszirm (*Iris aphylla* ssp. *hungarica*).

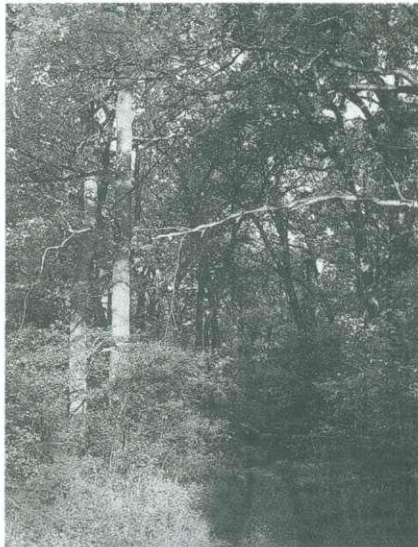
A hatvanas években fészkel utójára itt a kishéja és a fekete golya, majd a következő évtizedben a barna kánya is elhagyta a Nagyerdőt. Napjainkban örvendeten szaporodik a fekete harkály egyedeinek száma és az öreg erdőkben a csuszka, nyaktekeres, darázsölyv, középfakopáncs, léprigó, macskabagoly és az örvös légykapó is otthonosan érzi magát. Az odvas fákban több mint tíz denevérfaj találja meg szálláshelyét.

A kidőlt faóriások környékén a rovarok színes seregét találjuk (nagy hőscincér, óriás törösdarázs, szarvasbogár, orrszarvúbogár, szemes cincér, vércincér, aranyos bábrabló, troxbogár stb.). A tisztások gyakori „felfedezettjei” a sisakos és az imádkozó sáska.

Az erdő keleti felében kisebb-nagyobb méretű szilfákkal szegélyezve délnyugati irányban húzódik neves kultúrtörténeti emlékünkhöz az „ördögárok”, az egykoron hatalmas szarvata védelmi rendszer erődítményvonalának egy szakasza.

Századunk közepén az erdőtömbben az akácokosok térfoglalása 48%-os volt. Az akácok kitermelését követően a kocsányos tölgyesek mellett jelentős kiterjedésű fenyves és később vöröstölgyes keletkezett. Az aktualizált erdőtervi adatok alapján az egyes állományalkotó fafajok közül a kocsányos tölgy 56% területarányal részesedik, a vöröstölgy 14%-os aránnyal követi, az akác 13%-ot ér el, a fenyő 8%-on lelhető és a fennmaradó 9%-ot a juhar, feketedió, egyéb kemény- és lágylomb foglalják el. (Lásd a fafajmegoszlási diagramot és az akácokos-tölgyesek területarányának változását bemutató grafikont.)

Az állományokban előfordul az erdei-, fekete- és simafenyő, juharlevelű platán, vadkörte, vadalma, madárcseresznye, kései meggy, zselnicemeggy, gledicsia, fehér akác, japánakác, bálványfa, hegyi, korai, mezei, ezüst, zöld és a feketegyűrű juhar, kis-, nagylevelű és ezüst hárs, magas, magyar és amerikai kőrís, szivarfa, fehér eper, mezei, vénic- és turkesztáni szil, nyugati ostorfa, bibircses nyír, mézgás éger, gyertyán, kocsányos, kocsánytalan és csertölgy, feketedió, fehér és kecskefűz, fehér és szürke nyár, nemes nyárok, valamint *cserjeszintben* a sóskaborbolya, iszalag, cseregalagonya, kökény, csíkos és bibircses kecskerágó, varjútövis- és kutyabenge, borostyán, veresgyűrűsöm, fekete bodza, kányabangita, fagyal, komló, mogoró.

A talajvíz szintjének – a fás növényegyüttesek számára szinte elviselhetetlen – zuhanásszerű csökkenésével és a csapadékszegény időjárású periódus tartós légköri szárazodása nyomán a középkorú és az idős gyöngyvirágos tölgyesek lombkorona záródásának csökkenése, az állományok ún. lékesevé válása, vagyis homoki tölgyessé való átalakulása figyelhető meg. A kialakuló lékekben azonban a nyílt homoki gyepek növényzetének megtelepedése helyett az erdőben előforduló adventív fa- és cserjefajok (akác, kései meggy, bálványfa, ostorfa, vörös tölgy, feketedió stb.) behúzódását tapasztaljuk.

A pusztai tölgyessé váló átalakulás folyamatai minden tölgyes erdőrésztletben érzékelhetők, folyamatosan és nagy mennyiségben képződik száradék. A magasabb fekvésű kilitgesedett állományok pusztulása vagy kitermelése után a környezeti feltételek változásával az elmúlt évtizedekben sikeres erdőfelújítást a szárazabb viszonyokat elviselő akác, vörös tölgy és erdeifenyő fafajokkal lehetett elérni.

Mindezek alapján belátható, hogy a tölgyállományok fenntarthatóságának határát nem az erdő (üzem)tervben – a jó szándékú, erdőt szerető és féltő vélemények eredményeként – megjelenő magas vágáskor, hanem az erdőtenyésztés számára alkalmas környezeti feltételek megléte vagy hiánya határozza meg.

Az erdő kezelésével kapcsolatos vélemények összegyűjtésére, értékelésére és javaslat kialakítására szakértői bizottság alakult 1995 májusában. A bizottságban képviselteti magát a Kossuth Lajos Tudományegyetem, a Pannon Természetvédelmi Egyesület, a Denevérvédelmi Akciócsoport, Debrecen Város Önkormányzata, az ÁESZ Debreceni Igazgatósága, a Nyírerőd Rt. és a Hortobágyi Nemzeti Park

Igazgatósága. A bizottság nem döntéshozó szerv, az eljáró hatóságoktól hatáskört nem von(hat) el.

Az év első felében felülvizsgálják a jövő évi erdőkezelési terveket, és az arról kialakított álláspontjukat a helyi sajtó segítségével ismertetik a lakossággal. A lakosság nyáron beérkező véleményei alapján az erdőkezelési tervekkel kapcsolatos szakmai javaslatokat véglegesítik és eljuttatják az érintett hatóságokhoz. A bizottság munkájának segítségével az utolsó negyedévben a gazdálkodó jóváhagyott tervhez juthat.

A szakértői bizottság négyéves munkája alapján olyan tapasztalatokat szerzett, amelyek a természetvédelmi és erdészeti kezeléshez hathatós segítséget nyújtanak. A lényegesebb megállapítások az alábbiak:

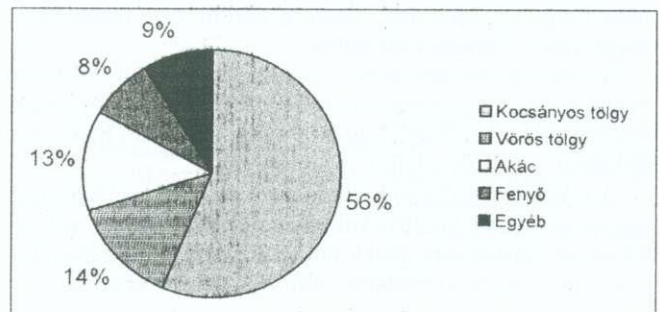
– Az Alföld tölgyeseiben *ritka és szórványos* a makktermés, és ezért csak véletlenszerű, kis foltokban (20 m²) találunk rendszerint az árnyékhatástól szenvedő természetes újulatot. Ezekre erdészeti felújítási módszert tervezni nem lehet. Kedvező alakú és tájolású, legalább 0,6-0,8 hektáros terület tesz lehetővé sikeres erdőfelújítást.

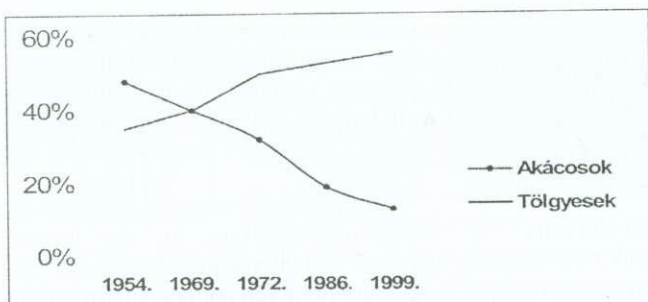
– Az erdőfelújítást segítő *tömbhatás* megőrzésére és a nagy tarvágás hivatkozott tájsebe elkerülésére nem célszerű 2 hektárnál nagyobb felújítási területet kialakítani. A talajélet, a lágy szárú szint, a felső talajrétegben meghúzódó szaporítóanyagok (együttesen: az erdő megújuló képességének) kímélésére a *tuskózást, mélyforgatást kerülni kell*.

– A kocsányos tölgy felújítására bizonyosan alkalmatlan területeken (különösen a hátakon található akácokos, fenyvesek helyére) a természetszerű erdőképet nyújtó *más őshonos fafajok* alkalmazása szükséges. A gyöngyvirágos és homoki tölgyesek növényegyütteséből elsősorban a szárazságot jól tűró fehér nyár, szürke nyár, ezüst hárs, csertölgy, olasz tölgy fafajok javasolhatók.

– Az előző elveket ötvözve született felújítási területek kiterjedése négy év alatt, kilenc helyen (!) összesen több mint húsz hektárnyi. Az értékmentő megújítási munkák halmazát eredményező „túlszeretés” mellett a lakosság ma szembesül a felújítási területek látványos bővülésével. A jelenlegi ütemmel a tölgyesek fiatalítására a jogszabályi korlátozások figyelmen kívül hagyásával is több mint harmincöt év szükséges. A tölgyesek korosztályait bemutató ábra alapján belátható, hogy a jelenleg 50-70 éves állományok addigra legalább száz hektárral növelik az idős tölgyesek területét. Tehát lesz még öreg tölgyes, ahol unokáink kergethetnek lepkét, lelhetnek keltikét...

A Nagyerdő fafajmegoszlása

Az akácok és tölgyesek területarányának változása

– Fentiekből következően a bizottság nem azonosul az öreg tölgyesek olyan jellegű védelmével, amely az alacsony talajvízszintet, a kéreglevélvesztést és az alakosodási folyamatok kiteljesedését nem akadályozza meg, azonban a tölgyes feltételeitől szükséges értékmentő megújítását lehetetlenné teszi.

– Bármilyen széles is a szakértők köre, a bizottság „bölcös” javaslatai nem valósulhattak volna meg *Puskás Pál* és *Magyar Bertalan* kerületvezető erdészek lelkiismeretes munkája nélkül. Köszönet érte.

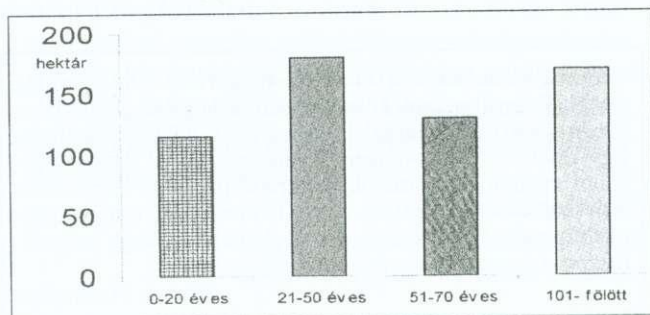
A kéméletes erdőfelújítási módok többletköltségeit az erdőgazdálkodó mellett a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium és a Környezetvédelmi Minisztérium finanszírozta.

A város közelsége a múltban és a jelenben is mind markánsabban eredményezi a lakosság igényein alapuló és a Nagyerdőhöz kötődő elvárásokat, amelyek többnyire a természetvédelmi érdekektől eltérően az üdülési, turisztikai, pihenési lehetőségek kiszélesítését kezdeményezték.

A szakértői bizottság javasolta, hogy a feltétlenül felújításra kerülő erdőrészek mellett az idej erdőtervezés terjedjen ki a tölgyesek életközösségének megőrzésére „emlékerdő”, a pihenési kérések teljesítésére pedig „parkerdő” erdőrészek-csoportok kialakítására is.

Az erdő szélén húzódik meg a Diószegi Sámuel Erdei Művelődés Háza, ahonnan a gyöngyvirág és az odvas keltike tanösvény indul. A város és a környező települések óvodásainak és iskolásainak kedvelt kirándulóhelye, ahol szakvezető segítségével ismerkedhetnek meg az erdő természeti értékeivel és az erdő megőrzése érdekében folyó munkákkal. A tanösvényeken ma azok a gyermekek sétálnak, akik tiszta szívű, erdőt ismerő és szerető lakosokká válhatnak. Az erdőt féltő gondolkodásukkal reményeink szerint elismerik, hogy a természetvédelmi, erdészeti munkák szakmai felkészültséget igényelnek. No és azt is, hogy az erdők öregedése és lassú pusztulása nemcsak esztétikai, hanem cselekvésre készítő élmény is lehet.

A tölgyesek korosztály-megoszlása

Védett erdőterületek Európában

Az Európai Erdészeti Intézet (Joensuu, Finnország) nemrégiben közzétette az európai országok erdőterületének fontosabb jellemzőit, így a védett erdőterületek nagyságát is. Mivel a védettség fogalma, kategóriái nemzeti definíciókon alapulnak, továbbá az egyes országok természetföldrajzi jellemzői és természeti értékei igencsak eltérőek, ezért az adatokat csak önmagukban célszerű értelmezni. Az esetleges összehasonlítást nagy óvatossággal kell végezni. Valamennyi adat 1998-ra vonatkozik.

Ország	Erdőterület (1000 ha)	Erdősültség (%)	A védett erdők területe	A védett erdők aránya (%)
Anglia	2 300	10	128 700	5,1
Ausztria	3 924	47	755 000	19,2
Belgium	623	11	~5 000	0,1
Bosznia-Hercegovina	2 589	51	25 506	1,0
Bulgária	3 357	30	335 000	10,0
Csehország	2 637	33	175 000	6,6
Dánia	445	11	890	0,2
Finnország	23 000	76	2 700 000	10,7
Franciaország	15 156	28	180 000	1,2
Görögország	6 513	49	951 700	14,6
Hollandia	334	10	18 500	5,5
Horvátország	2 485	44	181 405	7,3
Írország	570	8	5 736	1,0
Lengyelország	8 726	28	183 246	2,1
Magyarország	1 738	18	237 178	18,8
Németország	10 700	30	400 000	4,0
Norvégia	11 950	37	199 500	1,7
Olaszország	8 675	29	560 409	6,7
Oroszország (Eu)	132 341	39	39 956	3,0
Portugália	3 306	37	560 409	6,3
Románia	6 370	27	527 000	8,3
Spanyolország	12 511	25	3 000 000	24,0
Svájc	1 186	29	13 529	1,1
Svédország	24 400	59	832 370	3,4
Szlovákia	1 920	42	270 000	14,0
Szlovénia	1 050	52	nincs adat	–

Dr. Bartha Dénes

Nagy érdeklődéssel vettem kezembe az Erdészeti Lapok különszámát, amelynek címlapján érintetlen őserdő szép színes képe látható. Különösen feltűnt a tartalom érdekes sokrétűsége, a cikkek témáinak változatosága. A régiek mellett új nevek is megjelentek a szerzők sorában. Nekem az utolsó helyen közölt cikk ötlött leginkább a szemembe, mert vadászati témát tárgyal. Írója *Kádár Zoltán*, akit a szakirodalomból már régen ismerek. A cikk címe méginkább feltűnt: Lőhető-e a tűzok? A kérdésnek ilyen felvetése azért is meglepő, mert a természetvédelem az elmúlt évtizedekben valamely vadfaj állományának fogyatkozása ellen a legjobb módszernek a vadászati tilalom elrendelését tartotta. Ezt általában magától értetődőnek vette a közvélemény, még a vadászok is. Pedig már akkor is világos volt – és éppen a természetvédelem tudhatták legjobban –, hogy ezt a gondot nem a vadászat megtiltásával lehet enyhíteni, hanem az élőhely megváltoztatásával. Azok a változások, amelyek az utóbbi időkben Magyarország vadállományában végbementek, más gazdálkodási ágak új termelési módszereinek a következményei. Itt elsősorban a nagyüzemi mezőgazdaság nagymérvű gépesítése és a vegyszerek alkalmazása játszott a fő szerepet. Ezt minden vadász ismerte, nagyon jól tudta, de nem

Gondolatok a tűzokról

sokat tehetett megváltoztatására. Természetesen említhetnénk más tényezőket is (pl. az úthálózat korszerűsítése, a gyorsforgalmú utak szaporodása), amelyek szintén kedvezőtlen hatást gyakoroltak a vadállományra.

De azt, hogy nem valamely vadfaj vadászata okozza annak megfogyatkozását, számszerű adatokkal nagyon jól lehet bizonyítani. Már magában véve a tűzok is ilyen, amelyet már évtizedek óta nem szabad vadászni, az állomány mégis erősen fogyatkozik. Azután nézzük a foglyot, amely kb. a hetvenes évek közepétől kezdett katasztrofálisan fogyni, és ugyanettől az időponttól nem vadászható. Lehet azonban az ellenkezőjére is példát felhozni. Ilyen a róka. Nemrégén még „tűzzel-vassal” irtották: lőfegyverrel, kitorékozással, mérgezéssel, és mégsem pusztult ki, sőt több van, mint azelőtt. Lehetne felhozni a vaddisznót, amely a mezőgazdaságnak és az erdészetnek egyaránt sok kárt okoz. Lövéseit mindig szorgalmazták. És mi az eredmény? Számára a nagyüzemi mezőgazdasági termelés terített asztalt kínál!

(Nem akarom kétségbevonni a nálunk nagyon is hangsúlyozott vadgazdálkodás jelentőségét, de mégis felmerül bennem a kérdés: melyik az erősebb, a természet vagy az emberi beavatkozás?)

Visszatérve a tűzok lövésének kérdéséhez, eszembe jut egy természetvédő ismerősömnek egyszer nekem említett véleménye, amely szerint a tűzokok közül is lőni kellene az öreg kakasokat, mert azok csak zavarják a dürgést. (Akkor meghökkenem, hogy ezt éppen egy természetvédő mondja, de azóta tudom, igaza volt.) Kádár Zoltán cikkében is olvasható erre célzás, mikor azt írja, hogy „...a vadászati joggal rendelkező megkapná a tűzok korlátozott vadászati jogát...” (Az igazság kedvéért meg kell jegyezni, hogy a rezervátumokon kívüli területekről írja ezt.)

Én természetesen nem akarok itt szakmai kérdésekre kitérni, olyan fogalmakkal foglalkozni, mint a selejtezés, ami a vadállomány gondozásában fontos szerepet játszik, csupán az élőhelyre vonatkozólag szeretném azt megjegyezni, hogy a dévaványai rezervátum létesítése nyilván hasznosabb volt a tűzokállomány fennmaradása érdekében, mint a vadászati tilalom.

Dr. Csőre Pál

A tűzok vadászatáról

Érdeklődéssel olvastam az Erdészeti Lapok különszámában a tűzok vadászatáról közölt felvetést. A cikkíró alapgondolata az, hogy a földtulajdonos segíteni fogja a tűzokfészkek, ivadékok védelmét, ha a vadásztatás révén anyagilag érdekeltté válik ebben.

Kiváló gondolat! A „piacosított természetvédelem” lehetőségét teremtjük meg ezzel, nagyszerűen illeszkedik a felvetés napjaink futó gazdasági kurzusába. Nosza, ne késlekedjünk, valósítsuk meg! Legalább így gondolatban. De mindjárt az elején akadály jelentkezik. A tűzok ugyanis nagyobb területen mozog, nem kötődik 2-3 ha-os parcellákhoz. Ilyenkor aztán nehezen eldönthető, kinek a zsebébe vándoroljon a lődfj. No, de ne akadékoskodjunk, van erre is megoldás! Az érintett földterületek birtokosaiból meg kell alakítani egy tűzokbérkilövő szövetkezetet, névadónak jól illene ide Rákosi Mátyás neve. Hogy miért éppen egykoron hön szeretett édesapánk? Hát ő az ország javainak kótyavetyéjében jelentős érdemeket szerzett, neve tehát ide kapcsolható. Ha van szövetkezet, leegyszerűsödik a fenti probléma. A lődfjat a szövetkezet kasszírozza és utána már területarányosan vagy más demokratikus alapon szét lehet osztani.

Bízom benne, hogy cikkírónk nem szabadalmaztatta gondolatát. Mert akkor bátorodom továbbgondolni. Lehetne

teszem azt a soproni erdők védett cikláménjét, boldogaszonypapucsát, légyképű bangóját piaci értékesítésre felszabadítani. S mivel az említettek pénzt hoznak az erdőtulajdonosnak, bizonyára jól megnézi, mikor és hova dönti fáját, nehogy az értéket képviselő növények sérüljenek.

De ne álljunk meg itt! Használható a gondolat a műemlékvédelem területén is! Adjuk el a budapesti parlament épületét! Valamelyik multicégnek biztosan jó reklám lenne innen irányítania birodalmát. A magyar állam meg, mivel az eladás neki pénzt hoz, alaposan tatarozná az épületet és megszűnnének a különböző sarkokban elfogyhatatlan állványozások.

Eddig jutottam gondolataimban. Zárásul egyetlen javaslat: nem lenne jó, ha a cikkíró a nevét Csákyra változtatná? Merthogy akkor azt a bizonyos szalmát teljes joggal herdalhatja!

dr. Szodfridt István

Trópusi vizek halai a Földközi-tengerben. Valószínűleg az éghajlati változások következménye, hogy az elmúlt húsz évben száztíz új halfaj talált otthonra a Földközi-tengerben. Egy részük a Vörös-tengerből, más részük az Atlanti-óceánból vándorolt be, mások az afrikai partoktól északabbra terjesztették ki életterüket. A víz hőmérséklete csak néhány tízedfoknyival emelkedett, ám ez elég ahhoz, hogy megváltozzon a tengervíz só- és tápanyagtartalma.

(Élet és Tudomány)

PAN Park koncepció: A WWF (Világ Természetvédelmi Alap) és turisztika partnere, a holland Molecaten Groep, hét nemzeti parkkal és több társadalmi szervezettel közösen új koncepciót fejleszt ki a természetvédelem és a turizmus egyensúlyának kialakítására. A koncepció, melynek neve PAN (Protected Area Network – Védett Területek Hálózata) Park, végső eredményeként a WWF a védett területek státuszát és ismertségét szeretné növelni Európában. A PAN Park koncepcióban résztvevő nemzeti parkoknak és üzleti partnereiknek szigorú természetvédelmi és idegenforgalmi követelményeknek kell megfelelniük. Azok a területek, melyek a PAN Park emblémát viselik, a helyi intézményekkel együttműködve hozzájárulnak a környező lakosság megélhetéséhez is, ezek a vendéglátó és szolgáltató szervezetek szintén szigorú követelményeknek tesznek eleget. A minőséget igazoló embléma odaítélése a PAN Park európai szervezetének feladata lesz. A program megvalósítása 2000-ben várható.

Kísérlet Baktán

A Világ Természetvédelmi Alap Erdőfigyelő jelentése elismeréssel méltat egy kísérletet, amely a Nyírerdő Rt. baktalórántházi Erdészeténél folyik. A téma: a természetszerű felújítás gyertyános-kocsányos tölgyes állományokban. A kiindulási pont: a csak gyéren jelentkező újulat nem elegendő a természetes felújítás sikeres elvégzéséhez, ezért szükséges annak mesterséges kiegészítése. Az előre meghatározott térbeli rend szerint rövid sorokban pásztát alakítanak ki, ezekbe a barázdákba vetik a makkot. A különböző technológiai eljárások után jelentkeznek az előnyök, a lágyszárú és fás szárú növények regenerálódnak, megmarad a természetes újulat, vegyes korszerkezet alakul ki. Ez a módszer rendkívül környezetbarát, és nem véletlenül vívta ki a WWF elismerését és figyelmét.

Az Élet és Tudományban olvastuk

Erdői rendőrség Hondurasban. A hondurasi kormány speciális rendőrség felállítását tervezi a trópusi erdők védelmére. Ezzel az illegális fakitermelő cégek rablógazdálkodását, továbbá a kárt okozó földművelést és szarvasmarha-tenyésztést kívánják megállítani. Szakértők szerint 1962 és 1990 között 1,5 millió hektár erdőt, az összes erdőterület 20 százalékát irtották ki Hondurasban.

Kis-Balaton – szűrőtározó. A Balatonfelvidéki Nemzeti Parkhoz tartozó 75 négyzetkilométernyi sekély tó visszatartja a Zala által szállított szennyező anyagokat, amelyek eddig a Keszthelyi-öböl iszapjában rakódtak le. A rehabilitáció során 58 négyzetkilométernyi új tározó épül, amely 20 százalékkal javíthatja a szűrést. Jelenleg 400 ezer tonna lebegő anyagtól, 10 ezer tonna nitrogéntől és foszfortól kíméli meg a Balatont.

Természeti értékeink és az EU. Az európai uniós szabályozás átvétele nagymértékben ronthatja természeti értékeink megőrzésének lehetőségét.

Az EU-csatlakozással Magyarország történetének harmadik legnagyobb tájtalakulása előtt áll: a következő 20-30 évben mintegy 1 millió hektár szántóföldet kell kivonni a művelés alól. Az Unió korlátozza a legelő állatok számát, és ez súlyos természetvédelmi veszélyt jelent Magyarország számára. A hegyi kaszálókat és az ártéri réteket a rajtuk folytatott gazdálkodás, az állatok legelése tartotta fenn. Ennek megszűnése az adott élőhelyhez kötődő fajok eltűnését is eredményezheti.

Haraszthy László,
a Világ Természetvédelmi Alap (WWF)
magyarországi képviselőjének vezetője.

Radioaktív gombák Bulgáriából. A francia vámosok több rakomány Bulgáriából származó, radioaktív céziummal erősen szennyezett gombát foglaltak le. A hatóságok szerint a gombákban felhalmozódott radioaktív anyag nagy valószínűséggel az 1986-os csernobili nukleáris katasztrófa következménye.

New York fafalói. Ázsiából származó farontó bogarak támadták meg a város fáit. Hat amerikai állam fáiban „rágtak” utat maguknak, és megérkeztek Manhattan-be. Ha nem sikerül útjukat állni, akkor a Central Parkot is tönkretethetik. Lárvaik ujnyi vastag járatokat rágnek a fák törzsébe, és teljesen elpusztítják a növényt.

Az ausztriai EVVA kenőanyag gyár magyarországi importőre, az EVVA HUNGÁRIA Kft. ajánlja a következő magas minőségi követelményeknek megfelelő termékeit gyártók és felhasználók részére:

motorolajok, hajtóműolajok, hidraulikaolajok, kenőzsírok

Specialitások:

lánckenoőolaj (LH SAE 150 téli, 220 nyári)
750 Ft/l, 60 l hordó/39 000 Ft,
kétütemű motorolaj (API TC+)
915 Ft/l

Az ár az áfát tartalmazza. Mennyiségfüggő kedvezmény. Érdeklődésüket és rendeléseiket a következő címen várjuk:

Székesfehérvár — telefon/fax: 22/313-472,
Solt — telefon: 30/9566-538, 78/487-596

A MINŐSÉG ÉS ÁR – AMI ÖSSZEKÖT!

BORBÉNYI JÓZSEFNÉ

Az egyéni erdőgazdálkodás 1999. évre vonatkozó személyi jövedelemadó törvény legfontosabb változásai

Az egyéni erdőgazdálkodást folytató magánszemély adókötelezettségét továbbra is a személyi jövedelemadó törvény szabályai szerint önadózással teljesíti. Nem változtak az őstermelői tevékenység feltételei, az adóköteles jövedelem megállapításának választható módjai, de új előírás szerint kell meghatározni:

- az erdő kitermeléséhez kapcsolódó kedvezmény feltételeit és mértékét,
- az őstermelői tevékenységek keretében végezhető tevékenységeket és az előállított termékek azonosítását, továbbá
- az őstermelői tevékenység veszteségének elhatárolását, valamint
- az őstermelői tevékenység adóelőleg fizetési kötelezettségét.

1. Az erdő véghasználat kedvezménye

Az egyéni erdőgazdálkodó az „erdő véghasználatra érintett” ki-termelt, vagy „lábán álló” faállomány eladásából származó bevétel meghatározott részét továbbra is adózatlanul tartalékolhatja, amennyiben a levont összeget – az Erdőfelügyelőség által az erre a célra nyitott – elkülönített számlára befizeti.

- **Kedvezmény mértéke:** a „befejezett állományra” igényelhető „normatív erdő-felújítási támogatási érték” legfeljebb 100%-ának megfelelő összeg. A normatív erdő felújítási érték alatt az agrártámogatásokról szóló 8/1999. (I.20.) FVM rendelet mellékletében célállományként meghatározott hektáronkénti támogatási összeg értendő. A felújítás teljesítésének arányában visszautalt összeggel szemben a felújítási kiadások igazolt költségei kizárólag számlával igazolhatók, míg a normatív támogatás címén kapott összeggel szemben nem kell a kiadásokat igazolni. Ha az egyéni erdőgazdálkodó az erdő véghasználatból származó bevételét csökkenti az elkülönített számlára befizetett összeggel, illetve az igényelt a normatív támogatással szemben nem kívánja kiadásait igazolni, akkor e tevékenységére nem alkalmazhatja az

– általányszabályait és

– az erdő véghasználatból származó bevétele nem vehető figyelembe őstermelői bevételként.

2. Az egyéni erdőgazdálkodók őstermelői tevékenység keretében előállítható erdőgazdálkodási termelés termékeinek vámtarifája rendszer szerinti felsorolása

Mezőgazdasági őstermelői tevékenységnek minősül a saját gazdaságban történő növénytermelés, ültetvénytelepítés, állattenyésztés, termékfeldolgozás, ha az a saját gazdaságban előállított alapanyag felhasználásával történik, a saját gazdaságban egyes mezőgazdasági termékek jogszabályba nem ütköző gyűjtése, a saját tulajdonú földterületen végzett erdőgazdálkodás, mindezekre nézve akkor, ha az előállított termék vagy a tevékenység a személyi jövedelemadó törvény 6. sz. melléklet II. pontjában felsoroltak valamelyikébe beletartozik.

A mezőgazdasági termékek gyűjtése esetén saját gazdaság alatt a terület felett rendelkezési jogot gyakorlóknak legalább a szóbeli hozzájárulását és a gyűjtést folytató magánszemélynek a gyűjtés eredményének felhasználása feletti rendelkezési jogosultságát kell érteni.

Új termékazonosító rendszer a személyi jövedelemadózáásban

A személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény 1998. novemberében kihirdetett módosítása értelmében 1999. január 1-jétől a személyi jövedelemadó törvényben hivatkozással az őstermelői termékek vonatkozásában a Kereskedelmi Vámtarifára 1998. június 30-án érvényes besorolási rendjét kell irányadónak tekinteni (továbbiakban: vtsz.), míg a saját tulajdonú erdőgazdálkodási tevékenységet Tevékenységek Egységes Ágazati Osztályozó Rendszere (TEÁOR) statisztikai nomenklátúra szerint kell értelmezni.

Mezőgazdasági őstermelői termékek

A fentiek alapján e tevékenységre jellemzően a személyi jövedelemadó törvény 6. sz. melléklet II. pontjában felsorolt termékek köre:

a/ A fakitermelésből származó termékek köre:

- 440110 Tűzifa hasáb, tuskó, rőzse, köteg vagy hasonló formában. (1)
- 4403 Gömbfa, kérgezeten, vagy négy oldalon durván faragva is. (1)

Ide tartozik: a kivágott fa természetes állapotban, ahogy ki-döntötték, legallyazva is, továbbá az ilyen szálfá akkor is, ha a külső kérgét vagy a külső és a belső hánccsot is lehántották, vagy amelyből csupán a durván kiálló részeket távolították el. Ide kell osztályozni azt a fát is, amelyről az értéktelen külső réteget, amely a legutóbbi növekedésből (hajtásból) áll, eltávolították a korhadás megakadályozása és a gazdaságos szállítás elősegítése céljából.

Ha a fenti előírásoknak megfelelnek, a következő főbb termékek tartoznak e vtsz. alá: szálfá fűrészelés céljára; telefon-, sürgöny- és villanyoszlop; hegyzetlen és hasítatlan karó, pózna, cölöp, rúd, támfá; gömbölyű bányatámfá; fahasáb, szögletesre alakítva is, papíripari rostanyag gyártása céljára; gömbölyű fahasáb furnérlemezek készítésére stb.; fahasáb gyufaszál, faáru stb. készítésére.

Nem tartozik ide:

- a/ a durván faragott fa, amely sétatapot, esernyőnyél, szerszámnyél és hasonlók készítésére alkalmas (4404 vtsz.);
- b/ a vasúti vagy villamos vasúti talpfának felvágott fa (4406 vtsz.);
- c/ a deszkának, gerendának stb. felvágott fa (4407 vagy 4418 vtsz.).

- 4404 Abroncsfa; hasított karó; cölöp, cövek és pózna kihegyezve, de hosszában nem fűrészelve; durván faragott, de nem esztergályozott, nem hajlított vagy más módon nem megmunkált fa, amely sétatapot, esernyőnyél, szerszámnyél és hasonlók készítésére alkalmas; fahasáb és hasonló.

- 440410 Tűlevelű fából

- 440420 Nem tűlevelű fából

Nem tartozik ide: a kefetest, sámfá és kaptafa előnagyolt darabokban (4417 vtsz.).

A faforgács és hasonló alapvetően kisebb méretűekben és a felhasználás fafajtájában (általában közönséges puhafa) különbözik a 4408 vtsz. alá tartozó furnérlaptól.

- 4404 2000 Nem tűlevelű fából

Ide tartozik: a gyaluforgács, amely hasonlít az összetekeredett faforgácsra (általában bükk vagy mogyoró fájából) és az ecetgyártásban vagy más folyadékok derítésére használják.

b/ Erdészeti szaporítóanyag előállításába és gyűjtésébe tartozó termékek köre:

- 1209-ből Mag, gyümölcs és spóra vetési célra

- 1209-9910 Erdei fák magja

- ... más:

- 0602-ből Más élő növény (beleértve azok gyökereit is) dugvány, oltvány és oltóanyag, gombacsíra;

- 0602 41 Erdei fa

- 0602 45 Gyökeres dugvány és csemete

- 0602 49 Másféle

c/ Erdei növény és növényi rész – beleértve a magot és gyümölcsöt is – gyűjtésébe tartozó termékek köre:

- 1211-ből növényi és növényi rész, ha az illatszer-, gyógy-szer-, növényvédőszer és hasonló ipari alapanyagú (lásd. Szja. tv. 6. sz. mell. II/16. pont alatt felsoroltakat).

Ide kell besorolni: a hazai gyógynövény termékkört is. (1)

d/ Növény eredetű nyersanyag fonása, illetve seprű vagy ecset készítésére:

- 1401 Elsősorban fonat készítésre használatos növényi anyag (pl. bambusz nád, rotognád, nád, gyékény, kosárfűz, rafia, tisztított, fehérített vagy festett gabonaszalma és hárskéreg).
- 1403 Elsősorban seprű és kefe készítésére használatos növényi anyag (pl. seprűcirok, piasavarost, kúszótarack és mezikói növényrost), kötegelve vagy csomózva is.

e/ Méhészeti tevékenységből származó termékek köre:

- **Élő állat 0101-0106, 0301, 0306, 0307 fogalmába**
- bele kell érteni a méhcsaládot, a méhanyát, a méhbábót, a méhrajt is. (1)
- a „kivéve” felsorolásban szereplő „vad” megnevezés alatt a vadon élő, a vadsparkban és a vadaskertben élő fajokat, a természetvédelmi oltalom alatt álló állatfajokat kell érteni. (1)
- **A természetes méz:**
- **0409 Természetes méz:**
természetes méz fogalmába bele kell érteni a lépes-, a termelői és az egyéb természetes mézet is. (1)
- **A nyers méhviasz vámtarifaszáma 1521909100.**
E pontnál kell figyelembe venni a „feldolgozási maradék 1522009900” terméket is. (1)
- **A propolisz (méhszurok) vámtarifa azonosító száma: 1301909099.**

Ide kell sorolni: (1)

	Vtsz.:
a méhpempőt	0410
a nyers virágport	1212999000
a méhmérget	
a máséhoz nem sorolt méhészeti terméket is	2106909899

f/ Díszítés vagy csokorkészítés céljára felhasználható erdei termékek köre:

- 0602-ből Ide kell sorolni a gyógynövényből virágként és díszítő növényként értékesített terméket is (1)
- 0604 Díszítés vagy csokorkészítés céljára lombzat, ág, más növényi rész. Kivéve: a moha, a zuzmó, a tüllevelű ág (1)

Ha az egyéni erdőgazdálkodók nem tudják erdőgazdálkodási tevékenységük során előállított termékeiket besorolni, akkor a vámtarifa szakértőtől, a Vám- és Pénzügyőrség munkatársaitól segítséget kérhetnek.

- szóbeli – személyesen vagy telefonon történő – megkeresésre a megyeszékhelyen működő, míg
- írásbeli kérelemre a Vám- és Pénzügyőrség vámlaboratóriumában bírálják el az erdőgazdálkodó által benyújtott adatok, áruminta, fénykép minőségi vagy analízis bizonyítvány alapján.

A saját tulajdonú földterületen végzett erdőgazdálkodás

TEÁOR 0201. Erdőgazdálkodási termelés

Ebbe a szakágazatba tartozik:

- az erdő, erdősáv telepítése, fásítása, felújítása, áttelepítése, gyéritése és fenntartása,
- az erdei bokor és más fás növény, faanyag termesztése,
- az erdei faiskola működtetése, erdei dugvány, oltvány, csemete termesztése,
- a karácsonyfa-termesztés,
- *a saját erdőgazdálkodás keretében előállított, az ipari terméket nem eredményező fakitermelés: a fadöntés, kérges farönk, mint pl. bányafa, hasított oszlop, karó vagy tűzifa termelése, erdőn belüli mozgatása,*
- a fonat készítésére, tömőanyag, színezéshez, cserzéshez használható növény és egyéb hasznosítható növény, növényi anyag termesztése, gyűjtése,

- a vadon termő erdei termés begyűjtése: a balata, egyéb hasonló természetes gumiféle, parafa, sellak, gyanta, balzsam, növényi szőr, valliszneria, makk, vadgesztenye, moha, zuzmó és más hasznosítható erdei termék, erdei fák magjainak, erdei szaporítóanyag gyűjtése, amennyiben az előállított termék vagy tevékenység a személyi jövedelemadó törvény 6. sz. melléklet II. pontjában felsoroltak valamelyikébe beletartozik.

Nem ebbe a szakágazatba tartozik:

- a gomba és szarvasgomba termesztése és szedése, lásd 01.12.
- a vadon termő bogycs és héjas gyümölcs begyűjtése, lásd 01.13.
- a faforgács termelése, lásd 20.10
- az elkülönülten (szerződéses alapon) történő fatermék előállítása, lásd 20. (pl. fafeldolgozás, fonottáru-gyártás)
- fűrészáru-gyártás 2010
- falemezgyártás 2020
- épületasztalos ip. termékek gyártása 2030
- tároló fatermék 2040
- egyéb termék gyártása 2050

3. Ültetvénytelepítés alatt olyan tevékenységet kell érteni, amelynek eredményeként a telepített növények legalább egy évnél hosszabb ideig talajhoz, helyhez kötötten a termesztés alapját képezik. (1)

Megjegyzés:

- (1) 109/1999. (VII.7.) Korm. rendelet az Szja. törvény 6. sz. melléklet d/ pontjának rendelkezései és 1999. január 1-től december 31-ig lehet alkalmazni.

4. Mezőgazdasági tevékenység – ideértve az őstermelői tevékenységet is – veszteségének elhatárolása

A mezőgazdasági őstermelő tevékenységének megkezdése évét követő harmadik adóévben és az azt követő adóévekben keletkezett veszteségre csak az adóhatóság engedélyével alkalmazhatók a veszteségelhatárolás szabályai akkor, ha a veszteség keletkezése évében az őstermelői bevétel nem éri el az elszámolt költség 50 százalékát. Az új előírás szerint az adóhatóságnak vizsgálni kell a körülményeket, és ha megállapítható, hogy a bevétel kétszeresét meghaladó költség valamely külső ok miatt következett be, akkor az engedélyt megadja.

5. Mezőgazdasági őstermelő adóelőleg fizetési kötelezettsége
Az általánadózást nem alkalmazó mezőgazdasági őstermelőnek mindaddig nem kell adóelőleget fizetni, amíg az év elejétől számított mezőgazdasági őstermelésből származó bevétele nem haladja meg az 1 millió 500 ezer forintot. Az adóelőleg megállapításánál figyelembe vehetik:

- a tevékenység adókedvezményét (100 ezer forintot),
- súlyos fogyatékosnak járó kedvezményt (1500 Ft/hó),
- önkéntes kölcsönös biztosító pénztárba befizetett tagdíj után járó kedvezményt,
- havonta kötelezően fizetett nyugdíjjárulék, illetőleg a magánnyugdíjpénztári tagdíj engedményét.
- a saját tagdíjat kiegészítő befizetés után járó kedvezményt, és
- a családi kedvezményt is.

Ajánlások

Ezen újságcikk megírásával szerettem volna tájékoztatni az egyéni erdőgazdálkodókat a személyi jövedelemadó törvény 1999. évi legfontosabb változásairól, kiemelve az őstermelői tevékenységet. Egyidejűleg felhívni a figyelmet arra, hogy a teljes körű tájékoztatásához még hozzátartozik:

- az általános forgalmi adó kötelezettsége és
- az erdőtelepítés, az erdőszerkezet-átalakítás és fásítás normatív támogatásával kapcsolatos tudnivalók, valamint
- az egyéni erdőgazdálkodó foglalkoztatói, egyéni vállalkozói és mezőgazdasági őstermelői jogviszonyaiban kötelező jelleggel fizetendő járuléka (Tb + nydj. + eüj.), továbbá
- az egyéni erdőgazdálkodó egészségügyi hozzájárulás százalékos mértékű és tételes összegű adó jellegű fizetési kötelezettségei is.

Az Erdők Hete 1999

A rendezvénysorozat a Magyar Tudományos Akadémián kezdődött a sajtótájékoztatóval. Nem panaszkodhatunk, mert a megjelent újságírók az országos médiákban ténylegesen is foglalkoztak a rendezvénnyel.

A sajtótájékoztató

Az Akadémia nagytermében „Az erdő és az ember” témában hangzottak el előadások.

Solymos Rezső megnyitó köszöntője után a mintegy kétszáz hallgató előtt sorban peregtek a sajtós témák.

„A társadalmi kapcsolatok jelentősége az Országos Erdészeti Egyesület életében” címmel *Káldy József* elnök fejtette ki a legsürgősebb tennivalókat.

„Kihívások, stratégiák a nevelésben” izgalmas és nagyon időszerű teendőink pedagógusi feladatait, legfőbb elvi megközelítését *dr. Németh Mária* főigazgató, a győri Apáczai Csere János Tanítóképző Főiskola képviselőjében osztotta meg a megjelentekkel.

„A felnőtt társadalom kapcsolata az erdővel” volt a témája *Ormos Balázs* főtitkárnak. Az Országos Erdészeti Egyesület Erdészeti Erdei Iskola Szakosztályának elnöke annak a felmérésnek részleteit ismertette, mely 555 válaszból érkezett.

Egy hasonló céllal készült felmérést ismertetett *Puskás Lajos*, a DALERD Rt. oktatási igazgatója, „Szociológiai felmérés eredménye az általános iskolák körében” címmel.

Emerlingné Köhler Marietta

Átfogó áttekintést és elemzést kaphattak a jelenlévők *Emerlingné Köhler Marietta* – VADEX Rt. – „Magyarországi erdészeti erdei iskolák” témájával foglalkozó előadásából. Megtudhatuk, hogy az 1973-ban a vi-segrádi Mogyoróhegyen in-

dult erdei iskola után mára már 14 részvénytársaságnál működik hasonló intézmény. A helyi adottságok szerint ki-ki végzi felvilágosító munkáját. Az előadás részletesen ismerteti az infrastrukturális adottságokat, a megközelíthetőséget, a felszerelést stb.

Roland Migende felkért hozzászólóként beszélt az immár évtizedes német-magyar együttműködésről, s reményét fejezte ki, hogy a közös erőfeszítések elérik céljukat.

Glatz Ferenc üdvözli a jelenlévőket

Glatz Ferenc, a Magyar Tudományos Akadémia elnöke sűrű programja ellenére megtisztelte a tanácskozást, s mint fővédnök néhány gondolatot osztott meg a hallgatósággal. Az elmúlt évtizedek tapasztalata alapján megállapította, hogy a centralista államhatalom jobban szolgálja az erdő érdekeit. Az erdészeti szakszolgálatot semmi szín alatt nem szabad elhanyagolni. 1996-tól folyamatosan elemzik az agrárium helyzetét. Az erdészeknek is el kell mondani a véleményüket minden fórumon. A magyar erdőket európai normákra kell felelteni – mondotta.

Solymos Rezső a rendezvény végén összefoglalta az elhangzottakat, és további sikeres működésre buzdította az Egyesületet ez irányú tevékenységében.

Terjedelmes, fényképes beszámolót jelentetett meg a *Sumarski List* horvát erdészeti lap a két egyesület kapcsolatfelvételéről. A beszámoló tudósít a *Dombo* csatorna partján – júniusban felavatott – emlékmű koszorúzásáról is.

Roland Migende faxon értesítette a szerkesztőséget, hogy a *Neuer Pester Lloyd* 43. számában részletes beszámoló jelent meg a szolnoki erdei iskola fennállásának 10. évfordulóján.

A SEFAG Rt. Lábodi Erdészete az Erdők Hete alkalmából avatta Sziágyon a hatvanéves erdészházból átalakított Erdei Iskola új tanteremmel kibővített épületét.

A meghívott pedagógusoknak és erdészvendégeknek a Lábodi Általános Iskola 4. osztályos tanulói (felkészítő

Horváth József lábodi erdészeti igazgató (jobb szélén) avató beszédét tartja

A természet visszatükrözi az ember cselekedeteit

Horgas Lajosné) és a Nagyatádi Árpád Fejedelem Általános Iskola 2/a osztályos tanulói (felkészítő Horváth Józsefné) adtak műsort.

A szözlőszámokat Fódi Alexandra, Császár Gyöngyi, Németh Judit, Mikó Gréta és Tátrai Melinda adták elő.

A Kisalföldi Erdőgazdaság Rt. Ravazdi Erdészeténél is Erdei Iskolát avattak. Az avatáson megjelent és beszédet mondott dr. Kávássy Sándor államtitkár. „Hogy jó úton járunk, bizonyítja, hogy évente több száz jelentkező kér támogatást az erdei iskolai program megvalósításához” – mondotta.

Az avatáson jelen voltak az rt. vezetői, az FVM, az ÁV.Rt., a helyi és megyei önkormányzat, a győri Apáczai Csere János

Dr. Magos László üdvözli a megjelenteket

Tanítóképző Főiskola, a Pannonhalmi Főapátság perjele, az ÁESZ, a Fertő-Hanság NP és a megyei Egészségügyi Szolgálat képviselői.

Az avatást „Egészség – Környezet – Nevelés” címen kerekasztal beszélgetés követte, majd délután a Tanítóképző Főiskolán tudományos ülésre került sor.

*Balsay Miklós vezérigazgató
megnyitja a rendezvény-sorozatot*

A vadászkürtösök

A MEZŐFÖLDI ERDŐK HETE a sárpentelei parkerdő „Nagy tölgyes” tisztásán kezdődött. A megnyitót *Barátossy Gábor*, az Erdészeti Hivatal elnöke tartotta, a megjelenteket *Warvasovszky Tihamér*, Székesfehérvár polgármestere köszöntötte. *Balsay Miklós* vezérigazgató kiemelten foglalkozott a gazdaság közjóléti tevékenységével. A rendezvényt megtisztelte *dr. Boross Imre* tárcanélküli minisz-

ter, *Bártfai Béla* államtitkár, *Balsay István* országgyűlési képviselő, *Sinoros Sz. Lóránt* főosztályvezető (Kincstár) és *Gémesy József* (ÁPV Rt.).

A rendezvény műsorvezetője *Emerling Gábor* volt.

Az általános iskolások műsora után emlékfäülttésekre került sor, majd a vadászkürtösök muzsikáját hallgathatták a szép számban megjelentek.

A vendégek...

Emlékfäülttés

GERENCSÉR KINGA – HÉJJ BOTOND – MERSE BERNADETT

Fedezzük fel újra az erdei tornapályát!

Napjaink átalakuló világában újra kell értékelnünk a korábban biztosnak hitt téziseket. Ez a kor új kihívásokat, új feladatokat állít eléünk, miközben anyagi lehetőségeink szűkülnek.

Úgy gondoljuk, hogy nem az üdülõerdõ-gazdálkodás jelenti az erdészet legnagyobb problémáját, de itt is sürgõs beavatkozásra van szükség, még azelőtt, mielőtt az elõdeink több évtizedes úttörõ munkájának eredményei végleg tönkre nem mennek. Úgy hisszük, hogy az „Erdészeti Lapok” hasábjain ezt a súlyosnak tûnõ állítást nem kell különösen megindokolni, hiszen, sajnos, nap mint nap mindnyájan látjuk a szétvert, tönkrement közjóléti berendezéseket.

Az erdei üdülésnek Magyarországon évszázados múltja van, de a mai helyzet megértéséhez elég harminc évet visszamenni az idõben. A hetvenes években létesült a jelenleg is mûködõ üdülõerdõk nagy része. Lelkes erdészek dolgozták ki a fejlesztési terveket. Segítségül a központilag kiadott normatívák szolgálták, melyek tartalmazták a szükséges berendezések listáját. A lelkesedés késõbb alábbhagyott, a kezdeti elképzelések egy része nem realizálódott. A szigorodó gazdasági feltételek között a lakosságnak kevesebb ideje maradt a szabad levegõn történõ kikapcsolódásra és a rendelkezésre álló összeg sem tudta követni a gyorsuló inflációt. Úgy ítéljük meg, hogy az elkövetkezendõ idõszak újra fellendülést fog hozni, már tömeges méretekben láthatóak a jelei az egészségesebb életmódra törekvésnek. A tiszta erdei környezet újra felértékelõdik. Ezt az idõszakot kell megragadnunk, hogy a múlt tapasztalatait felhasználva felkészülhessünk a jövõ feladataira.

Ezek a tapasztalatok azt mutatják, hogy több célszerûséget, kevesebb mesterséges, kényelmi berendezést kell az erdõbe vinni. Ebben a koncepcióban fontos szerepe lesz az egészséges mozgást szolgáló erdei tornapályáknak.

Cikkünk egy diplomaterv eredményeire alapozva kíván áttekintést adni errõl az egyelõre nem problémamentes területrõl.

Az erdei tornapályák ötletének eredete

Az erdei tornapálya olyan szabadtéri, zöldövezeti létesítmény, amelyet bárki, bármikor, díjtalanul, önedzésre, egészségének megõrzésére felhasználhat.

Az elsõ VITA Parcours-t, magyar nevén erdei tornapályát 1968. május 17-én Svájcban, a zürichi állatkert melletti parkban nyitották meg. Az ötlet Zürich város erdõmesterétõl, Karl Oldanitól származik. Az építés költségeit 4000 svájci frankkal a zürichi „VITA” Lebensversicherung-Aktiengesellschaft (VITA Életbiztosítási Részvénytársaság) fedezte.

Az ötlet magyar felfedezõje Benedek Attila, a soproni Erdészeti és Faipari Egyetem Erdõhasználati Tanszékének akkori vezetõje. Tõle származik az „Erdei tornapálya” magyar elnevezése is. A svájci szaklapokat tanulmányozva õ olvasott elõször a VITA-Parcoursról, és azonnal átlátta annak erdõhasználati, kulturális, egészségvédelmi hasznát, de el akarta kerülni az egyszerű lemásolás hibáit is. A magyar domborzati viszonyok éppúgy eltérnek a svájctól, mint erdõesztétikai felfogásunk, hagyományaink és szokásaink.

A magyar erdei tornapályák megvalósítják a svájci alapon dolgot, de lényeges eltéréseket is mutatnak. Ezeknek a változtatásoknak egy részét maguk a svájciak is elfogadták és felhasználták, mint pl. a több program nyújtását. Benedek Attila elküldte az elsõ 1970-ben, Sopronban felavatott erdei tornapá-

lya terveit Svájcba, ahol ötleteit felhasználva újabb pályákat már õk is három programmal nyitották meg.

A svájci példát követve különbözõ országok sorra nyitották meg más-más elnevezésekkel erdei tornapályájukat. *Mészöly Gyõzõ* szerkesztésében megjelent – „Parkerdõk Magyarországon” címû könyv szerint 1981-ben már 30 erdei tornapálya létezett. Kérdés az, hogy az általános gondok mellett hogy alakult ezek helyzete. Erre kerestünk választ az 1998 õszén végzett felméréssel.

Az ország összes erdõgazdaságához kérdõíveket küldtünk. Felmérésünk legfõbb célja az volt, hogy megtudjuk, hány erdei tornapálya üzemel jelenleg az országban, ezen tornapályák milyen állapotban vannak, milyen a látogatottságuk, és mennyibe kerül évente fenntartásuk.

Fogynak a tornapályák

A cikket az erdõgazdaságok által visszaküldött kérdõívek alapján készítettük el, így lehetséges, hogy a felsorolt erdei tornapályán kívül még az ország más területein is található tornapálya, de ezekrõl az illetékesek vagy nem tudnak, vagy már csak nyomokban lelhetõek fel.

A beérkezett kérdõívek összesen 15 tornapályáról tudósítanak. Ebbõl jelenleg csak 12 mûködik. Pl. a Somogyi Erdészeti és Faipari Rt. jogelõdjénél két erdei tornapálya létesült. Egy a Kaposvári Erdészet területén a Desedai Parkerdõben, a másik a Zselici Erdészet területén a Tokaji Parkerdõben. A kettõ közül ma már nyomokban csak a tokaji parkerdei tornapálya található meg. A Pilisi Parkerdõ Rt. ágazatvezetõje, Baranyi Katalin a következõket írta meg válaszelemben: „Budapestben több helyen állítottak fel az 1970-es években tornapályát a II., IX., XII., Normafa térségi, a XVIII. kerületben, ezeket nagyon erõsen megrongálták, és nem használták, csak a II. kerületi hûvõsvölgyi maradt fenn. A Pilisben Mesehádon készült tornapálya a Mogyoróhegyen elenyészett, mivel sohasem használták, a hely megválasztása nem volt megfelelõ.”

A visszajelzések alapján a Mátra-Nyugatbükki Erdõ és Felfeldolgozó Rt., a Nagykunsági Erdészeti és Faipari Rt., a Mecseki Erdészeti Rt., az ÉSZAKERDÕ Rt., a Kiskunsági Erdészeti és Faipari Rt., a Gemenci Erdõ- és Vadgazdaság Rt., a HM Budapesti Erdõgazdaság Rt., a HM Kaszó Erdõgazdaság Rt., a Kisalföldi Erdõgazdaság Rt. és a Vértesi Erdészeti és Faipari Rt. területein nincs erdei tornapálya.

Sajnálattal vettük tudomásul, hogy a zalaegerszegi, Alsóerdõben lévõ (vagy már nem mûködõ) erdei tornapályáról semmi visszajelzést nem kaptunk. A Testnevelési Egyetemen bukkantunk rá a zalaegerszegi tájékoztató füzetecskére. A füzetben az 1820 m hosszú tornapálya 20 állomásának gyakorlata (3 programmal) és a pálya útvonala található meg.

A tornapályák nagy része a hetvenes években épült, néhány a nyolcvanas évek elején, de ekkor már a felszámolás is elkezdõdött.

Az erdei tornapályák létesítésének és fenntartásának költségeirõl részben hiányoznak az információk, részben a nagymértékû infláció miatt mára már nem sokat jelentenek, ezért a közlésüktõl eltekintünk.

Mûszaki állapot

A 12 számon tartható erdei tornapálya közül csak kettõ van jó állapotban: az 1994-ben felújított Budapest II. kerületi és az

1984-ben létesített Kiskunsági Nemzeti Park területén lévő. A Kőszegi Parkerdőben lévő tornapálya „gyengén közepes”, a többi tornapálya igen rossz állapotban van, felújításra szorulnának.

A következőkben név nélkül idézni szeretnénk az erdőgazdaságoktól érkezett válaszlevelekből, melyekben leírják véleményeiket, tapasztalataikat, ötleteiket az erdei tornapályáról.

„Az erdőt szerető emberek kedvelt rekreációs helye lehetne, az általános vandalizmus a fenntartást majdnem lehetetlenné teszi. Mivel igény a lakosság részéről részben fennáll, nagyobb központi támogatást érdemelne a tornapályák, ill. a parkerdők, nemcsak létesítésük, hanem fenntartásuk során is.”

„A tornapályát elsősorban gyerekek használták, a vártnál azonban kevesebben. Egyes elemeit idő előtt tönkretették. Ma gyakorlatilag nincs rá igény, illetve ez minimális. Igen nagy a szándékos rongálás veszélye, különösen a „rejtett” erdei környezetben. Jelenleg a régi felújítását nem tervezzük. Ha újat építenénk, a rongálásnak jobban ellenálló, egyszerűbb formát választanánk, amely képes az „erőt” levezetni.”

„Kevesen használják, gyakran tönkreteszik a felújított eszközöket. Időjárásálló, erős anyagot kell használni az építés és felújítás során.”

„A tornapálya tapasztalatunk szerint működik, nagyon sokan használják télen-nyáron egyaránt. Rendszeresen használják, egyénileg és sportkörök edzőpályának. Sajnos a rongálás is nagyon sok, mivel az eligazító táblák és a kihelyezett tornaszerek sérülékenyek. Kevés és jól megválasztott helyen igen érdemes felállítani.”

„Vándál módon teljesen elpusztították, tönkretették a tornapályát, ami anyag mozdítható volt, azt ellopták. Jelen pillanatban tapasztalatainkból kiindulva sajnos semmilyen garanciát, lehetőséget nem látunk arra, hogy parkerdeinket és a bennük található tornapályákat megvédjük. Teljes rekonstrukció, felújítás után is, szinte napok alatt elpusztították, illetve ellopták a tornapálya berendezéseit. Véleményünk szerint jelenleg tornapálya létesítésének, illetve fenntartásának nincs semmi értelme.”

„Kihasználatára elenyésző. Jelenleg is, 1-2 kisebb hiányosságot nem számítva, használható. Természetesen erdőgazdaságunk erejéhez képest próbálja szinten tartani közjóléti létesítményeinket, ez azonban évről évre egyre nehezebb. Véleményünk szerint ilyen nehéz gazdasági helyzetben és egyre inkább romló közjóléti létesítményekkel megfontolandó, hogy csak a legszükségesebb közjóléti létesítményeinket tartsuk fenn. Az erdei tornapályák látogatottsága olyan minimális, hogy fenntartásuk megkérdőjelezhető.”

Felszereltség, kivétel, látogatottság

Arra a kérdésre, hogy mennyi az erdei tornapályák megtételének ideje nehézségi fokozatonként, igen kevés választ kaptunk, és persze ezek is csak becslött értékek. Egy teljesen leromlott állapotú, táblákban és tornaeszközökben hiányos pálya megtételéhez szükséges időt nehéz megbecsülni.

Az országban egyedül Sopronban és Budapesten készítettek önértékelő lapokat. Ez egy kis füzetecske hasznos tudnivalókkal és tanácsokkal, a tornapálya nyomvonalával, az állomásokon és az ösvényszakaszokon végzendő feladatok leírásával. A füzet végén edzési lap található, amelybe mindenki beírhatja az edzés időpontját, időtartamát, érlökéseinek számát induláskor, a pálya közepén, és befejezéskor. Ezeket a füzeteket szállodákban, szanatóriumokban és iskolákban osztják szét. Ez is példa a megismertetés egy módjára! Reklámozásra csak Sopronban és Kaposváron (Tokaji Parkerdő) fordítottak pénzt. Ez utóbbinál 100 ezer forintot.

Nyíregyházán a Sóstói Parkerdő hét végén és nyári időszakban sűrűn látogatott, reggel 5-7 óra között különösen sokan futnak, sportolnak. A Kiskunsági Nemzeti Park területén lévő

erdei tornapályát évente 2000-en látogatják. Sopronban 1972-ben végeztek felmérést, amely szerint 3 nap alatt 141-en mentek végig a tornapályán.

A tapasztalatok összegzése

Az erdei tornapályák természeti környezetbe épített mesteres létesítmények. Ezért arra kell törekedni, hogy a tornaeszközök és a táblák ízlésesen illeszkedjenek a környezetükbe.

A parkerdőbe felállítandó szerek legtermészetesebb és legalkalmasabb anyaga a fa. Rugalmas, nem csúszós, de nem is tapadós, megfogva nem okoz kellemetlen érzést. Hidegben nem dermesztő, mint a beton, és nem tapad a bőrhöz, mint a vas. Melegben sem forrósodik át. Megfelelően felületkezelve hosszú életű. A felmérés során kiderült, hogy a tornapályák eszközei tölgyből, akácból és fenyőből készültek, a nyújtók korlátjai pedig fémből.

A tornapálya megtervezése összetett feladat. Olyan mozgás-tervet kell készíteni, amely az egész szervezetet átmozgatja, de a pálya természeti adottságait figyelembe véve épül fel. Mivel nem állhat minden állomáson egy testnevelő tanár, hogy a mozgásokat, mozdulatokat ellenőrizze, ezért csak olyan tornaeszközöket és olyan gyakorlatokat lehetett tervezni, amelyek nem adnak nagy lehetőséget az erejük és bátorságukat fitogtató felelőtlen emberek számára.

A tornapálya nem akadálypálya, ahol a legtöbb ember képtelen végrehajtani a kiírt feladatokat. Tervezéskor arra kell törekedni, hogy a különböző edzettségű és korú emberek el tudják végezni a feladatokat.

A lejtők terhelése valamivel könnyebb és másféle, mint az emelkedőké, de mindig több, mint amelyet a sík terep gyakorol a szervezetre. Az ereszkedő útszakaszok a lábat és a derekat terhelik, a boka-, a térd- és a csípőízületet veszik igénybe, a lábszár és a comb izomzatát fárasztják. A lejtőn való gyors haladás különösen edzetlenebb embereknél nehezen gyógyuló boka- és térd sérüléseket, esetleg izomszakadást okoz. A lejtős ösvényszakaszok után nem célszerű nehéz lábgyakorlatokat tervezni.

A kemény útburkolaton való járástól túlerőltetődnek ízületeink, ereink, izmaink. Lábunk elveszti azt a természetes edzést, amit a talaj egyenetlenségei adnak. A rugalmas, természetes talaj felületén hat az aszfalton járkálás kemény igénybevétele után. A talajegyenetlenségek kikényszerítik a szervezet állandóan változó alkalmazkodását, a szervműködéseket élénken tartják, és ezzel megedzésüket szolgálják.

A programot úgy kell tervezni, hogy az edzés az edzés ívének törése nélkül nyújtson alkalmat és hagyjon időt a gyönyörködésre, a természeti szépségek élvezetére, lelki felüdülésre és szellemi felfrissülésre.

A tervezés során olyan faanyagokat, felületkezelő anyagokat és módokat kell választani, amelyek ellenállnak a környezeti hatásoknak. A legnehezebb feladat az emberi vandalizmus elleni védekezés. Olyan berendezéseket kell tervezni, amelyek nehezen vagy egyáltalán nem mozdíthatók el, és esetleges pótlásuk könnyen megoldható.

Mindezeket figyelembe véve készítette el a cikk egyik szerzője *Merse Bernadett* okleveles faipari mérnök a gyenesdiási Nagymezőn lévő erdei tornapálya felújítási tervét. Olyan tornapályát tervezett *Sárközi István* testnevelő tanár segítségével, amely nemcsak minden korosztály számára alkalmas gyakorlatokat ajánl, hanem minden izomcsoportot is megmozgat. Nagy gondot fordított tornaszerei terephez alkalmazkodó, ízléses rögzítésére.

Napjainkban ismét adnak át új, illetve felújított tornapályákat. Cikkünkkel szeretnénk elősegíteni, hogy az elmúlt 30 év tapasztalatainak felhasználásával ezek még jobban szolgálják a felfrissülni vágyó emberek ezreit és ezen keresztül az erdészet megbecsülését.

Erdészeti szakmai tanulmányút Norvégiában

Az ÁPV Rt. Agrárgazdasági Ügyvezető Igazgatósága felkérésére az Országos Erdészeti Egyesület továbbképzést biztosító tanulmányutat szervezett Norvégiába az erdészeti felsővezetők számára. Elmondhatjuk, hogy ilyen összetételű csoport még nem utazott együtt tanulmányútra, mely nemcsak szakmai ismeretek bővítését, de az egymás közötti eszmecsere lehetőségét is biztosította. Sajnáljuk, hogy az Erdészeti Hivatal ez időre eső csúcsmunkája miatt nem tudott az utazáson részt venni.

A tanulmányút rövid összefoglalóját van módunkban közölni, további információkat a résztvevőktől, illetve az Egyesülettől lehet kapni.

A delegációt Oslóban fogadta a Norvég Mezőgazdasági Minisztérium Erdészeti Hivatalának vezetője, *Oluf Aalde* erdőmérnök. Tájékoztatójában ismertette Norvégia erdőgazdálkodási viszonyait. A társadalom életében fontos helyet foglal el az erdő, a norvégok „természetközeli” életmódot folytatnak, központi helyet foglalnak el az erdőben űzhető sportok, mint a síelés, tájfutás, turizmus, horgászat stb. Építészettükre jellemző a terméskő és a fa felhasználása.

Norvégia területe 32,4 millió hektár, ebből 12 millió hektár az erdő, erdőszültsége 37%-os. A gazdasági erdők területe 7 millió hektár. Az összes fatérfogat 600 millió köbméter. Az évi növedék 20 millió köbméter, az évi kitermelés 10 millió köbméter. Lucfenyő 40%-ban, erdei fenyő 32%-ban és 24%-ban lombos faállomány borítja területét. A tulajdonviszonyokat a magánerdők túlsúlya jellemzi. Az erdők 80%-a családok kezében van, 12% a közösségi erdők aránya, 4% tartozik cégekhez és 4% egyéb szektorhoz.

A gazdasági erdők 79%-a magánkézben van. A véderdők 3 millió hektár területet foglalnak el. A norvég erdők mintegy fele ma kereskedelmi célokat szolgál. Az erdők többsége tipikus kisgazdaság. A családok többsége az erdőgazdálkodás mellett mezőgazdasággal is foglalkozik. Az átlagos erdőgazdálkodási terület a kisgazdaságban 50 hektár. A norvég erdőgazdálkodást elsősorban az erdőtörvény szabályozza. A törvény célja, hogy elősegítse az erdő fatermő képességét, az erdő védelmét és természetes felújítását. A törvények ugyanazok az állami és magánerdőre vonatkozóan. A norvég erdőben mindenki szabadon kempingezhet, sétálhat, gyűjthet

Kötélpályás közelítés

A Norvég Erdészeti Egyesület
székháza Oslóban

Az ÁLLATOK VILÁGNAPJA

alkalmából bemutatkozott az
„AKCIÓ A GÓLYÁKÉRT”

program, melyet
a Budakeszi Vadaspark Kht.,
a Nemzeti Egészségvédelmi Intézet és a
Magyar Posta Rt. Budapest-Vidéki Igazgatósága
rendezett.

„Viking hajó” olimpiai csarnok

Kísérőnk, Mari Blokhus

gombát és egyéb erdei gyümölcsöket. Mintegy 200 ezer hektár erdő fokozottan védett, ott mindennemű erdészeti tevékenység tiltva van. Az erdészeti ágazatban 30 ezer ember dolgozik, a GDP 1,6%-át teremtik meg.

Az Erdészeti Hivatal a szokásos területek mellett irányítja az erdészeti kutatást, foglalkozik a területfejlesztéssel, az állami erdőgazdaságokkal és csemetekerttel, együttműködik a Norvég Erdészeti Egyesülettel (első helyen!) – alkalmanként megbízásokkal látja el –, a Norvég Magközponttal, a Norvég Erdészeti Múzeummal stb.

Pénzügyi költségvetési támogatási rendszert működtetnek többek között az erdőművelésre, útépitésre, szállításra és termelésre. Náluk is működik erdészeti alap. A tulajdonos dönti el, hogy az értékesített faanyag utáni 8-25% közötti

befizetési sávon belül milyen százalékot választ. A pénz elkülönített bankszámlára kerül, felhasználását az Erdészeti Hivatal engedélyezi. A pénz nem kamatozik, adót sem fizetnek utána, így akarják ösztönözni a tulajdonost, hogy az erdőfelújításra minél hamarabb költse el a pénzt. Az erdőművelés támogatottsági szintje 45%-os.

A jövő fontos teendői között került említésre az erdőtörvény korszerűsítése, a faárak befolyásolása, az adózás rendjének megőrzése, az erdészeti alap szélesebb körű alkalmazása, a természetvédelmi szabályozás és az „élő erdő” projekt beépítése az erdőtörvénybe.

A csoport látogatást tett a királyi palota szomszédságában található Norvég Erdészeti Egyesület székházában, ahol tájékoztató előadásokat hallgattunk meg.

Az Egyesület tevékenységét *Olav Kavelidiget* igazgató és *Gaute Nokleholm* információs vezető mutatta be. Az Egyesületnek 13 ezer tagja van, **fő feladatuknak tartják az erdészeti politika és az erdészeti, valamint a természettel kapcsolatos kutatási eredmények széles körű terjesztését.** Tevékenységi körébe tartozik a „Norvég erdőgazdálkodás” c. havilap kiadása. A 6300 példányban megjelenő lap rovatai: biológia, pénzügyek, gazdasági politika, kutatás és oktatás, gépesítés, technológia, vadgazdálkodás és természeti területek. Az Egyesület kezelésében lévő csemetekertek adják a norvég csemeteszükséglet 75%-át, a magforgalmazás kizárólagos joguk. Ugandában és Botswanában a norvég kormány megbízásából végeznek erdészeti munkákat. **Egyik legfontosabb tevékenységük az információs szolgáltatás,** ami nálunk a közönségkapcsolatokat jelenti. A célcsoportok: az oktatásban résztvevők, a politikusok, az erdő és természeti területek használói, az általános közvélemény. Módszereik: könyvek, video kiadása, médiakapcsolatok kialakítása, rendezvények, kiállítások, tárlások tartása. **A közönségkapcsolati munkájukat a kormányzat anyagilag támogatja. Közönségkapcsolati munkájukat nehezíti az a tény, hogy nincsenek az erdőszelvényben a sajtó számára szenzációt jelentő események, hírek, ezért nehezen jutnak el a döntéshozókhoz, a társadalomhoz.** A helyzet nálunk is hasonló.

Erik Bjora és *Elisabet Gill* a Magán-erdő-tulajdonosok Szövetsége munkatársai tartottak tájékoztatót tevékenységükről. Kiemelése érdemes az „élő erdő” projekt, mely a fenntartható erdőgazdálkodás nemzeti normáinak kidolgozását jelenti. A jól kidolgozott rendszer a hazai normatívák kialakításánál is tám-

Erdészek a magyar nyelvért

A Szép Magyar Nyelvért Alapítvány támogatóinak névsora

Árkosi Gyula (Esztergom), Bakos Tibor (Vác), Balogh László (Visegrád), Balsay István (Székesfehérvár), Bánó László (Visegrád), Bánóné Rédei Anna (Visegrád), Barátossy Gábor (Budapest), Bartha Pál (Telki), Brellas Tamás (Kismaros), Bús Mária (Veszprém), Csányi Sándor (Gödöllő), Csuport Sándor (Szentendre), Dakov Pál (Esztergom), Dobay Pál (Esztergom), EKFM Kft. (Budapest), Gémesi József (Budapest), GEOÖKOTERV Kft. (Budapest), Göbölös Antal dr. (Kecskemét), Halász Aladár (Budapest), Hibbey Albert (Visegrád), Hibbey Alpár (Budapest), Hibbey Zsombor (Visegrád), Homoki Nagy István (Szokolya), Ismeretlen Támogató (Budapest), Káldy József (Pécs), Kertész József (Pilisszentlászló), Kerületvezető Erdészek Szakszervezete (Szokolya), Madas László dr. (Visegrád), Mátra Erdő Rt. (Eger), Mecseki Erdészeti Rt. (Pécs), Nagy Lajos (Kerekegyháza), Németh Kert Bt. (Bajna), Németh Sándor (Göd), Országos Erdészeti Egyesület (Budapest), Ott János dr. (Szentmártonkáta), Ősz Gusztáv (Eger), Pápai Gábor (Budapest), Papp Tiadar dr. (Pécs), Sipos Sándor (Kecskemét), Spiegl János (Kecskemét), Széchenyi Géza (Kaposvár), Szikra Dezső dr. (Szentendre), Tóth Antal (Bugac), UTILIS Kft. (Visegrád), Vidovszky Ferenc (Budapest), Visegrádi Fajpári Kft. (Visegrád), Vissi Géza (Zalaegerszeg), Zalaerdő Rt. (Nagykanizsa), Zambó Péter (Szentendre).

Az adományok göngyöltett összege: 1 565 700 Ft.

Csekket Balogh Lászlónál lehet igényelni. Telefon: (20) 984-6060.

Adományozási véghatáridő: 1999. november 15.

pontul szolgálhat. (Részletes leírás az OEE-nél hozzáférhető.)

Utunk során tanulmányoztuk a Honnban működő erdészeti továbbképző központot. A csodálatos környezetben, minden igényt kielégítő színvonalon megépített és berendezett központ, hotel jelleggel szállodai helyet kínált és konferenciák lebonyolítására is alkalmas volt. A továbbképző központot 1958-ban a Norvég Erdészeti Egyesület alapította. Fő cél a folytonos kiképzés biztosítása az erdészet és a kapcsolódó területeken dolgozó erdészeti szakemberek és munkások számára. „Az erdővel együtt tanulni” program keretében a gyerekek, diákok és pedagógusok oktatása folyik. 1983 és 98 között a norvég iskolák 80%-a vett részt a programban, melyet a Mezőgazdasági Minisztérium és a résztvevők finanszíroztak.

csónak képét mutatja a külső szemlélőnek.

A faipari programok között kiemelkedett a Forestia forgácslap gyár megtekintése. A teljesen automatizált üzem a világ hetedik legnagyobb egysége, mely nemcsak a hazai vékony faanyag feldolgozását végzi, de külföldről is importál nagyobb mennyiséget. A minőségi gyártáshoz a kéregmentes fűrészpor a legfontosabb alkotóelem.

Látogatást tettünk a Mezőgazdasági Egyetem Erdőmérnöki Karán és az Erdészeti Kutató Intézetben, ahol előadásokat hallgattunk meg az erdészeti oktatás, kutatás szervezetéről, feladataikról, eredményeikről.

Az Osló környéki parkerdőket, melyek különböző sípályákkal vannak behálózva, természetközeli erdőkezeléssel próbálják gondozni. Némi különbséget fedezhettünk fel a hazai viszonyok és a norvég lehetőségek között, mikor az önkormányzat által pénzügyileg támogatott hegyvidéki erdei sífutópályán a közúti nagy panorámás busz vígan közlekedett. Meg is jegyeztük, kár, hogy itthon kevés hó esik, pedig szívesen építenénk mi is feltáró utak helyett sífutó pályákat.

A tanulmányút során alkalom nyílt kulturális nevezetességek megtekintésére is. Oslóban a városháza csodálatos freskóit láthattuk, a tengerparton a várat, melynek bástyájáról huszonegy ágyúlovással üdvözölték a magyar csoportot, legalábbis szerintünk nekünk szólt. Az évezred utolsó hajókirándulását tettük az Osló fjordba – ez évben ez volt az utolsó járat –, bájos norvég kísérőnk, Krisztina kalauzolásával, akinek természetesen

magyar nagymamája volt. Megnéztük a jellegzetes norvég faházépítészetet bemutató skanzent, a néprajzi múzeumot. A Bygdoy-félszigeten megnézhettük a hajómúzeumokat, Amundsen sarkkutató hajóját, a Kon Tiki balsafa tutajt, mellyel Thor Heyerdal 4800 mérföldes kirándulást tett a Csendes-óceánon. Az Osló fölé magasodó hegyek egyikén volt látható a híres Holmenkollen síugrószánk.

Az utolsó napon búcsúestet rendeztünk a Norvég Erdészeti Egyesület székházában az ajándékból megmaradt magyar italok és a norvégok által szervírozott tengeri finomságokkal teli szendvicsek társaságában. A hangulatos összejövetelen a komoly és kevésbé komoly hozzászólásokat követően *Káldy József*, Egyesületünk elnöke megköszönte a házigazdák kedves fogadását, a jól szervezett programokat. Külön köszönetet mondott és ajándékokat adott át *Mari Blokhus* tavaly végzett erdőmérnöknek, a norvég egyesület munkatársának, programjaink kinti szervezőjének, kísérőnknek. Hasonlóan megköszönte *Marghescu Tamás*nak, tolmácsunknak, kísérőnknek az állandó készenlétet kívánó munkáját, valamint mindazoknak, akik a szervezésben részt vettek. *Gémesi József* ügyvezető igazgatóhelyettes felkerlte az OEE-t, hogy jövőre a magyar erdőgazdálkodás számára fontos tölgygazdálkodás tanulmányozására franciaországi tanulmányutat szervezzen e kör számára, amit örömmel vállaltunk. Az összejövetel és a tanulmányút hivatalos részét a bányász és erdész himnuszok eléneklésével zártuk.

Kép és szöveg: Ormos Balázs

Az oslói parkerdőben

Erdei programjaink során megismerkedhettünk a magánerdőben történő kötélpályás közelítés módszerével, az erdészeti útéptetés feltételrendszerével és az azal, hogy Norvégiában sokat esik az eső, főleg mikor mi ott tartózkodunk. Utunk során megtekintettük a téli olimpia létesítményeit. Lillehammerben a hegy oldalában „környezetbarát” módon megépített sfügrő sáncokat, a sífutópályákat és kiszolgáló létesítményeit. A jeges sportoknak helyet adó sportszarnok tetőszerkezete a tervezőket dicsérendő, csodálatos légies fatartók segítségével került megépítésre. A csarnok előtti bronz szoborcsoport – három meztelen férfi – magyar származású művész alkotása. Hamarban a „viking hajó” elnevezésű sportszarnokban a fatartók építésének remekét láthattuk. 95 métert hidaltak át alátámasztás nélkül az építők. A csarnok a nevét a nevezetes viking hajóról kapta. A csarnok egy hátára fordított viking

Németh János erdész Csergezán-díjat kapott

A neves csontfaragó művész jávorlapátba faragott honfoglalás kori jelenetével nyerte el az ideji, magas kitüntetést. Az ünnepélyes díjátadásra a vadásznapi rendezvények keretében kerül sor.

EGERERDŐ ERDÉSZETI RT.

Tájékoztatjuk Önöket, hogy Részvénytársaságunk elnvezésében az alábbi változás következett be:

Megnevezés:

Régi: Mátra-Nyugatbükk Erdő- és Fafeldolgozó Rt.

Új: Egererdő Erdészeti Részvény-társaság

A cég rövidített neve:

Régi: Nem volt.

Új: EGERERDŐ Rt.

Részvénytársaságunk egyéb adatai:

Címe: 3300 Eger, Kossuth út 18.

Adószáma: 11164511-2-10

Bankszámla száma: 10403507-35012171-00000000

Bankja: Kereskedelmi és Hitelbank Rt. Egri Fiókja

Cégbejegyzési száma: Cg. 1010-020083 nem változott.

A névváltozást a Heves Megyei Bíróság mint Cégbíróság a Cg. 10-10-020083/52. számú végzésében hagyta jóvá.

Jung László
vezérigazgató

Hörcsögök és az EU-s csatlakozás

Az Európai Unióban védett állat a hörcsög, nálunk azonban irtják a kártékony rágsálót. A hazai környezetvédelmi előírások megfelelnek az Unió követelményeinek, a hörcsögök viszont megakadályozhatják a csatlakozást. Ha szaporodásukat nem szabályozzák, már az idén az ország búzatermésének felét járataikba hordhatják a pfazacsokosok.

Az EU nemrég közzétett felmérései szerint Magyarország környezetvédelmében – többek között – a hörcsögök irtása miatt elégedetlenek a brüsszeli szakemberek. Könnyen elképzelhető, hogy európai csatlakozásunknak, bármilyen furcsa is, de akadályozói lehetnek a szapora rágsálók.

Több millió hörcsög él az Alföldön, Békés megye a legfertőzöttebb terület, ahol mintegy 2,5 millió él belőlük. Léteznek olyan földek, ahol egyetlen hektárra 8-10 rágsáló jut. Kiöntéssel, csapdázással, mérgezéssel és gázosítással próbálják elpusztítani őket. Egyetlen példány télidőre 25 kilogramm takarmányt is felhalmoz, amit ha kiszámolunk, kiderül: 62 500 tonna magot pusztítanak el évente. Főleg búzát, kukoricát és napraforgót raktároznak el az éjszakai életet élő kisállatok.

Ha nem irtják őket, a hörcsögpopuláció egy év alatt megtízszereződhet. Idén akár egymilliárd forintot kárt is okozhatnak a hörcsögök a békési gazdáknak, ha nem csökken jelentősen a számuk.

Magyarország várhatóan kivételt kér majd a hörcsögökre a csatlakozás előtt, mert az EU-ban védett állat a rágsáló.

Hasonló kivételeket kért Svédország és Ausztria is, amikor csatlakoztak az Unióhoz.

(Hírlevél)

Erdőben dolgozni felelősség

MÁTRAFÜRED – A Vadas Jenő Erdészeti Szakközépiskolában rendezték meg az intézmény névadójáról elnevezett diáknapokat.

Ez alatt az idő alatt képzőművészeti, vadászati és természetfotó-kiállítást nyitottak, majd előadások hangzottak el. Lebonyolították továbbá a szakmai versenyeket is, a XIV. Mátrafüredi Erdésznapot.

Simon László igazgató köszöntötte a megjelenteket, köztük a Svédországból és Lengyelországból érkezett delegáció tagjait, akik ajándékokat nyújtottak át az iskolának.

Az igazgató felidézte Vadas Jenő munkásságát, s kiemelte, hogy a diák hagyományok ápolása is fontos az iskola életében.

Ezután Duska József, a Bükk Nemzeti Park igazgatója tartott előadást. Hangsúlyozta: „Az erdőben dolgozóknak az erdő nemcsak munkahely, ugyanis az élő természettel bányi hatalmas felelősség. Ugyanakkor a gazdasági feladatok ellátása közben az erdészeknek meg kell teremteniük az összhangot.”

A továbbiakban a diákok kultúrműsora színesítette a rendezvényt, majd az elsők fogadalomtétele következett a gyöngösi Pátzay János Zeneiskola (Scola Musica) novendékeinek közreműködésével. Ezt követően az iskola udvarán megkoszorúzták Vadas Jenő szobrát, délután pedig tanulói szekció-előadásokra került sor.

A programot kitűnő hangulatú erdészbál zárta.

Fácán Attila (Heves megyei Hírlap)

A Nemzetközi Mezőgazdaság- és Faluégészségügyi Társaság (International Association of Agricultural Medicine and Rural Health) 1998 szeptemberében Iowa City (USA)-ban tartott Kongresszusán úgy határozott, hogy a következő, XIV. Nemzetközi Kongresszust, mely 2000-ben esedékes, Magyarországon, Pécsen kívánják megrendezni.

A Társaság a falusi lakosság egészségét befolyásoló kérdések kutatásával foglalkozó tudományterületet és az interszektorális aktivitásban érintett társadalmi területek képviselőit kívánja összehozni, hogy közösen vizsgálják meg a falusi lakosság egészsége, életminősége javításának lehetséges útjait, az együttműködés módjait és a jövőjüket befolyásoló tényezőket.

Ezért a Pécsen, 2000. május 25-27-én megrendezendő XIV. Nemzetközi Kongresszusnak a „Cooperation and Collaboration for the Health of the Rural Population” címet adtuk. (Együttműködés a vidéki lakosság megsegítéséért.)

Emléktáblát avattak a debreceni Nagyerdő védetté nyilvánításának 60. évfordulóján a NYÍRERDŐ Kartács utcai Erdészeténél.

A megemlékezésen beszédet mondott dr. Tardy János államtitkár, Pajna Zoltán, Debrecen alpolgármestere, dr. Aradi Csaba, a Hortobágyi Nemzeti Park igazgatója és Csóke Pál, az Erdészet igazgatója.

A megemlékezés keretein belül osztották ki az erdőgazdaság által meghirdetett „Év fája” pályázat díjait.

A BEFAG Rt. Erdőművelési és Vadgazdálkodási Osztálya szakmai bemutatót tartott a Devecseri Erdészet területén

A jól sikerült bemutató óta majd fél esztendő telt el. Hogy a tudósítás csak most lát napvilágot, annak az az oka, hogy a bemutató előtt sújtott le a szélvihar a magyar erdőkre, és döntött, tört, zúzott mindent, amit ért. Nos, a beszámoló mellé illik mellékelni az országosan okozott kárt. Kezdetben a becslés alapján adott adatokkal is megelégedtem volna, de nem sokáig kellett győzködni, hogy várjuk meg a Szolgálat hivatalos adatait. Így mégiscsak meggyőzőbb a hivatalos szervek felé. A rendezvényt *dr. Lengyel László*, az Erdővédelmi Szakosztály elnöke nyitotta meg. A vendéglátók

nevében *Varga László* erdészeti igazgató és *Peer László* műszaki vezető mutatta be az erdészetet.

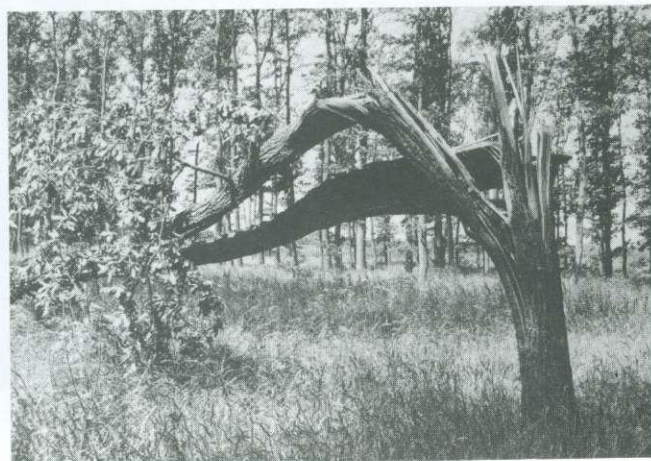
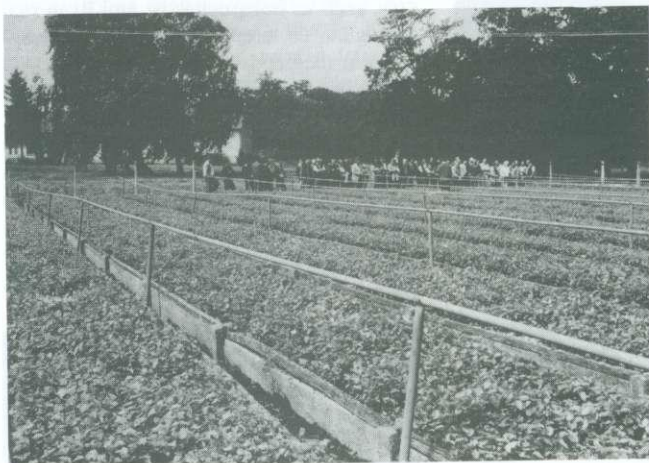
A bemutatókon láthattuk

- a hidegágyas technológiát a sárosfői csemetekertben,
- a vegyszeres ápolást makkvetésben, a Káptalanfa 12B erdőrésztletben, vegyszeres nyiladék és kerítés karbantartását,
- vegyszeres talaj-előkészítést a Nyírád 19A erdőrésztletben,
- természetszerű erdőgazdálkodást a felsőnyírádi erdőn, folyamatban lévő erdősítések ápolását kézi motoros kaszával, ápolóhenger bemutatását és tölgypusztulást.

Az egyes bemutatóhelyeken most is élénk eszmecsere folyt. A különféle erdőművelési eljárások alkalmazásának eredményein kívül az ún. „Rotowiper” nevű vegyszerkijuttató szerkezet működési elvének bemutatása váltott ki fokozott érdeklődést.

Nagyon jól sikerült rendezvény volt. Csak a ledöntött törzsek látványa okozott az erdészszívnék szomorúságot.

(Az országos kárösszesítőt lapzártáig nem sikerült beszerezni.)

Az Erdővédelmi Szakosztály tanulmányútja Szlovéniában

Kora tavasszal még egy lyukas tolát (Szlovénia fizetőszkeze) sem adtam volna, hogy még ez évben bebarangolhatom Szlovénia legszebb tájait. Azután jött a váratlan felkérés, hogy tartsak a szakosztály tagjaival és tudósítak a tanulmányútról. *Dr. Lengyel László* elnök és *Kató Sándor* titkár invitálásának nem tudtam ellentmondani. Terjedelmi okok miatt történelmi visszatekintésre nem vállalkozhatom, de annyit meg kell jegyezni, hogy a szlovének a VI. században települtek e tájra. Egészen a IX. századig fejedelem nélkül voltak. 1456-ig Cillei birtok, majd 1918-ig Habsburg fennhatóság alá tartozik.

Dr. Lengyel László és Kató Sándor (jobbról) a fő szervezők

Első szakmai állomásunk a muraszombati égergazdálkodás megtekintése volt. Aki már járt e környéken, könnyen felidézheti emlékezetében a tisztást, ahol az erdészház körül évszázados tölgyek emlékeztetnek a múlt erdeire. Kissé arrébb a mocsaras területen a 75 éves égerállományon látszott, hogy „mit tud a terület”. Egyébként az éger vágásérettségi kora 60 év. Ilyen korra eléri a 30 méteres magasságot, a 18-20 m³ folyónövedéket, majd a véghasználatra maradt 3-400 db törzs összterfogatata 350 köbmétert ad. Igazi csemege volt a szakosztály tagjainak látni a törzset teljesen beszövíő pókhálós moly szövedékét.

Knaisz Ágnes, a Kiskunsági Erdészeti Rt. titkárnője mint idegenvezető profi módon szervezte az utazást. Ptuj városában rövid pihenő és városnézés, mialatt megtudhattuk, hogy a IV. századig római birodalom. Orfeusz emlékmű, bormúzeum, Madonna kép, hangszergyűjtemény. Ezeket keresse meg, aki erre jár.

Az égeresben

A Bistrica folyó romantikus völgyében haladtunk szálláshelyünk, Skofja Loka felé.

Reggel a Triglavi Nemzeti Park területén találkoztunk a bledi Erdészeti Egyesület elnökével, *Andre Klinar* úrral és *Ignacij Pisljar* úrral, az Idrijai Erdészeti Egyesület elnökével. Az olasz határtól egy kőhajításnyira a planicai sísánccal szemben, ahol az eddigi leghosszabb ugrást mérték hivatalosan, 219 méterre repült a versenyző. Itt tudtuk meg, hogy egy erdőmérnök havi 1300 DM-t, egy munkás 1000 DM-t, míg egy kerületvezető 900 DM körül keres havonta. Reprivatizáció történt. Az erdőkárak jó ré-

A pókhálós moly szövedéke

Tanulmányúti idill

szét a környezet vasgyáaira vezethetik vissza. Az emissziós kár miatt 30 százalékot üzemtervtől eltérően kénytelenek kitermelni. De van másodlagos károsítóként szél-, szél- és hőkárosítás is, ami ilyen magasságban és terepviszonyok között cseppet sem meglepő.

Az Isonzó völgye felé vezető út 52 hajtókanyarral keseríti az autóbusszvezetőket életét. A mi városához szokott pilótánk is feladja a huszadik után, miközben elvesztette a jármű hátsó, könnyebben bontható részeit. A táj félelmetesen hátborzongató. Kísérőink egy mondával indítanak, mely aranyról, drágakőről, tündérkertről szól,

Knaisz Ágnes vendéglátóinkkal

melyet egy kőszáli kecske őriz, de a kapzsi herceg megsebesíti. A véreseppekből piros virág lesz, a herceg halálra zúzza magát.

Azután a század második évtizedében a monda iszonyattá változik. Százazrek halnak, sebesülnek a fékevesztett emberi butaság, a hatalomvágy orgiájában. Nagyapáinktól hallhattuk az isonzói történeteket. Nem foghatta fel azt egy unoka sem, még ha a legcsapongóbb fantáziával volt is megáldva. Épeszű utazó a történetek és a múzeumlátogatás hallatán-látván a táj csodálatos szépségeiben sem tud igazán gyönyörködni. Katonai temetők majd minden kanyarban. Fejünk felett sárkányrepülő kutyái, mint afféle döggeszelyűk keringenek. Hemingway e tájon szerzett élményei alapján írta a „Búcsú a fegyverektől” c. regényét. (Ha még élne, bizonyára összetépné írását, tudomást szerezve a tágabb térségben ma történetekről.)

A *Skocjana jama* cseppkőbarlang, az UNESCO világörökség része, valami egészen különleges élményt nyújtott. Tér- és viszonyosok jobb ha be sem mennek.

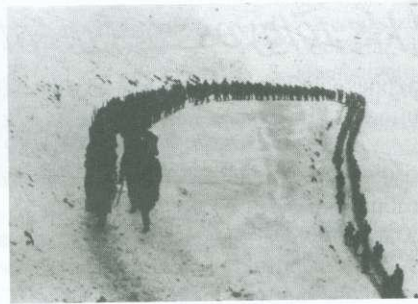
Útvonaljegyztetés

A félelmetes cseppkőbarlang után egy másféle barlangot látogattunk. A Predjamski grad (barlang előtti várat jelent) egy függőleges sziklafal mögötti barlangba van építve. Ötszáz évet utazhatunk vissza percek alatt a történelembe. A büszke Erasmus lovag élt e várban, miután tetteivel magára haragította III. Friderik császárt. A

A Száva forrása

A mai „várúr”

1918 táján

Orosz hadifoglyok építette kápolna

lovag az osztrák császár és a magyar király közötti harcokban az utóbbit támogatta. Amikor a császár lefejeztette barátját, Erasmus vitába keveredett a császár rokonával, és megölte azt. A barlangi várba menekült. A lovag császári kereskedő karavánokat fosztogatott 1484-ben. Egy áruló szolga

Az emberiség szégyene
(Ezek a katonák több évig éltek még szörnyű sebeikkel)

mutatta meg a császáriaknak a barlang titkos hátsó bejáratát, s miközben a lovag ott tartózkodott, hová a király is gyalog jár, megölték. Sírján hatalmas hársfa áll. A Száva forrása egészen rendkívüli. A sziklafalból kibukkanó víz vízesés formájában zuhan alá.

A bledi tó partján tarisznyából elköltött ebéd után hazafelé vettük az irányt. Meggyőződésem, hogy a hasonló tanulmányutakat szervezők helyesen járnak, ha a programok, a kulturális látóvalók nemcsak kifejezetten a szakmai művelődés ügyét szolgálják. Knaisz Ágnes ezt az utat választotta, s mint Szlovénia kiváló ismerője nem okozott csalódást.

Pápai Gábor

A résztvevők csoportja 1611 méteren

Egy kis tölgyes megmentése

Vannak erdőrengetegek, őserdők az Amazonas vidékén, Szibériában és még néhány helyen a világban. Ezeket a „földünk tüdejének” is nevezett erdőóceánokat, de minden fát közismerten sok káros környezeti hatás veszélyeztet egyre fokozottabban.

Ezért azt hiszem, jelentős lehet egy kicsi oázis megmentése fővárosunk vonzáskörében. Az érdi tölgyes I ha nagyságú természetvédelmi terület, *Czabai Balázs* erdőmérnök védi és gondozza.

1998-ban Központi Környezetvédelmi Alap felhívására sikeresen pályázott ennek a kis reliktumnak a megmentéséért. Néhány éve jelentkezett a veszély, a csúcshárpadás és fakín tömegesen telepedett meg a fákon. Felmérés, szakmai megbeszélések és a referenciáink megvizsgálása után kaptunk megbízást *Czabai úrtól* a beavatkozásra. A feladatunk a fák egyedi koronaalakítása, a sárgafagyöngy-mentesítés és a szárazág-levágások. Ismert erőszakos élősködő ez a *Loranthus europaeus* szép latin nevű karácsonyi dísz és madársemege.

Leggyakrabban a tölgyek koronacsúcs- és felső ágait lepi el és elszaporodva a csúcshárpadást és a fa pusztulását okozza.

1998. november végén lombhullás után kezdtük meg a munkát *Rigó Gábor* az alpin technikában gyakorlott kiváló szakembertársammal. A tölgyes tulajdonosa, kezelője *Czabai Balázs* és *Bezzegh Péter* e rövid írás lejegyzője operatív irányításával minden fának külön egyedi kezelést adunk.

Abban a biztos hitben végezzük munkánkat, hogy végveszélyben lévő tölgyeket mentünk meg. Az eredmény 2-3 év múlva mérhető lesz, szeretnék erről is beszámolni.

A fagyöngy, Vergilius Aeneas-nak aranyága, a halállal szembeni védelem, a fenyőággal, a magyallal karácsonyi és szilveszteri dísz, madársemege, a lép anyaga és a tölgy halála, csupa ellentmondás.

Tölgy az élet fája, a legértékesebb kemény őshonos fánk, a termékenység jelképe, levele erdészjelvényünk díszé.

Bezzegh Péter

A Magyar Mezőgazdasági Múzeum vetítőtermében sajtótájékoztatóval egybekötött bemutatón ismertettük „AZ ERDŐ ÉS AZ EMBER” oktatófilm második részét. A film négyszer 15 perces önálló egységből áll. Az első az erdőnevelésről, a második az erdő használatáról, a harmadik az erdő közjóléti szerepéről, a negyedik rész pedig az erdő és a természetvédelem összefüggéseiről szól.

A jelenlévő mintegy hatvan érdeklődő között szép számmal voltak pedagógusok. Meghívót kapott egy tucat kisdíák is, akik pissenés nélkül nézték végig az összességében egyórás alkotást.

A pedagógusok egyértelműen hasznos segédanyagként értékelték a filmet, mert mint mondták, az erdőgazdálkodás témaköre nem szerepel az alaptantervben, s egyébként is hiányos ismereteik vannak a szakmáról.

Most már csak az erdészeken múlik, hogy a filmet eljuttatják-e az iskoláknak.

Megrendelhető a videokazetta a Pilisi Parkerdőgazdaság Rt.-nél (cím: *Kertész József*, 06-26-389-133), vagy előjegyezhető az Országos Erdészeti Egyesületnél (06-1-202-6293).

Emlékmű

Az 1849. október 6. gyászos események 150. évfordulójának estéjén szentelték fel a Nyíri erdészháznál *Szulyovszky László* erdész emlékművét. A bensőséges eseményen megjelentek a kollégák, barátok és tisztelők. Az irodalmi műsorban fellépett *Bubik István* színművész és beszédet mondott *Kontrát Károly* politikai államtitkár.

DR. BARTHA DÉNES

Egy megújított zöldkönyv-sorozat hiánya, szükséglete és feladatai

Előljáróban a kissé nyakatekert cím magyarázatával kell kezdenem. A zöldkönyv-sorozat a sokak által ismert, de inkább a „hétköznapi nevében” használt 'Magyarország erdőgazdasági tájainak erdőfelújítási, erdőtelepítési irányelvei és eljárásai' c. 6 + 3 kötetes nagyszabású munkát jelenti, mely az Országos Erdészeti Főigazgatóság kiadásában 1963–64-ben látott napvilágot. A cím második felét pedig *Juhász-Nagy Pál* nemrégiben elhunyt ökológusprofesszor 1986-ban megjelent „Egy operatív ökológia hiánya, szükséglete és feladatai” c. gondolatébresztő műve nyomán adtam. Párhuzamot vonva úgy érzem, hogy a magyar erdésznek úgy hiányzik egy megújított zöldkönyv-sorozat, mint a hazai ökológusoknak a fenti diszciplína.

Bár a tudománytörténeti mérlegelésnek még nincs itt az ideje, szubjektív megítélésem szerint a zöld könyvek megírása és kiadása a II. világháború utáni időszak legnagyobb vállalkozása volt. A közel 100 fős szerzői munkaközösségben a gyakorlati erdőgazdálkodás és az erdészeti tudományok kiemelkedő képviselőit találjuk, akik 33 szakbizottság keretében – bátran kijelenthetjük – ökológiai alapokon nyugvó erdősítési irányelveket és eljárásokat tettek közvé. Az ökológiai szemléletű megközelítést a *Babos Imre* által kidolgozott erdőgazdasági tájbeosztás és a *Majer Antal* nevével fémjelzett erdőtípológia ötvözete jelenti. Az viszont rendkívül sajnálatos, hogy e szemlélet meghonosodását és kibontakozását – megítélésem szerint – az 1968-ban életbe léptetett gazdasági mechanizmus derékba törte.

A címben megfogalmazott hiányt magam végzésem óta egyre jobban érzem, melynek e lapok hasábjain (EL 1995, 130: 53.) korábban már hangot adtam. Mostanság pedig különböző szakfórumokon egyre több kollégától hallom ugyanezt a kívánalmat, ezért a cikkemet a szakközönség számára gondolatébresztőnek, vitaindítóknak és cselekvésre buzdítóknak is szánom egyben.

Miért szükséges egy új zöldkönyv-sorozat megjelentetése?

A részletes választás helyett itt csak néhány gondolatot vetek fel, bizonyára a szakterületéről mindenki tud még néhány indokot fölhozni.

– A szakmai körökön kívül és belül állók által hiányolt „erdőstratégia” szerves része lehetne, hosszú távra rögzítendő az erdőgazdálkodási alapelveket.

– A kibontakozóban lévő magánerdő-gazdálkodásnak fontos támpontot nyújtana.

– A jövő nagyszabású erdőtelepítéseihez vezérfonala lehetne.

– Az erdőrezsztel szintű tervezés mellett elősegítené az egyre jobban előtérbe kerülő tájszintű tervezést is.

– Az új törvények, írott és íratlan elvárások szellemében formálná az eddigi szakmai gondolkodást és gyakorlatot.

– A megkerülhetetlen természetközeli erdőgazdálkodás fontos elméleti bázisa lehetne.

– Nem utolsósorban a gyakorlat és az elmélet szakembereinek közös, összehangolt munkája eredményeként jelenhetne meg.

Milyen szempontok szerint épüljön fel az új zöldkönyv-sorozat?

Ha kézbe vesszük a régít, akkor a táji erdőgazdálkodás igénye már a kötetekre való bontásnál megmutatkozik, a 6 erdőgazdasági tájcsoporthoz, majd azon belül 50 erdőgazdasági táj, illetve 99 tájrészlet szerint tagolták az anyagot. Ez a beosztás akkoriban korszakalkotó volt, a mai és jövőbeni elvárásoknak, a táji léptékben való gondolkodásnak és cselekvésnek teljesen megfelel. Ez a tájbeosztás – mely ökológiai alapokon nyugszik – legfeljebb némi korrekcióra szorul.

Az erdőgazdasági tájak feldolgozását egységesen 3 részre tagolták a szerzők:

I. Általános rész

II. Táblázatok (összefoglalás)

III. Erdőművelési eljárások.

Fenti beosztást megtartandónak vélem, melynek részei azonban helyenként jelentős megújításra, kiegészítésre várnak. Az Általános részben

1. Az erdőgazdasági táj földrajzi fekvése
2. Geológiai viszonyok
3. Domborzati viszonyok
4. Éghajlati viszonyok
5. Talajviszonyok
6. Növényföldrajzi viszonyok

fejezeteket csupán aktualizálni, az újabb ismeretekkel és szakkifejezésekkel kibővíteni kell. Az egységesség igénye miatt fontosnak érzem, hogy ezeket a részeket egy operatív csoport országos szinten dolgozza át. A további részfejezetek viszont nagyjából újraírandók – természetesen egységes koncepció szellemében –, melynél nagyban kellene támaszkodni a helyi kollégákra. Ezek a részfejezetek:

7. A múltban alkalmazott erdőművelési eljárások értékelése
8. Rontott erdők
9. Különleges feladatok

A 7. pontnál megítélésem szerint, nemcsak az elmúlt néhány évtized erdőművelési szokásait kellene minősíteni, hanem a tájra, illetve az ottani erdőgazdálkodókra lebontva egy erdőgazdálkodástörténetet kellene szerepeltetni. A mai erdőkép megértéséhez ugyanis általában nem elég 2-3 évtizedre visszatekinteni, mert általában több évszázad erdőkielése és gazdálkodása hagyott nyomot az állományokban és termőhelyekben.

A 8. pont terminus technicus a kitörlődött a jelenlegi szaknyelvünkben. Átalakítandó állományaink természetesen jócskán vannak, ezért egy új nevezéktan, illetve rendszer kidolgozására és általános eljárások meghatározására egy külön munkacsoportot célszerű felállítani. Csak ezek után lehet a helyi specifikumokat beépíteni.

Az Általános részt a fenti, régi tagolásban ma nem érzem teljesnek. Az új kihívások miatt külön részt kellene szentelni a természetvédelemnek, ahol nemcsak a természeti értékek ajánlott fõllistázni, hanem ki kellene fejteni a természetvédelem elvárásait, ajánlott eljárásokat is. Meggondolandó az is, hogy a táji vadgazdálkodással kapcsolatosan helyet kapjon egy külön vadgazdálkodási fejezet.

A II. részről, az összefoglaló táblázatokról továbbra sem kellene lemondani, azonban a szerkesztésnél alkalmazott rendező elven – a III. részhez hasonlóan – változtatni szükséges. A III. Erdőművelési eljárások részénél van a legnagyobb igény az átalakításra. A korábban használt, az erdőtípológián nyugvó felbontás ugyanis nagyon elaprózta, szinte áttekinthetetlenül tette ezeket a fejezeteket, ugyanakkor számos esetben ismétlésekbe kellett bocsátkozni. Természetesen fontos, hogy az erdőrezsztel szintű tervezés és gazdálkodás ökológiai alapokon nyugodjék, ezért a *Majer-féle* erdőtípológia elemeinek ésszerű összevonásaival esetleges újrastrukturálással létrehozható egy olyan rendszer, amit a gyakorlat könnyebben el tud fogadni. Erre több egyetemi oktató (pl. *Koloszár József*, *Mátyás Csaba*, *Bartha Dénes*) tett már kísérletet, ezért egy végleges rendszer kialakítása nem ütközik különösebb nehézségekbe. Azt hiszem, az is nyilvánvaló, hogy ennek a III. fejezetnek a megírásában kell a tömlelti kollégáknak oroszlanrészt vállalni.

A korábbi 6 kötethez még valójában 3 kötet tartozik. Az Általános irányelveket magába foglaló könyv – mint ahogy azt korábban is tették – az erdőgazdálkodási tájak kidolgozása után, szintézisként készítené el. S bizonyára szükség van a további 2 kötetre is, mely a talajtípusokat (illetve az új kiadásnál a termőhelytípusokat) és az erdő- és termőhelytípusok útmutató növényeit mutatja be a terepi kollégáknak.

Biztos vagyok abban, ha a fõnt vázoltak és a szakmai hozzájárulások, kiegészítések, javítások alapján megújulna a zöldkönyv-sorozatunk, akkor a „régí” Általános irányelvek bevezetőjében írottakat meg lehetne és meg kellene ismétlni az új bevezetőjében is.

„Ez az anyag tehát, melyet erdőművelõink kezébe adunk, a tudományos és gyakorlati erdész szakembereink egyeztetett véleményének összefoglalása, és tükrözi az erdő- és termőhely-típológiának kizárólag a magyarországi erdők művelésére alkalmazott, korszerű szemléletét.

Ezért utasításjellegű munka: az egyes erdőgazdasági tájak anyagában leírt irányelvek és eljárások gyakorlati alkalmazása minden erdőműveléssel foglalkozó dolgozónk számára kötelező előírás.”

Szlovák monográfia a tölgyek fitofág rovarairól

Az Európa-szerte ismert és elismert Jan Patočka fél évszázados munkássága képezi alapját a Szlovák Tudományos Akadémia Erdészeti Ökológiai Kutatóintézeté által német nyelven megjelentetett „Die Eichenschädlinge und ihre Feinde” (Tölgykárosítók és természetes ellenségeik) című könyvnek. A könyvet Jan Patočka mellett Anton Kristin, Ján Kulfan és Peter Zach szerkesztette, megírásában a szerkesztők mellett 9 további jó nevű szerző vett részt. A cím tulajdonképpen egy kissé félrevezető is, hiszen a könyv lényegesen többet nyújt, mint a tölgyek „hagyományos károsítóinak” felsorolását, illetve ismertetését. A mű egy olyan monográfia, mely másutt nem található mélységben, illetve részletességgel tárgyalja a tölgyek egyedülállóan gazdag fitofág rovarfaunáját, és szolgáltat információkat egyes fajok életmódjára, erdővédelmi, ökológiai jelentőségére vonatkozóan. Az egyes tölgyön táplálkozó rovarcsoportok rendszeres ismertetése mellett külön fejezet foglalkozik a tölgyek elterjedésével, morfológiájával, fiziológiai és ökológiai igényeivel. Szintén önálló fejezetekben kaptak helyet a tölgy fitofág rovarok kórokozóira és természetes ellenségeire vonatkozó információk, illetve a jelentősebb fajok ellen alkalmazható környezetkímélő, integrált védekezési technológiák is. A könyv terjedelme 396 oldal, a szöveges részeket mintegy 200 ábra (köztük 100-nál több kiváló minőségű színes fénykép) egészíti ki. A könyv melegen ajánlható erdészeti, növényvédelmi szakembereknek, és mindenkinek, aki az erdészeti rovartan iránt érdeklődik. Ára 28 DM, a szakkönyv-árak ismeretében ez kifejezetten olcsónak mondható. Megrendelhető az alábbi címen: Institute of Forest Ecology of SAS, Sturova 2, Zvolen, SK-960 53, Slovakia.

Bartha Dénes: Magyarország fa- és cserjefajai – Mezőgazda Kiadó, Budapest, pp. 302.

Az elmúlt évtizedben több, fa- és cserjefajokkal foglalkozó dendrológiai mű jelent meg hazánkban. Ezek rendszerint valamelyik külföldi kiadónál láttak napvilágot, s magyar fordításuknál nem törekedtek arra, hogy a hazai viszonyokra is érvényesek legyenek. Így számos, nálunk gyakori faj kimaradt, ugyanakkor a hazánkban elő nem forduló fajok bentrekedtek. Ezért törekedett a szerző arra, hogy Magyarország fa- és cserjefajait külön kötetben bemutassa és közreadja.

A könyv valamennyi őshonos fás növényünket sorra veszi, ez alól csak a bonyolult taxonok (pl. rózsák, földi szedrek) képeznek kivételt. Ezeket egyszerűsített formában tárgyalja a kötet. Hozzájuk csatlakoznak még a hazánkban gyakrabban kultivált vagy elvaduló, nem őshonos fa- és cserjefajok is. A könyv felépítése sajátos, minden faj egy szövegoldal és egy ábraoldal terjedelmet kap. Így a szöveges leírás mellett közvetlenül tanulmányozhatók az ábrák. A fajok ismertetése a magyar névvel és a gyakoribb társnevekkel kezdődik, melyet a tudományos név, illetve a szinonim nevek követnek. Megtaláljuk a faj angol és német elnevezését is.

Az *alaki jellemzők* ismertetésénél a termetre, törzsalakra, kéregre, koronátípusra, ágrendszerre való utalás után a vessző és rügy, továbbá a hajtás és levél bemutatása következik, amelyhez a virág (virágzat), termés és mag ismérvei csatlakoznak.

A *biológiai jellemzőknél* a faj életkorára, növekedésmenetére, virágzási, terméséresi, terméshullási idejére, őszi lombszíneződésére, sarjadzóképeségére találunk utalásokat.

Az *ökológiai jellemzőknél* a négy generális ökológiai tényező alapján a hőigény, vízigény, fényigény, talajkéihatás bemutatása következik egy-egy szakszóval.

Az *elterjedési területet* a nagyobb természetföldrajzi egységek felsorolásával értékelte a szerző, amelyhez a klímajelleg megadása is társul.

Az *előfordulásnál* részint a Kárpát-medencére vonatkoztatott vertikális fellépés, részint a horizontális megjelenés tájegységei szerepelnek. Ezek után az *élőhelyet* találjuk, amely az erdőtársulás-csoportok rendszerét követi. Az *egyéb jellemzőknél* a védettségre, veszélyeztetettségre, a faanyag minőségére, kertészeti alkalmazásra találunk információkat, de itt kerülnek bemutatásra a faj sajátosságai is. Az ábraoldalon a hajtás, vessző, virág/virágzat, termés és mag, csíranövény vonalas rajzait lehet tanulmányozni. A kötet kiegészül még az élőhelyek részletesebb bemutatásával, ahol a termőhelyi sajátosságok mellett az ott jellemző fa- és cserjefajok is kiemelésre kerültek, továbbá a festő- és cserzőnövényeket, mérgező és pollenallergiát okozó fajok táblázataival.

A könyv legnagyobb előnye a tömörség. A fenti jellemzők egy-egy félmondatral vagy szakkifejezéssel vannak bemutatva, így a kis terjedelem ellenére nagyon sok információval találkozunk. Az A5-ös nagyság pedig lehetővé teszi, hogy a könyvecskét a terepre is magával vihesse az érdeklődő.

A kötet esztétikus megjelenítése a Mezőgazda Kiadó szorgos munkáját dicséri, s ajánlható mindazoknak, akik a természet iránt érdeklődnek vagy azért agógnak.

Fa – erdő – madár

Baranyai Decsi János Adagiorumában (Bártfa, 1598)

Addig hántsd a *hárszét*, míg hámlik. 3.4.1.10. (Heltai a Croniciában a XV. szd. végéről, Kinizsi Páltól idézi, a mai erdélyi gyűjtekben is előfordul.)
Annyit tud (azaz ért) hozzá, mint a *bagoly*; az Ave Mariához. 5.10.5.3.
Bagoly is bíró házában (fészében). 4.4.1.3. stb.
Csacsog, mint a *tecske (szajkó) varju*. 2.3.10.6. (2.7.2.9.) 1.1.2.10
Ugy csaltog, mint a tűzön égő *cserfa*. 2.6.10.6.
Nám oly kevély, mintha övé volna a *dióféig*. 2.8.2.6.
A *diótának* veréssel veszik hasznát. 1.6.6.2.
Nám oly mohón esel neki, mint az dísznő a *makknak*. 2.5.4.9.
Ugy éhezik, mint a *farkas*. 1.2.8.4.
Ember embernek *farkasa*. 1.1.5.6.
Hires *eperre* nem kell kosárral menni. 1.7.2.10.
Erdőre vinni fát. 1.5.10.10.
Ne indulj *erdőre*, ha sarud nincs. 4.5.8.10.
Erdőt akarsz szántani, maga gyeput sem szánthatsz. 2.7.8.2.
Erős, mint a *somfa*. 1.5.9.10.

Egy *fa* nem *erdő*. 1.4.2.10. – Egy szál *fa* nem *erdő*. 4.10.1.7a
Mint az *fa*, úgy nem mer szólni. 2.8.2.8.
Nagy *féla* vágja a fejszét. 1.1.5.3.
Nem léssen a hitván *féla* jó gyümölcsse. 1.7.4.2.
Fától szakadt ember. 1.6.10.6. – Nem atyától szakadtál te, hanem *fától*. 4.4.3.6.
Az ki sokat *farag*, sok *forgácsot* ejt. 1.2.6.2b
Csak szőrit veti el a *farkas*, nem természetit. 3.3.2.2.
Oly komor, mint egy verembe esett *farkas*. 5.1.4.7.
Nem eszi meg a *farkas* az ő fiát. 4.6.9.2.
Akármind is mondjad az *farkasnak*, hogy paternoster, de ő mind azt mondja, hogy bárányláb. 3.7.4.9.
Farkasnak mutatsz *erdőt*. 1.1.8.9. – Nem kell *farkasnak* *erdőt* mutatni. 2.8.6.2.
Farkas emlegetnek, kert megett kullog. 4.5.2.3.
Farkasa bizni bárányt. 3.6.3b.8.
A *harist* az ő maga nyelvén fogják meg. 1.3.1.2b
Kegyetlen, mint a *farkas*. 5.8.9.2.
Egy körtvély nem sok ugyan sok *medvének*. 5.6.6.10.
Hitván *madár*az, ki az ő maga fészket megrutítja. 4.2.4.3.
Meg sem fogtad, s addig *mellyeszted*. 1.5.10.8. (kopasz-tod)
Aki mézet akar enni, *mélét* ölje előbb meg. 2.9.1.7.
Nem indul meg *nádszál*, fuvás nélkül. 1.4.9.6.
Nyúl látánk, nem léssen jó szerencsénk. 2.10.1.9.

A *róka*hoz két kézzel kell kapni. 5.10.8.2.
Nehéz az agg *rókát* az törbe ejteni. 1.8.1.3.
Hol láttad, hogy *róka* szántson. 2.6.1.6.
Nincs oly agg *róka*, kinek bőre az csávába nem kerül. 2.4.10.5.
Nem egy vágással (vágással) esik le az *tölgyfa*. 1.7.1.3., ill. 1.1.8.10.
Jobb ma egy *veréb*, hogysen holnap egy *tűzok*. 2.3.7.7.
Olyan, mint az *veréb* az *keselyű* ellen. 1.2.10.1.
Kakukknál is ravasz. 4.3.1.7.
Mint az *bagoly*, nem aluszik éjjel. 4.4.3.8.
Olyan ő, mint az *gyümölcsfa*, ha terem, hasznát veszik, 4.8.3.10.
Hálaadattan *kakukk*. 4.5.4.10.
Makkos király. (?) 4.6.3.4.
Oly ritka vagy, mint az *kakukk* az mezőn. 4.7.9.1.
Igen *somfának* főző. 5.1.5.4. (Kis Viczay szerint: szoros markú.)
Szép a *levele*, de semmi az *gyümölcsse*. 5.1.8.3.
Ne hasonlíts *sólymot* varjuhoz. 5.2.6.6.
Olyan ő, mint az *gyümölcsfa*, ha terem, hasznát veszik, ha nem terem, vagdalják. 5.2.10.4.
Egyébkor is láttam én ágon *tar-varju*. 1.8.8.1.

Dr. Paczolay Gyula

Megjegyzés: Az adatokat követő négyjegyű szám közül az első chílias (ezres), a második centuria (száz), a harmadik a decas (tizes), a negyedik pedig a decason belüli sorszám (1-10)

ROVATVEZETŐ: ORMOS BALÁZS

Főtitkári beszámoló
(1999. szeptember 1.
– október 24.)

Szeptember 7-én tartotta ülését a Szociális Bizottság. A helyi csoportoktól beérkezett igények elbírálása-kor, az 1997. évi adó 1%-ából befolyt összegből, a választmány által elfogadott 400 000 Ft összeg került szétosztásra a rászoruló erdészeti dolgozók között.

Szeptember 8-án Egyesületünk irodájában Káldy József elnök fogadta az együttműködés szellemében az Erdészeti és Faipari Dolgozók Szakszervezetének főtitkárát, Herczeg Miklóst. A megbeszélésen jelen volt főtitkárunk is.

Szeptember 9-én a SEFAG Rt. Lábodi Erdészeti területén, Sziágyon került átadásra a már évek óta működő erdei iskola új tanterme. A csodálatos környezetben kialakított erdei iskola példáulértékű együttműködés keretében dolgozik a helyi önkormányzattal és iskolákkal. A rendezvényen főtitkárunk, úgyszintén az Erdészeti Erdei Iskolák Szakosztály elnöke képviselte egyesületünket.

Szeptember 14-21. Egyesületünk az erdészeti ágazat felső vezetői részére szervezett továbbképzést biztosító tanulmányutat Norvégiába (külön beszámoló készül).

Szeptember 22. Végzés érkezett a Fővárosi Bíróságtól, mely szerint a bíróság a 385. sorszám alatt nyilvántartásba vett Országos Erdészeti Egyesületet 1998. január 1. napjától közhasznú szervezetté minősíti. Ez azt is jelenti, hogy új Alapszabályunkat a bíróság elfogadta.

Szeptember 23-án az OEE Felügyelő Bizottsága ülést tartott. A főtitkár beszámolt az elmúlt időszakban történt fontosabb történésekről. A FB határozata alapján három területen indít ellenőrzést az OEE gazdálkodását érintően: a Vándorgyűlés, az OEE irodák felújítása, a WOOD TECH Erdészeti Szakvásár és Szakmai Fórum szervezését érintően.

Szeptember 25. – október 3. Egyesületünk szervezésében erdészeti csoport vett részt lengyelországi tanulmányúton (külön beszámoló készül).

Szeptember 27-én indult a III. Erdők Hete programsorozat. A megnyitót a Magyar Tudományos Akadémia nagytermében tartottuk, az Agrártudományok Osztályával közös szervezésben. Az ülésen felszólalt a rendezvény fővédnöke, Glatz Ferenc akadémikus, az Akadémia elnöke. A rendezvény előtt dr. Solymos Rezső akadémikus és Ormos Balázs főtitkár sajtófogadást tartott a megjelent újságíróknak és televíziósoknak. Megállapítható, hogy a rendezvény kinőtte a kezdeményező Erdészeti Erdei Iskola Szakosztály lehetőségeit, a társadalommal való kapcsolattartás ágazati érdek, és ilyen szintű támogatást igényel (részletes beszámoló készül).

Szeptember 27-én Káldy József elnökünk részt vett és felszólalt az Erdészeti és Faipari Dolgozók Szakszervezete által szervezett Erdészeti és Faipari Szakszervezetek Világszövetsége és az ILO közös rendezésében tartott Európai Munkaügyi Konferencián Budapesten, ahol tizenöt nemzet képviseltette magát.

Szeptember 27-én az Akadémián dr. Solymos Rezső akadémikus az Agrártudományok Osztályának osztályelnök-helyettese

megbeszélést folytatott az együttműködésről Káldy József elnökkel és Ormos Balázs főtitkárrel.

Szeptember 28-án főtitkárunk szakmai egyeztető megbeszélésen vett részt az FVM Erdészeti Hivatalban, a jövőben bevezetésre tervezett új erdőfelújítási támogatási rendszer témájában.

Szeptember 29. Egyesületünk főtitkára szakmai egyeztető megbeszélésen vett részt az Országgyűlési Irodaházban a jövő évi költségvetés erdészeti részének megvitatása tárgyában.

Szeptember 29. Levélben fordultunk az Országgyűlés titkárához, hogy Egyesületünket vegyék fel az Országgyűlés „lobby” listájára, ezáltal a bennünket érintő témákban hivatalos meghívást kapunk az ülésekre.

Október 5-6. A Bükkben és a Mátrában rendezték közös szakosztályülését az Erdőfeltárási és Erdei Vasutak Szakosztályok. A rendezvényen az Elnökség képviselőjében Ormos Balázs vett részt a tartalma programon (külön beszámoló készül).

Október 7. Elkezdődött a jövő évi WOOD TECH szervezése Sopronban. Herczeg Miklós EFDSZ főtitkárrel, Rákóczi József, Sopron város sportfelügyelőjével Ormos Balázs főtitkár egyeztetett, a WOOD TECH-hez kapcsolódó szakszervezeti sportnapok megrendezése ügyében. Szándékunk szerint a két rendezvény összekapcsolása eredményeként mintegy 7-800 fő erdészeti dolgozót láthatnánk vendégül Sopronban. A WOOD TECH programját (kiállítás, konferencia) is a nagyszámú résztvevő igényeihez kívánjuk igazítani.

Október 11. Az OEE irodájában Telegdy Pál MEGOSZ elnök fogadta Káldy József elnök és Ormos Balázs főtitkár. A megbeszélésen az egymás rendszeres tájékoztatásán kívül a két szervezet közötti szakmai együttműködés lehetőségei kerültek szóba.

Október 11. Sajtótájékoztató keretében bemutatása „Az ember és az erdő II.” c. videofilm a Vajdahunyad-várban. A Pápai Gábor főszerkesztőnk által írt és szerkesztett film a megjelent diákok és pedagógusok körében nagy tetszést keltett. A rendezvényt levezette és beszédet mondott Káldy József elnök. Az Egyesület rendezvényét megtisztelték az iskolásokon és pedagógusokon kívül partnereink és tagtársaink. A film kapható a Pilisi Parkerdő Rt.-nél (részletes beszámoló készül).

Október 11. Az FVM Erdészeti Hivatalában Barátossy Gábor elnöknel tett látogatást Káldy József elnök és Ormos Balázs főtitkár. Tájékoztató megbeszélést folytattak a jövő évi költségvetési törvény és a vadászati törvény módosítása tárgyában. Az Erdészeti Hivatal és az Egyesület közötti kapcsolat rendszeres és rendezett. Az Egyesület továbbra is együttműködő segítségét ajánlja fel a hivatal dolgozóinak, hogy túlterheltségüket valamelyest csökkenteni lehessen és alkalom legyen az egyesületi rendezvényeken gyakrabban képviseltetni magukat.

Október 12. Az Országgyűlés irodaházában tartott mezőgazdasági bizottsági ülésen vett részt főtitkárunk. Az ülés napirendjén a 2000. évi költségvetés vitája szerepelt. Egyesületünk négyéves programjában kiemelt helyen szerepel az ágazat pénzügyi költségvetési támogatási szintjének emelése. Egyesületünk az érintett szakosztályokkal, az Akadémiával, erdészeti szervezetekkel és pénzügyminisztériumi kollégákkal, és kiemelten az Erdészeti Albizottsággal, folyamatosan dolgozott azon, hogy a következő év költségvetéséből az ágazat helyéhez, tevékenységéhez méltó összegű, emelt támogatását volt celszerű kiemelten kezelni: erdőtelepítés, közcélú feladatok és közjóléti feladatok. Ezúton is kérjük tagtársainkat, hogy az ágazat jövőjét jelentősen befolyásoló költségvetési támogatás növelése ügyében saját kapcsolataink keresztül tegyenek meg mindent, a tisztesség határain belül.

Október 13. Ezen a napon tartotta a Parlament Mezőgazdasági Bizottsága soron következő ülését, melyen a vadászati törvény módosítására tett indítványt tűzte napirendre. Egyesületünket az ülésen Buzgó József, a Vadgazdálkodási Szakosztály tagja, a SEFAG Rt. vadászati vezetője képviselte. Egyesületünk kikérte véleményalkotásához az érintett szakosztály véleményét, továbbá az Erdészeti Hivatal, az ÁPV Rt., a magánerdő-tulajdonosok képviselőinek észrevételeit és alakította ki álláspontját. A benyújtott törvényjavaslat a magánerdő és földtulajdonosok érdekeit kívánja elsősorban érvényre jutatni. Azonban ma nem kellő készülségi fokú a nevesítés és földnyilvántartás, ezért többségében megint a spekulánsoknak fogunk kedvezni. Az adminisztratív akadályok elhárú-

Az OEE székesfehérvári (Vadex) csoportja sikeres klubdelutánt tartott a Mezőföldi Erdők Hete rendezvénysorozaton belül, 1999. szeptember 30-án.

A világot látott kollégák a külföldi tanulmányutak tapasztalatairól adtak számot.

Kisteleki Péter a skóciai – angliai, Tokodi László a svájci és Balsay Zsolt a szlovéniai erdőben szerzett élményeit osztotta meg a szép számú érdeklődővel.

lása és az EU csatlakozás kapcsán kialakítandó regionális és egyéb határok rögzítésével együtt lehet a törvényt módosítást megnyugtatóan elfogadni.

Október 13. Folytatódnak a régióértekezletek. Egyesületünk technikusokért felelős alelnöke, *Répszky Miklós* és *Pápai Gábor* főszerkesztő kezdeményezésére az értekezletre a régió csoportjából 4-5 fő erdésztechnikus kerül meghívásra, képviselve a magán- és az állami szektort. Az első értekezletet Kaszón tartottuk. A tanulmányokat az értekezletek befejezése után foglaljuk össze.

Október 14. Soron következő technikus régióértekezletet a Fertőd melletti Sarródon tartottuk a Fertő-Hanság Nemzeti Park székházában. *Dr. Kárpáti László* igazgató köszöntötte a megjelenteket, ismertette a nemzeti park tevékenységét. Az értekezlet után a nemzeti park munkatársa által főzött halászlé mellett folytatódott a baráti beszélgetés.

Október 14. E napon nyitotta meg *Káldy József* elnök a soproni Erdészeti Múzeumban a „133 éves az Országos Erdészeti Egyesület” c. időszakos kiállítást, mely múzeum igazgatója, *Rácz Józsefné dr.* vezetésével került összeállításra.

Október 18. Elnökségünk ülést tartott az egyesületi klubban. Napirenden a következő témák szerepeltek:

1. A négyéves OEE programban meghatározott és az elnökségi tagok funkcióiból eredő feladatok meghatározása, szétosztása. Az elnökség tételesen meghatározta a négyéves programban megfogalmazott feladatokat és az elnökség és alkalmazottak között nevesítve szétosztotta. Cél, hogy a ciklus végére biztonságosan és felelősséggel megvalósuljanak a kitűzött feladatok, valamint az elnökség munkájában a közös teherviselés érvényesüljön.

2. Magyar Erdészek Világtalálkozója 2000. rendezvény.

3. Egyesületünk 2000. évi program- és pénzügyi tervének előkészítése.

Elnökségünk az alábbi határozatokat hozta:

11/1999. október 18. sz. határozat: Tekintettel arra, hogy a „Magyar Erdészek Világtalálkozója 2000.” tervezett rendezvényvel kapcsolatban, az Erdészeti Lapokban megjelent felhívásra kevés visszajelzést kaptunk, továbbá, hogy az OEE a jövő évi nagy számú rendezvény miatt nehezen tudná megoldani a rendezvény előkészítését és lebonyolítását, ezért nem tudja 2000-ben megszervezni a világtalálkozót. Az ezzel kapcsolatban határozatról közleményt kell megjelentetni az Erdészeti Lapokban. Ugyanakkor a „Kapocs” című újságban megjelent felhívás alapján az Országos Erdészeti Egyesület is bejelentkezik, megadja e-mail címét és ezen az úton is kéri a külföldön élő magyar erdész kollégákat, hogy vegyék fel a kapcsolatot a világháló segítségével egyesületünkkel, s így egyfajta internetes találkozó alakulhasson ki.

12/1999. október 18. sz. határozat: Az OEE elnöksége úgy határozott, hogy a tagság minél szélesebb körének megszólítása érdekében a következő évi Vándorgyűlést megelőzően az OEE szervezzen „erdei tusát” erdésztechnikusok részére, melynek díjkiosztására a Vándorgyűlés első napján kerüljön sor.

Ezen kívül a 2000. évi „Erdők Hete” rendezvényesorozat keretében regionális szinten egy úgynevezett „Erdész napot” kell szervezni.

13/1999. október 18. sz. határozat: Az OEE elnöksége úgy határozott, hogy az egyéni tagdíjakat 2000. évben nem emeli és ilyen tartalmú előterjesztést tesz a küldöttközgyűlésnek jóváhagyásra.

14/1999. október 18. sz. határozat: Az OEE elnöksége az SZJA 1%-ból az 1999. évi befiztésekkel várható, mintegy 1,8 milliárd Ft alábbiak szerinti felhasználását határozta el:

- Szociális segély 600 000 Ft
- Bedő szobor másolat készítése 400 000 Ft
- Erdészeti emlékhelyek c. kiadvány 800 000 Ft

A fenti célokra fel nem használt összeg működési célokra fordítható.

Október 21. A Gépesítési Szakosztály kihelyezett ülést tartott a Gemenc Rt.-nél, Pörbölyön. A rendezvényen részt vett és az OEE tevékenységéről tájékoztatót tartott főtitkárunk (beszámoló készül).

□

Beszámoló az OEE küldöttségének részvételéről a Német Erdészeti Egyesület 100 éves jubileumi közgyűlésén

Résztevők: *Répszky Miklós*, technikus alelnök; *Szőnyi János*, erdészvezető, Pécs; *Ripszám István*, titkár, Pécs; *dr. Viharos Zsolt*, általános alelnök.

Az ünnepi közgyűlés színhelye Schwerin város volt, ahol az alakuló kongresszus is történt 100 évvel ezelőtt.

A közgyűlést az erre a célra átrendezett sportsarnokban tartották meg.

A rendezvény jelszava: „Hosszú távú felelősség az erdőért”.

A jelenlévő, nagyszámú és magas rangú vendégek világosan kifejezték, milyen nagy az egyesület megbecsülése, presztízse. (Nem úgy, mint Szolnokon.)

Az össznémet kormány földművelésügyi minisztere „Torgyános lendületű” beszédet mondott; a vendéglátó tartomány kormányát a tartományi miniszterelnök és több miniszter képviselte, és méltatta is az ünnep jelentőségét.

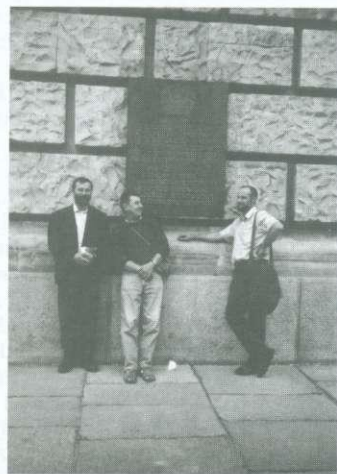
A közgyűlés általában lendületesebb, politikusabb volt a mienknél.

A kongresszuson két előadás hangzott el. Az egyik részletesen felölelte az egyesület 100 évének történetét, a másik előadásban *Töpfer* professzor lenyűgözte hallgatóságát azzal az ismertetővel, amelyben a föld erdőterületének sorsát és az emberiség sorsát állította párhuzamba.

Töpfer – aki volt földművelésügyi miniszter is Kohl kormányában – Kenyában az ENSZ 50 fős kutatócsoportját vezető, fő kutatási témájuk a trópusi erdők sorsa. Az egész előadás lenyűgözően közvetlen és ezzel együtt nagyon emberi volt. Pl. a pincér a szomjas előadónak egy tálcan egy pohár vizet és egy pohár sört hozott. *Töpfer* – bolond lennék, ha itthon vizet innék felkiáltással – elvette a sört és szépen elkortyolgatta.

Mondanivalójának összefoglalásul hangsúlyozta:

A civilizált országoknak kötelessége, hogy ne csak saját országuk erdeit tegyék rendbe, tartsák kiváló állapotban, hanem a trópusi er-

dőkbe is beruházniuk kell. Ennek elhagyása esetén a civilizált világ tönkreteszi önmagát is.

A második napon öt témában hangzottak el előadások:

- Európai erdészeti politika;
- Fa mint a jövő alapanyaga;
- Erdőtulajdon és szervezet;
- Erdőművelési stratégiák;
- Feladatok az erdészeti szakma nyilvánossága érdekében.

A nap másik és talán a négynapos rendezvény lehangulatossabb része a „születésnap parti” volt. A parti közben volt mód, hogy a meghívott delegációk elmondhassák üdvözlésüket. Így a finn, svéd, osztrák, szlovén, magyar küldöttség kért szót.

Az OEE nevében dr. Viharos Zsolt alelnök gratulált a 100. születésnaphoz. Méltatta a két egyesület régi keletű és kiváló kapcsolatát. Ismertette, hogy 2000 MÁJUSÁBAN TAPOLCÁN EURÓPAI BÁNYÁSZ-KOHÁSZ-ERDÉSZ TALÁLKOZÓ LESZ, amelyre a résztvevőket a szervezőbizottság nevében meghívta.

A harmadik napon szakmai kiránduláson vettünk részt a város-hoz közeli Fridrichsmoor-Hanság jellegű erdőterületén.

Délután vár, kastély, múzeumlátogatás volt Neustadt-Lewe város közelében.

A háromnapos programot velünk együtt élvezte végig, minden lépésünket segítette Rainer Köppe erdészvezető Dargun erdészetétől. Mindannyian hálásak vagyunk neki, köszönjük kollegiális és emberi segítségét.

Utazás közben kisebb kitérőket tettünk, így megcsodáltuk Bad Schavdonnál Königstein várát; Berlin belvárosát és a Reichstag üvegkupoláját belülről (másfél órai sorbanállás után); Prága történelmi részét esti fényben.

Kép és szöveg: dr. Viharos Zsolt

**Emlékeztető
az Erdészeti Lapok 1999. október 12-i
szerkesztőbizottsági üléséről
(szerkesztett)**

Helyszín: Budapest, Fő u. 68. (OEE tanácsterem)

Az ülésen nem tudott részt venni: dr. Bartha Dénes, dr. Bondor Antal, Gencsi Zoltán, Oláh Tibor, Pintér Ottó, Szakács László, Tóth Miklós.

Bejelentések, tájékoztatások, felkérések:

Címváltozások (új lakcímek): dr. Somogyi Zoltán 1037 Budapest, Folyóka u. 14. III/12.; dr. Járasi Lőrinc 3525 Miskolc, Tiszehonvéd u. 18. IV/5.

Decemberben nem lesz szerkesztőbizottsági ülés.

- A SzB kéri a főszerkesztőt, hogy a januári ülésre a rendelkezésre álló cikkekről készítsen egy teljes körű induló listát, majd a továbbiakban ismét csak az újonnan érkezettekről kérünk kiigytét.
- Beély Miklós, Schalkház Lipót és Kristó Lászlóné az EL-ban megjelent egyes írásokkal kapcsolatos véleményét – kérésük ellenére – nem jelentjük meg a lapban, hanem levélben válaszolunk rá. Az első kettőt Pápai Gábor, a harmadikat dr. Szikra Dezső válaszolja meg. A döntés a jelenlévők egyhangú véleménye alapján született.
- A SzB felkéri dr. Szikra Dezsőt, hogy vegye fel a kapcsolatot Szabó Győzővel egy „Faipari tájékoztató” című állandó rovat beindításának lehetőségéről.
- A SzB felkéri dr. Somogyi Zoltánt, hogy az interneten folyó erdész-ökológus vitát kísérje figyelemmel, és ha lehetséges, készítse róla tömörítvényt a lap számára.

A szeptemberi ülésen megegyezett a Bizottság, hogy minden tag írásban értékeli az idei lapszámokat, illetve összefoglalja, hogy milyennek szeretné látni a lapot, mit módosítana-javítana, mit szeretne elérni a lappal kapcsolatban, mit tartana előrelépésnek az eddigiekhez képest.

Sajnos mindössze három anyagot kaptam (dr. Király Pál, dr. Bartha Dénes, Répászky Miklós), így a „szintetizálásnak” semmi értelme nem volt.

Ísmét kérek minden kedves bizottsági tagot (aki még nem tette meg), hogy adja meg rövid értékelését.

Az ülésen az írásos anyagok mellett szóban azért kifejtette minden jelenlévő a gondolatait. Ezekből született a SzB két felkérése dr. Somogyi Zoltán, illetve dr. Szikra Dezső felé.

Dr. Somogyi Zoltán felvetette, hogy a tudományos cikkek ügye nincs rendezve, ugyanis hiába állt fel az albizottság a tudományos cikkek fogadására – tudományos cikk nem érkezett be.

Dr. Szikra Dezső

OKTATÁSI FÓRUM

Az Oktatási Szakosztály éves munkaprogramja szerint október 7-én megtartotta első nyilvános rendezvényét, az Oktatási Fórumot. A fórum első részében előadások hangzottak el:

Dr. Benedek András helyettes államtitkár (Oktatási Minisztérium) előadásában azt fejtegette, hogyan függenek össze a magyar szakképzési rendszer változásai a munkaerőpiaci kérdésekkel, illetve a munkanélküliség diktálta átképzési szükségletekkel.

Dr. Marton István főosztályvezető (FVM, Oktatási, Kutatási és Műszaki Fejlesztési Főosztály) tájékoztatta a résztvevőket, hogy a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium továbbra is ragaszkodik ahhoz, hogy maga felügyelje a saját szakképzését. Az Oktatási Minisztériummal kötött egyezség alapján az FVM több mezőgazdasági középiskola fenntartását átveszi. Az elképzelések szerint ezek az iskolák lennének a mezőgazdasági szakképzés regionális központjai. Ezeknek az iskoláknak a köre még nem eldöntött, de erdészeti iskolák is lesznek közöttük. Biztosnak tekinthető eddig, hogy a mátrafüredi Vadas Jenő Erdészeti Középiskola egyikük lesz, miután sem Gyöngyös, sem Heves megye önkormányzata nem kívánja az iskolát fenntartani.

A következő előadó dr. Lengyel Sándor főigazgató (Agrárszakoktatási Intézet) az intézet tevékenységéről beszélt. Megtudhattuk, hogy az ASZI feladata az FVM megbízásából rendszeresen felülvizsgálni és karbantartani az OKJ (Országos Képzési Jegyzék) mezőgazdasági tárcához tartozó szakmáit. Ehhez szakmánként elkészíti a szakmai és vizsgakövetelményeket, majd ezt követően a szakmák oktatásának programját (tantervét) és a hozzá tartozó tankönyveket. Ugyancsak az ASZI hatáskörébe tartozik a mezőgazdasági iskolákban tanító mérnöktanárok továbbképzése és különböző szakmai vetélkedők szervezése.

Barátossy Gábor (Erdészeti Hivatal) elnök az erdészeti igazgatás és a szakoktatás kapcsolatáról tartott előadásában kiemelte a tulajdonváltás okozta helyzetet, és az új tulajdonosok képzésében az iskolákra háruló szerepet.

Az előadásokat követően Andrácsné dr. Ambrus Ildikó (Bedő Albert Erdészeti Szakiskola és Kollégium, Ásotthalom) összegezte azokat a kérdőíveket, amelyeket az erdőgazdaságok töltöttek ki a szakképzést véleményezve.

A fórum második részében az erdészeti szakképző intézmények (Erdőmérnöki Kar, szakközépiskolák és szakmunkásképzők) vezetői ismertették iskolájuk jelenlegi helyzetét és a közeljövő elképzeléseit.

Dr. Folcz Tóbiás

□

Értékes anyaggal bővült könyvtárunk archív iratállománya. *Dr. Danszky István* tisztelt kollégánk nemes adományaként tulajdonunkba került a szerkesztésében ezeltől 33 évvel megjelent „Magyarország erdőgazdasági tájainak erdőfelújítási, erdőtelepítési irányelvei és eljárásai” c. mű négy lektori, 32 szakbizottság bírálati és 12, a gyorsan növekvő fajok felülvizsgálatára vonatkozó jegyzőkönyv, vélemény és észrevétel eredeti példánya.

A 33 évvel ezelőtt kiadott műről egy kívülálló lap könyvismertetőjéből idézzük: „E tíz kötetből álló sorozatban a magyar erdőgazdálkodás történetében mérföldkövet jelentő hatalmas mű látott napvilágot. E sorozat azért jelent fordulópontot, mert az 1957 óta biológiai alapokra helyezett, modern szemléletű erdőgazdálkodás eddigi eredményeinek összefoglaló enciklopédiája.” (Bot. közl. 53. kötet I. füzet 1966. – Simon Tibor)

A most átadott iratanyag összevetéséből, 33 év távlata után a mi emlékezésünk öveze tisztelet és megbecsülés annak a volt 92 főből álló kiváló „erdőművelő aranycsapat” ma még élő és már kedves emlékü tagjait, akik közreműködő munkásságukkal közkinccsé tették az ún. „erdőművelők Bibliáját”, amivel új lendületet adtak az erdőgazdálkodásnak és ezzel új korszakot nyitottak a magyar erdészet történetében.

Riedl Gyula

□

Fővárosi Bíróság
13. Pk. 60.427/1989/19.

Végzés

A bíróság a 385. sorszám alatt nyilvántartásba vett Országos Erdészeti Egyesületet **1998. január 1. napjától közhasznú szervezetté minősíti.**

E végzés ellen a kézbesítéstől számított 15 nap alatt lehet fellebbezni.

Indokolás: Az egyesület elnöke 1998. május 29-én kérte az egyesület közhasznú szervezatként történő nyilvántartásba vételét.

A bíróság a becsatolt alapszabály-módosítás és egyéb iratok alapján megállapította, hogy az egyesület az 1997. évi CLVI. tv. (Khtv.) 26. § c/ pontjának a 2. alpontjában foglalt szociális tevékenység, a 3. alpontjában foglalt tudományos tevékenység, kutatás, a 4. alpontjában foglalt nevelés és oktatás, képességfejlesztés, ismeretterjesztés, a 6. alpontjában foglalt kulturális örökség megővése, a 8. alpontjában foglalt természetvédelem, a 9. alpontjában foglalt környezetvédelem, a 19. alpontjában foglalt euroatlanti integráció elősegítése közhasznú tevékenységet folytat, működési szabályai pedig mindenben megfelelnek a Khtv. előírásainak, ezért a Khtv. 22. § (3) bek. alapján a rendelkező rész szerint határozott. A bíróság a közhasznú jogállás kezdő időpontját a Khtv. 27. § (1) bek. alapján állapította meg.

Budapest, 1999. évi szeptember hó 22. napján
Magyarné dr. Erőss Monika sk.
bíró

□

A Soproni Egyetem Gyakorlóiskolája lettünk

Iskolánkat a Roth Gyula Erdészeti, Faipari Szakközépiskola és Kollégiumot az oktatási miniszter F – 301273/1999. számú határozatával 1999. szeptember 1-től a Soproni Egyetem fenntartásában működő gyakorlóiskolává nyilvánította. Nagy örömünkre és remélhetőleg kölcsönös megalégedettségre nyugvópontra jutott az a jó ideje tartó bizonytalanság, amely az országos beiskolázású intézmény fenntartója körül kialakult.

A város vezetése és az Egyetem között létrejött megállapodás után született ez a számunkra kedvező döntés.

Jó érzés az a tudat, hogy mostantól már egy szakmai háttérű fenntartás mellett újra csak az érdemi munkára kell koncentrálnunk.

Mit jelent a gyakorlóiskola?

A pedagógusképzésben, így a mérnök-tanárképzésben is szükség van olyan bázisokra, amelyekben a tanárjelöltek a tanítási gyakorlatukat elvégezhetik.

Mérnök-tanár jelöltek és szakoktatók meghatározott rend szerint fogják látogatni az intézményben folyó gyakorlati foglalkozásokat, elméleti órákat, illetőleg tanítási gyakorlat keretében 15 órát tartanak meg. Ezek irányítására és koordinálására az iskola legjobb tanárai vezetőtanári megbízást kapnak.

Mit jelent ez az iskola finanszírozásában?

A közoktatási intézmények, így iskolánk is meghatározott normatívák szerint részesül az állami költségvetésből. A gyakorlóiskolák esetében ez kétszeres normatívát jelent, amely fedezetet nyújt a pedagógusképzésben való részvétel többletköltségeire és a gyakorlóiskolától joggal elvárt személyi és tárgyi feltételek javítására.

Természetesen továbbra is kérjük és számítunk a gazdálkodó szervezetek szakképzési hozzájárulásaira, amelyek nélkül még a megemelt normatíva sem elegendő ezeknek a feladatoknak a maradéktalan ellátására.

Rövid idő alatt el kell érünk, hogy eszközzrendszerünk az európai országok szakképzéséhez hasonlóan megfeleljen a legmodernebb szakmai elvárásoknak.

Mit jelent az Egyetemmel, mint fenntartóval való együttműködés területén?

Lényeges lépés volt, hogy az első perctől kezdve egy kölcsönös együttműködési szándék nyilvánult meg, amely a fennálló jogszabályok mentén biztosítja a hosszú távra tervezhető szakmai munka alapfeltételeit.

Összehangolt képzési koncepcióval az egyetem akkreditált szakképzést szervezhet, melynek elsősorban a gyakorlati bázisát adjuk. Erősíteni lehet a felsőfokú képzés felé irányuló végzősök továbbtanulási szándékait.

A szakmai fejlesztések során közös pályázatokkal, közös célok egyeztetésével kiküszöbölhető a párhuzamos beszerzések, jobban kihasználhatók az intézmények adottságai.

Reményeink szerint mihamarabb kialakulnak mindazok a szervezeti, gazdálkodási, működési elképzelések, amelyek a két intézményre vonatkozó, de jelentősen eltérő törvényi szabályozás mentén biztosítják a szakma érdekében végzett közös munkánkat.

Dr. Rónai Ferenc

□

Nyári egyesületi programok a Gyulai Csoportnál

Az elmúlt nyár mozgalmasan telt el Békésben.

Első alkalommal rendeztük meg július 10-én az „erdész gyermeknapot”. A program a DALERD Rt. Délalföldi Tájékoztatói Központja segítségével készült. Legfőbb segítőknek *Vid Katalin* tanárnő volt. A gyerekek számára repült az idő a különböző programok alatt, a felnőttek is bepillantást kaptak a Tájékoztatói Központ tevékenységébe.

Amíg a gyerekek játékos erdőismereti versenyeken, sport feladatokban vagy kézműves munkákban vettek részt, addig a felnőttek a játékvezetői feladatokat látták el. A családi rendezvény emlékezetes napja lett a gyerekeknek.

Erdészeti és erdészeti növényvédő technikus vagyok, 30 éves gyakorlattal. Munkahelyem megszűnése miatt **munkát keresek.** Minden megoldás érdekel.

Telefon: (82) 487-019 (18 óra után) vagy (20) 920-6894 (üzenetrögzítő is).

Segítségüket előre is köszönettel

erdész üdvözlettel:

Bese Sándor
erdész

Ez évben is – sok éves hagyományként – sor került a „remetei erdősz piknikre”. A július 31-én megtartott rendezvény a legnagyobb létszámú programjaink közé tartozik. A célja az, hogy a tagság részére családjukkal együtt nyújtson szórakozási, sportolási és barátkozási lehetőséget. Az egész napos „pikniken” skeet-verseny, barátságos focimeccs, sétakocsikázás szórakoztatta a résztvevőket. Kellemes tereferé folyhatott az egyébként ritkán találkozó családok között, no meg a jelenlevő több generáció képviselői között is. A közösen elköltött ebéd ugyancsak kellemes színfoltja volt a rendezvénynek.

A nyári szezon befejezéseként sikeres tanulmányi kiránduláson vettünk részt a Mecseki Erdészeti Részvénytársaságnál. Az augusztus 26-28. között lezajlott program első napján a hegyvidéki erdőgazdálkodással ismerkedtünk, és mondhatni, megdobogtatta a szívünket a sok látnivaló. *Máté János* erdőmérnök kolléga kiváló tolmácsolása tette szakmailag még tartalmasabbá a tapasztaltakat. Még aznap késő délután látogatást tettünk az árpádtetői erdőszeti erdei iskolában, ahol *Adorján Rita* tanárnő ismertetett meg munkájával bennünket. A látottak és hallottak nagy segítséget nyújtottak abban, hogy tagságunk még inkább híve legyen ennek a kiváló tájékoztatói és erdőszeti munkának.

A Körös-völgyi erdőszek szakmai programja a Vajszlói Erdészetenél folytatódott. *Túros László* Bedő-díjas erdőmérnök vezetett bennünket. Ez volt az első találkozása a békésieknek ezzel a csodálatos erdőtájjal. Az esemény értékét különösen az emelte, hogy immár csaknem száz esztendeje díszlenek szlavón tölgyek a Körösök mentén. Az akkori erdőszek és erdőtulajdonosok erről a vidékről származó makkal újították fel a legjobb termőhelyeket, a mostaniak pedig ebben a szellemben próbálják sikerrel felújítani és kiterjeszteni ezeket az értékes tölgyeseket.

Szársomlyón *Dudás György* természetvédelmi őr volt a kalauzunk, majd villányi program következt *Baschta Ádám* villánykövesdi pincéjében. A szép nóták és népdalok méltó befejezését adták meg ennek a napnak.

Szombaton ízelítőt kaptunk az egyik legrégebb magyar város, Pécs kultúrájából. Sajnos csak ízelítőt, mert Csontvári, Vasarely, Zsolnai, a Székesegyház, az ókeresztény emlékek városa napokra adhatott volna programot csoportunknak. Útban hazafelé még meg kellett állnunk a mohácsi emlékhelynél, mert erről a vidékről anélkül nem lehet hazatérni.

A felejthetetlen élményekért köszönet illeti meg *Káldy József* vezérigazgató urat a lehetőségért és a figyelmes vendéglátásért. Különösen hálásak vagyunk *Ripszám István* erdőmérnök kollégának, a baranyai csoport titkárnak a kiváló szervezésért és a baráti együttlétért.

Puskás Lajos
elnök

Emlékezés a magyar keresztény államalapítás évfordulójára

Az Országos Erdészeti Egyesület *Hábel György* aranydiplomás erdőmérnök kezdeményezésére felhívással fordult az ország városaihoz és községeihez, hogy a millennium alkalmából ültessenek tölgy emlékfát.

Elhatározták, hogy az ünnepélyes ültetést összekapcsolják a jubileumi 150. zárándoklattal. Ugyanis 1849 szeptemberében, a szabadságharc leverése után visszatért honvédek kolerajárványt hurcoltak Perenye községbe. Naponta több halottat temettek. A kétségbeejtő helyzetben Szűz Mária segítségét kérték. A járvány két hónapig dühöngött: 1849. szeptember 26-án kezdődött és november 28-án ért véget. Ez alatt a két hónap alatt harminchatan haltak meg. A járvány megszűntével fogadalmat tettek, hogy minden év szeptember utolsó vasárnapján elzarándokolak a Velem közelében lévő Szent Vid kápolnába és hálát adnak a Szűzanyának, hogy megszabadultak a sok halálos áldozatot követelő járványtól.

A körmenetet megelőző napon került sor – a magyar keresztény államalapítás millenniumára emlékezve – a tölgyfácscsa elültetésére, melyet a Szombathelyi Erdészeti Rt. adományozott a községnek.

Az ünnepség kezdetén a helyi Bokréta Népdalkör előadta a Szózatot, majd *Schalkház Lipót* alpolgármester üdvözölte az ünneplőket. Ezután Garai Gábor „Télelőn” című verse hangzott el *Pörröntő Livia* főiskolai hallgató szép előadásában. *Dr. Pethő József* vezérigazgató ünnepi beszédében szólt a tölgyfa és az erdő jelentőségéről, az ember és a természet kapcsolatáról, az igazságtalan trianoni békéről. A hatásos beszéd után került sor a tölgyfacsuháng elültetésére.

Balról:

Pethő József, Nika László és Schalkház Lipót

A megkapó ünnepséget litánia követte, melyet a község plébánosa, *Miszori Zoltán* atya mondott el.

A templom közelébe és a hősök emlékműve mellett ültetett fácscsa több évszázadon keresztül fogja hirdetni kötelezettségünket, valamint az utódaink kötelezettségét, amelyet a keresztény államiság ró Perence lakosságára.

Végül itt mondunk köszönetet az OEE szombathelyi csoporttitkárnak, *Bajczy Péternek* önzetlen támogatásáért.

Kép és szöveg: *Schalkház Lipót*

Az 1944 júniusában valétált erdőmérnök-hallgatók 55. éves jubileuma Sopronban

Vargha Domokos ünnepi beszéde a rektori fogadáson

Domine Magnifice Rector! Kedves Barátnőim és Barátaim!

Itt lézengünk még néhányan, sőt jónéhányan abból a népes csapatból, amelynek túlnyomó része anno 1940. kezdte meg erdőmérnöki tanulmányait, sok-sok ifjú reménységgel telten, és 1944. szomorú nyarán, kora őszén jutott el utolsó szigorlatának a küszöbére, immár jóval kevesebb reménységgel és jóval több szomorúsággal maga és hazája sorsát illetően. Magyarország akkorára teljesen kiszolgáltatódott a történelem nálánál nagyon sokkal hatalmasabb erőinek, s nem volt kétséges többé, hogy a „játszma” eldőlt: a március 19-i német megszállással, az amerikai szőnyegbombázásokkal is sakkokat és sakkokat kaptunk egymás után, hogy már csak a matt következhetett: a hitleri inváziót betetőző, de ezúttal már keletről rántkötő sztálini invázió, s mindaz ami óhatatlanul vele járt.

Nagyon kicsik lettünk mi már akkorára. Nagyon védtelenek és mondhatni, teljesen tehetetlenek. A hazát hiába próbáltuk volna már védeni, s a haza sem védhetett már minket. Olyan idők közeledtek, amikor csupán maga – s netán az övéi – életét, nyomorult bőrt menthette ki-ki, de azt is elég kétségesen.

1944-nek ezekben a gyászos késő nyári, kora őszi hónapjaiban az alma mater mégis megtette értünk, amit még megtehetett: segített lezárni utolsó félévünket és segítette elhárítani fejünk fölül a katonai behívás veszedelmét, legalább az előrehozott utolsó szigorlatunkig, hogy – hacsak lehet – ne félíg készen, hanem diplomával a zsebünkben próbáljuk átvészelnünk a még hátralévő háborús időköt, induljunk neki az akkoriban oly bizonytalan és félelmetes jövőnek. Hogy akiknek sikerül átvégődniük bombakrátereken, frontvonalak tűzén, a szovjet és nyugati légereken, és ismét polgári életet kezdhettek, ezt már kész erdőmérnökként tehessék.

Hadd fűzzem hozzá: mint mérnök-hallgatók mi már addig is kivételes oltalmat kaptunk, a hazai egyetemek diákságának jó részéhez képest is. A háború egyre több katonát, egyre több vért kívánt, százezernyi veszték oda csak a Donná, a 2. magyar hadsereg pusztulásakor, s mi itt ülhettünk a főiskola termeiben, padjaiban, és előadásokat hallgathattunk, gyakorlatokra járhattunk,

számolhattunk, rajzolhattunk, vizsgálhattunk, ha korgott is olykor a gyomrunk, s ha némelyikünk utolsó cipőjének vásott is már el a talpa. Köztünk lehetnek még erdélyi, kárpátaljai, felvidéki, délvidéki évfolyamtársaink, és szabadon szövődhetnek azok a szerelmek is, amelyek közül aztán boldog házasságba torkollott nem is egy. A háborús idők emberfaló molochjának mi sokáig mintha egy odvas fogába húzódtunk volna meg, mialatt másokra ez a szörnyeteg már ráharapott, már morzsolta és marcangolta őket. Közülünk is kerültek ki végül háborús áldozatok, de aránylag nem sok; mindenesetre jóval kevesebben, mint amennyit ez a korosztály általánosan veszített.

Hanem most – ötven év múltán – bizony már nagyon megfogytokozva jöttünk itt össze erre a legtöbbször számára alighanem utolsó találkozássra. Azzal kezdtem: „Itt lézengtünk még néhányan, sőt jónéhányan abból a népes csapatból, amelynek túlnyomó része anno 1940-ben kezdte meg erdömérnöki tanulmányait”. Ez a mi mostani létszámunk azonban még igen örvendetes ahhoz képest, hogy lézengenek majd itt az eljövendő 60 éves találkozókon, 2004-ben, mint immár jócskán elagott, utolsó maradékai évfolyamunknak, a valaha együtt tanult erdömérnökhallgatók hajdan oly népes gyülekezetének. Akik ma itt egybegyűltünk, jórészt bizony *búcsúzni* jöttünk. Búcsúzni jöttünk *még egyszer* – s talán utoljára – az alma matertől, és búcsúzni jöttünk *egymástól* az örökkévalóság felé tartó földi utunknak ezen a rövid megállóján, nem messze már a végállomástól. S jöttünk egyúttal *még egyszer megköszönni az alma maternek és megköszönni egymásnak*, amit az itt töltött évek egész életünkre szóló ajándékul adtak.

Isten áldjon hát mindnyájunkat – azokat is, akik még élnek, de most valamiért nem jöhetnek el –, és Isten nyugosztalja azokat, akik egykor szintén közeink tartoztak, velünk tanultak, de immár a föld alatt pihennek. Ma már ők vannak többen, és ahogy telnek-múlnak az évek, mi is – még életben lévők – követjük őket. Addig azonban tartunk össze, akik még megvagyunk, és tartunk meg őket is, *néhány* drága barátainkat, szeretett feleinket jó emlékeztünkben. *Alma materünk* pedig éljen és virágozzon tovább akkor is, ha mi sem leszünk többé vendiákjai, s nevelje múltjához méltó módon az újabb és újabb nemzedékeket.

* * *

22 diák és 22 családtag vett részt az ünnepségen.

1944 nyarán 56-an valétáltunk, akik közül 31-en már a temetőben nyugszanak, 2 diák sorsa ismeretlen. Évfolyamunkkal együtt beiratkozott, de listás, vagy előző évfolyamokból csatlakozott diák: 22 fő. Közülük 7-en temetőben nyugszanak, 3 diák sorsa ismeretlen, kapcsolatot nem tart. Az 50. valéta ünnepségünk óta elhunytak: *Auróri Sándor, Brandisz Márton, Fejér István, Koren Pál, Lessényi Ferenc, dr. Majer Antal* (ABC sorrend!).

1944 nyarán és kora őszén két, diplomát védő végvizsgorlat volt. Ezen 36-an szereztek erdömérnöki diplomát. Az utolsó és egyetlen diplomázó *Hábel György* volt, 1945. február 24-én, hat héttel Sopron szovjet elfoglalása előtt. A többi jelentkezőt már behívták katonának. Én is 8 nap múlva követtem őket a magyaróvári utászrezredhez, Kisbodakra.

Hábel György

□

Eőry Gyula okl. erdömérnök Élt 57 évét

1999. október 9-én Visegrádon nagy részvétellel kísérte utolsó útján a sok-sok száz gyászoló, közöttük 19 hajdani évfolyamtársa. Az erdészek nevében *Bánó László* búcsúzott tőle:

Gyulám!

Miért szólítanálak ma másként, mint ahogyan 36 éve szólítalak? Nem indokolt.

Mondanék ma mást, mint amit eddig mondtam Neked, vagy Rólad?

Igen, hiszen olyat tettél, amit még soha: Itt hagyta bennünket. Itt hagyta feleséged, édesanyád, gyermekeid, megszületett és rövidesen születendő unokáid, testvéred, rokonaid, barátaid és kollégáid. Erdész barátaid – különösen évfolyamtársaid és a pilisi

erdészek – nevében búcsúzom Tőled. El kell mondanom, amit ugyan tudnod kell, de mégis el kell mondanom, hogy nagyon szeretünk Téged, és ezért nagyon fogsz hiányozni nekünk.

Az első soproni egyetemi napon – 1963. szeptember 9-én – ismerkedtünk meg egymással. Aranykeretes szemüveget hordtál, arcod minden nap frissen borotvált volt, az előadásokra hétköznap is öltönyben és nyakkendőben jelentél meg. Napok alatt alakult ki életre szóló mély barátságunk.

Te regéltél a csoportunknak a pilisi erdők varázsáról. Te adomáztál a dunakanyari emberekről – és a lovakról. Egy gyönyörű szép álomvilágot festettél nekünk minderről. Nem csoda, hogy életed legfőbb vágya volt visszakerülni a pilisi hegyekbe, amely a szentlászlói asszonykórus éneke szerint „csodás világ, földi mennyország”.

Itt azonban rögzösebb út várt Rád, mint azt gondoltad volna. Nagy és nehezen megoldható feladatok terhe alatt élted életed. Méltathatnám munkásságod, de más mondanó tör elő belőlem: hét gyermeket neveltél fel hitveseddel, Györgyivel. Az első már elismert mérnök, az utolsó még jogász egyetemista. De jó lett volna várnod még néhány évet... Hét gyermeket vállalni, becsületben felnevelni – nincs ennél nagyobb teljesítmény. Pedig nem is hét gyermeket vállaltatok. Ti sem tudjátok, hányat. Hány kölyök érezte házatok otthonérzetet sugárzó melegét, vendéglátását, gondoskodását, akár három lányomról mondom – kettőnek keresztapja vagy – akár a kis Gábor gyerekről, aki egy alkalommal csillogó szemekkel, ábrándos tekintettel messzenézően mondta nagypapjának: „Tudod, mindenütt jó – de legjobb Eőryéknél”.

Sokféleképpen emlékezhetnék meg Rólad, de csak egy módon teszem: Rajtad kívül egyetlen embert sem ismertem, akiben a vad, a kökemény erő szolgáló módon ötvöződött az önzetlen szeretettel. Ha valaki azt kérte, hogy add neki akár az utolsó gatyád, biztos számíthatott rá – megkapta. Én csak tudom, hiszen 1964-ben a lébényi Hanság-csapoló KISZ táborban – ahol életveszélyes májfertőzést kaptál, talán most fizetsz érte – én kértem kölcsön több napra a hosszú nadrágod. Váratlan katonai behívó parancsot kaptam, csak rövid nadrágom volt a táborban. Napokig tábori fogoly voltál, mert Neked meg csak az az egy nadrágod volt Lébényben, így nadrág nélkül maradtál...

Nem tudni, miért döntött úgy a Jóisten, hogy ilyen korán elhív. Mindig csak a jók mennek el? Döntését türelemmel tudomásul kell vennünk – csak nagyon nehéz. Minél közelebbi a kapcsolat, annál nehezebb.

Gyulám!

Ha a lelked a magasban száll, nézz le néha a Prédikálósziékre, az Urak asztalára, avagy az apátkúti fűvészkertre, amely létesítésének sok elméleti és gyakorlati kérdését diplomamunkádban annak idején Te dolgoztad ki. Gyönyörködj bennük. Azután nézz le a Lepence völgyre is. A Fafeldolgozó Üzem és a strand között van egy ház. Sokan lakják. Órizd őket, istápdold őket a távolból. Szükségük van rá.

És nyugodj békében.

* * *

Koporsóját a sírhoz hat fia vitte.

○

A gyászoló család tudatja, hogy

Nagy János Miklós (Borször-csök – Veszprém megye)

okl. erdömérnök, ny. áll. térképész, tartalékos tüzérhadnagy
1999. szeptember 22-én Budapesten, életének 85. évében elhunyt. Az öt évt fűvárosi közúti baleset idő előtti halálához tragikus módon hozzájárult.

Hamvasztása utáni búcsúztatását és urnájának elhelyezését a Magyar Szentek Templomában tartottuk.

